

دومین رویداد با اندیشه و رزان

جامعه اندیشنگده‌ها

IranThinkTank.com

• زمستان ۱۳۹۸ •

دریافت ۸۰ پژوهش از ۳۰ اندیشکده و قرار گرفتن بر روی سایت جامعه اندیشکده‌های ایران

از این تعداد ۴۰ پژوهش که دارای کیفیت متوسط به بالا بوده‌اند، در فصلنامه آمده است.

انتخاب ۶ مورد از مطالب فصلنامه به عنوان پژوهش‌های برتر و ارائه در این رویداد.

دومین رویداد با اندیشه ورزان

۵ اندیشکده
ارائه دهنده در رویداد

۱۵ اندیشکده
شرکت کننده در رویداد

۲۵ نفر
شرکت کنندگان در رویداد

رتبه بندی پژوهش‌های ارائه شده

۳,۹۴	★	اندیشکده سیاست‌گذاری امیرکبیر	راهبرد تجارت انرژی در شرایط تحریم	انرژی	حبیب‌الله ظفریان	۱
۳,۶۵	★	شبکه کانون‌های تفک ایران (ایتان)	مشکلات الگوی انتخابات مجلس ایران	حکمرانی	مجتبی رئیس	۲
۳,۱۲	★	شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی	آثار مخرب سوئیفت بر اقتصاد ایران	اقتصاد	حسین عطااللهی	۳
۳,۱۰	★	اندیشکده شفافیت برای ایران	مصادیق تعارض منافع در صدا و سیما	حکمرانی	مصطفی عباسی	۴
۲,۷۹	★	مرکز ملی مطالعات راهبردی کشاورزی و آب	اثرات سیاست قیمت‌های تضمینی در حمایت از تولیدات داخلی	کشاورزی و آب	حامد رفیعی	۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست اجمالی مطالب

● خلاصه مدیریتی ۱۰

فصل ۱
معرفی رویداد «با اندیشه‌ورزان» در سبدهای خدمات جامعه‌اندیشکده‌ها ۱۳

● مقدمه ۱۴

● ضرورت و اهداف تشکیل جامعه اندیشکده‌ها ۱۴

● خدمات جامعه اندیشکده‌ها ۱۴

● معرفی سایت جامعه اندیشکده‌ها ۱۵

● معرفی فصلنامه جامعه اندیشکده‌ها ۱۵

● معرفی رویداد با اندیشه‌ورزان ۱۵

● نحوه انتخاب پژوهش‌ها جهت خلاصه‌سازی و درج در سایت ۱۶

● ارزیابی پژوهش‌ها جهت انتشار در فصلنامه ۱۶

● شاخص‌ها و معیارهای ارزیابی پژوهش‌ها ۱۶

● انتخاب پژوهش‌های برتر فصل جهت ارائه در رویداد با اندیشه‌ورزان ۱۸

فصل ۲
معرفی پژوهش‌های خلاصه‌شده از اندیشکده‌ها ۱۹

● مقدمه ۲۰

● فهرست پژوهش‌های خلاصه‌شده از اندیشکده‌ها ۲۰

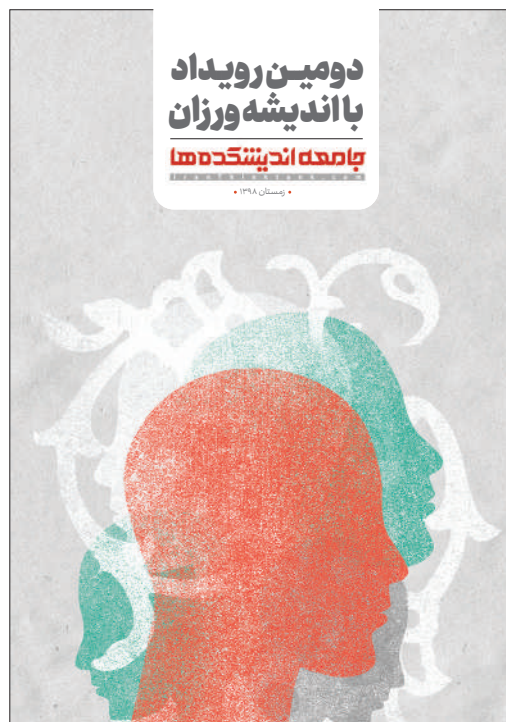
فصل ۳
چکیده‌های از پژوهش‌های خلاصه‌شده ۲۷

● مقدمه ۲۸

● بخش اول: پژوهش‌های منتخب جهت ارائه در رویداد ۲۸

● بخش دوم: پژوهش‌های منتخب جهت چاپ در فصلنامه ۴۳

● بخش سوم: سایر پژوهش‌های خلاصه‌شده ۵۴

دومین رویداد «با اندیشه‌ورزان» با همکاری و همراهی اندیشکده‌های کشور در تاریخ ۷ اسفند ۱۳۹۸ برگزار شد که از همه عزیزان مشارکت‌کننده تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

● **برگزارکننده رویداد:** جامعه اندیشکده‌ها

● **دبیر رویداد:** مجتبی سبحانی

● **سایر اعضای تیم برگزارکننده:** محمد عموئی، سید کمال موسوی

● **محل برگزاری:** دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله خامنه‌ای ع

● **تاریخ برگزاری:** ۷ اسفند ۱۳۹۸

● **باتشکر از:** آقایان مصطفی فارویی، سعیدی، مجتبی باباخانی،

حبیب الله ظفریان، مصطفی عباسی، حسین عطالاهی، حامد

رفیعی، مجتبی رئیسی و سایر حضار در جلسه

● **تهیه و تدوین گزارش:** مجتبی سبحانی

● **تارنمای جامعه اندیشکده‌ها:** IranThinktanks.com

● **نشانی:** تهران، خیابان انقلاب، نبش برادران مظفر جنوبی،

پلاک ۱۰۷۰، واحد ۵

● **تلفن تماس:** ۰۲۱-۶۶۴۸۸۰۵۷

● **ایمیل:** info@IranThinktanks.com

فهرست تفصیلی مطالب

- خلاصه مدیریتی ۱۰

فصل ۱

معرفی رویداد «با اندیشه‌ورزان» در سبب خدمات جامعه‌اندیشکده‌ها

- مقدمه ۱۴
- ضرورت و اهداف تشکیل جامعه اندیشکده‌ها ۱۴
- خدمات جامعه اندیشکده‌ها ۱۴
- معرفی سایت جامعه اندیشکده‌ها ۱۵
- معرفی فصلنامه جامعه اندیشکده‌ها ۱۵
- معرفی رویداد با اندیشه‌ورزان ۱۵
- نحوه انتخاب پژوهش‌ها جهت خلاصه‌سازی و درج در سایت ۱۶
- ارزیابی پژوهش‌ها جهت انتشار در فصلنامه ۱۶
- شاخص‌ها و معیارهای ارزیابی پژوهش‌ها ۱۶
- انتخاب پژوهش‌های برتر فصل جهت ارائه در رویداد با اندیشه‌ورزان ۱۸

فصل ۲

معرفی پژوهش‌های خلاصه‌شده از اندیشکده‌ها

- مقدمه ۲۰
- فهرست پژوهش‌های خلاصه‌شده از اندیشکده‌ها ۲۰
- پژوهش‌های حوزه اقتصاد ۲۰
- پژوهش‌های حوزه حکمرانی ۲۲
- پژوهش‌های حوزه انرژی ۲۳
- پژوهش‌های حوزه کشاورزی و آب ۲۴
- پژوهش‌های حوزه سیاست خارجی ۲۴
- پژوهش‌های حوزه علم و فناوری ۲۵

- تحلیل پژوهش‌های خلاصه‌شده ۶۸

فصل ۴

برگزاری رویداد

- مقدمه ۷۲
- هماهنگی برای آماده‌سازی محتوای ارائه‌های رویداد ۷۲
- دعوت از اندیشکده‌ها برای حضور در رویداد ۷۲

فصل ۵

ارائه‌های انجام‌شده در رویداد

- مقدمه ۷۶
- پیش‌ارائه: معرفی جامعه اندیشکده‌ها ۷۶
- معرفی ارائه‌دهندگان ۷۸
- ارائه اول: تجارت انرژی در شرایط تحریم ۷۹
- ارائه دوم: آثار مخرب سوئیفت بر اقتصاد ایران ۸۱
- ارائه سوم: بررسی مشکلات الگوی فعلی انتخابات مجلس ایران و معرفی الگوی جایگزین ۸۴
- ارائه چهارم: تاثیر قیمت‌های تضمینی بر وضعیت تولید محصولات کشاورزی ۸۶
- ارائه پنجم: مصادیق تعارض منافع در سازمان صداوسیما ۸۸
- ارائه جانبی: تأملاتی در بیانیه گام دوم انقلاب ۹۱

فصل ۶

نظرسنجی ارائه‌ها توسط شرکت‌کنندگان

- مقدمه ۹۴
- ارسال فرم نظرسنجی ۹۴
- محاسبه امتیازهای نظرسنجی ۹۴
- معرفی ارائه‌های برتر رویداد ۹۵
- تقدیر از ارائه‌دهندگان رویداد ۹۵
- پیوست‌ها ۹۶
- پیوست ۱: فرم نظرخواهی از شرکت‌کنندگان ۹۶

- ۲۵..... پژوهش‌های حوزه آموزش.....
- ۲۵..... پژوهش‌های حوزه سلامت.....
- ۲۶..... پژوهش‌های حوزه توسعه شهری و منطقه‌ای.....
- ۲۶..... پژوهش‌های حوزه محیط زیست.....
- ۲۶..... پژوهش‌های حوزه اجتماعی و فرهنگی.....

فصل

۳

چکیده‌ای از پژوهش‌های خلاصه شده

۲۷

- ۲۸..... مقدمه.....
- ۲۸..... بخش اول: پژوهش‌های منتخب جهت ارائه در رویداد.....
 - ۱. عارضه‌یابی و شناسایی مصادیق تعارض منافع در سازمان صداوسیما..... ۲۹
 - ۲. بررسی مشکلات الگوی انتخابات مجلس ایران و معرفی الگوی جایگزین..... ۳۱
 - ۳. تدوین راهبرد تجارت انرژی در شرایط تحریم و ارائه راهکارهای فنی-عملیاتی..... ۳۳
 - ۴. بررسی آثار مخرب سوئیف بر اقتصاد ایران..... ۳۵
 - ۵. طراحی مدل شبیه‌سازی و پیش‌بینی جبهه‌بندی‌ها و ائتلاف‌ها در غرب آسیا..... ۳۷
 - ۶. رصد کلان حوزه علم، فناوری و نوآوری..... ۳۹
 - ۷. ارزیابی اثرات سیاست قیمت‌های تضمینی در حمایت از تولیدات داخلی..... ۴۱
- ۴۳..... بخش دوم: پژوهش‌های منتخب جهت چاپ در فصلنامه.....
 - ۸. نقد و بررسی الگوی پایه اسلامی ایرانی پیشرفت..... ۴۳
 - ۹. سامانه شفافیت قراردادهای کشور..... ۴۳
 - ۱۰. مسابقه ره‌نشان سیاست‌گذاری..... ۴۳
 - ۱۱. کنفرانس حکمرانی و سیاست‌گذاری عمومی..... ۴۴
 - ۱۲. نقد و بررسی لایحه شفافیت دولت..... ۴۴
 - ۱۳. طراحی الگوی انتخابات تلفیقی برای مجلس شورای اسلامی..... ۴۴
 - ۱۴. بررسی وضعیت شفافیت هزینه‌های انتخاباتی در کشور..... ۴۵
 - ۱۵. بررسی عملکرد رأی‌گیری الکترونیکی در ایران..... ۴۵
 - ۱۶. بررسی ساختار پارلمان‌ها در کشورهای مختلف و قوانین تدوین شده برای بهبود کارایی پارلمان..... ۴۵
 - ۱۷. مدرسه حکمرانی اسما..... ۴۶
 - ۱۸. بررسی و تحلیل وضعیت موجود سامانه‌های شفافیت اطلاعات اقتصادی..... ۴۶
 - ۱۹. بررسی صنعت تولید ماشین‌آلات صنعتی در کشور در حوزه‌های صنعتی منتخب..... ۴۶
 - ۲۰. ارتقای جایگاه وثیقه‌سپاری اموال منقول و غیرمنقول در نظام بانکی ایران..... ۴۷
 - ۲۱. شبکه جامع علمی جهادگران اقتصاد مقاومتی (قصد)..... ۴۷
 - ۲۲. کانال اقتصاد رفتاری..... ۴۷
 - ۲۳. بررسی و تحلیل تعامل میان ایران و گروه ویژه اقدام مالی (FATF)..... ۴۸
 - ۲۴. بررسی جنگ ارزی ایالات متحده آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران در سال‌های ۱۳۹۰-۹۱..... ۴۸
 - ۲۵. تدوین بسته سیاستی اصلاح قیمت‌گذاری بنزین..... ۴۸

- ۲۶. طراحی الگوی فروش ریالی نفت در بورس ۴۹ ●
- ۲۷. نداشت مصرف حامل‌های انرژی در بخش حمل‌ونقل ۴۹ ●
- ۲۸. تعیین حدود اختیارات شرکت ملی گاز ایران با بررسی تجربه کشورهای دیگر ۴۹ ●
- ۲۹. امکان سنجی تشکیل وزارت انرژی ۵۰ ●
- ۳۰. بررسی سیر تاریخی تحولات قوانین و مقررات آب زیرزمینی در ایران ۵۰ ●
- ۳۱. بررسی فرصت‌ها و چالش‌های سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در طرح‌های آب ۵۰ ●
- ۳۲. فصلنامه گفتگوی آب ۵۱ ●
- ۳۳. تدوین دکترین استراتژیکی نظامی آمریکا علیه ایران ۵۱ ●
- ۳۴. راهبردهای مقابله با طرح معامله قرن با تمرکز بر نقش فلسطینیان مهاجر ۵۱ ●
- ۳۵. نقد و بررسی تعهدات بین‌المللی در دولت یازدهم ۵۲ ●
- ۳۶. ریشه‌یابی تنش‌های بین ایران و عربستان و ارائه پیشنهادهایی برای تنش‌زدایی از روابط دو کشور ۵۲ ●
- ۳۷. طراحی شاخص‌های کلیدی موفقیت شتاب‌دهنده‌ها در ایران ۵۲ ●
- ۳۸. طراحی سامانه یکپارچه مدیریت تبادل فناوری ۵۳ ●
- ۳۹. بررسی و تحلیل چالش‌های تنظیم‌گری فضای مجازی ۵۳ ●
- ۴۰. رویداد نوآوری‌های آموزشی چهارسوق ۵۳ ●
- بخش سوم: سایر پژوهش‌های خلاصه‌شده ۵۴ ●
- ۴۱. مطالعه تطبیقی تجارب کشورها در یکپارچه سازی سیاست گذاری صنعت و تجارت ۵۴ ●
- ۴۲. مطالعه تطبیقی تجربیات جهانی مواجهه با بحران‌های بانکی ۵۴ ●
- ۴۳. بررسی وضعیت تجارت ایران با اتحادیه اروپا ۵۵ ●
- ۴۴. بررسی وضعیت اعسار بانکی در کشور و ابعاد آن ۵۵ ●
- ۴۵. الگوهای راهبردی حمایت از تولید با تمرکز بر فعالیت‌های نامولد رقیب تولید ۵۵ ●
- ۴۶. بررسی وضعیت معیشت اقشار ضعیف جامعه و میزان اثرگذاری راهکارهای دولت ۵۶ ●
- ۴۷. عارضه‌یابی وضعیت تولید ریل در داخل کشور ۵۶ ●
- ۴۸. طراحی سازوکاری برای حل مشکلات اتصال ریلی ایران به عراق ۵۶ ●
- ۴۹. موانع و راهکارهای تأمین مالی بنگاه‌های کوچک و متوسط از طریق بازار سرمایه ۵۷ ●
- ۵۰. بررسی تطبیقی سیستم نظارت بانکی در کشورهای منتخب ۵۷ ●
- ۵۱. بررسی و تحلیل موانع بهبود شرایط کسب و کار در ایران ۵۷ ●
- ۵۲. بررسی و تحلیل کارکرد مناطق آزاد در ایران و تبعات افزایش تعداد آن‌ها ۵۸ ●
- ۵۳. عارضه‌یابی معضلات نظام بانکی و موسسات مالی در ایران ۵۸ ●
- ۵۴. تدوین راهبردهای توسعه صنایع دریایی کشور ۵۸ ●
- ۵۵. تحلیل و بررسی تفکیک ساختاری وزارت صنعت، معدن و تجارت ۵۹ ●
- ۵۶. عارضه‌یابی پدیده قاچاق در ایران ۵۹ ●
- ۵۷. طراحی متدولوژی ارزیابی اثربخشی سیاست ۵۹ ●
- ۵۸. بررسی و تحلیل رویکردهای توسعه نظام ملی تنظیم‌گری ۶۰ ●
- ۵۹. آسیب‌شناسی پیشینه تاریخی اصلاح نظام اداری در ایران ۶۰ ●
- ۶۰. رأی‌گیری الکترونیکی در کشورهای مختلف و آموزه‌های آن ۶۰ ●
- ۶۱. تدوین الگوی پایه اسلامی ایرانی پیشرفت ۶۱ ●

- ۶۲. بررسی وضعیت مصرف آب شرب و پیامدهای اصلاح یارانه آب در اقتصاد ایران..... ۶۱
- ۶۳. بررسی ضرورت تأسیس رگولاتور مستقل در صنعت برق..... ۶۱
- ۶۴. محاسبه یارانه پنهان انرژی در ایران سهم هر بخش اقتصادی از آن..... ۶۲
- ۶۵. بررسی مصرف برق در بخش خانگی به منظور تدوین سیاست‌های اصلاحی..... ۶۲
- ۶۶. تعیین استراتژی‌هایی مبتنی بر سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در صنعت نفت و گاز با استفاده از تحلیل SWOT..... ۶۲
- ۶۷. بررسی مصرف گاز طبیعی در بخش خانگی..... ۶۳
- ۶۸. نگاشت وضعیت مصرف حامل‌های انرژی و آب در بخش کشاورزی..... ۶۳
- ۶۹. بررسی مبادی واردات محصولات اساسی کشاورزی..... ۶۳
- ۷۰. بررسی چالش‌های مدیریت منابع خاک در کشور..... ۶۴
- ۷۱. بررسی اقتصادی تولید پنبه در ایران..... ۶۴
- ۷۲. عارضه یابی نظام آمار و اطلاعات علم و فناوری کشور..... ۶۴
- ۷۳. بررسی و تحلیل چالش‌های تامین مالی شرکت‌های دانش بنیان در کشور..... ۶۵
- ۷۴. تدوین راهبردی برای حل معضل اشتغال فارغ‌التحصیلان..... ۶۵
- ۷۵. تدوین چارچوب اولیه آیین‌نامه جذب و ارتقاء اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های کشور..... ۶۵
- ۷۶. نقد و بررسی وضعیت طرح تحول سلامت..... ۶۶
- ۷۷. تحلیل استراتژیکی وضعیت صنعت دارویی کشور و عوامل مؤثر بر آن..... ۶۶
- ۷۸. بررسی موانع توسعه و ساخت راه‌آهن چابهار-سرخس..... ۶۶
- ۷۹. بررسی ابعاد جدید زیست‌محیطی آلودگی هوای تهران..... ۶۷
- ۸۰. عارضه‌یابی موضوع حاشیه نشینی در ایران..... ۶۷
- تحلیل پژوهش‌های خلاصه شده..... ۶۸

فصل

۴

برگزاری رویداد

۷۱

- مقدمه..... ۷۲
- هماهنگی برای آماده‌سازی محتوای ارائه‌های رویداد..... ۷۲
- دعوت از اندیشکده‌ها برای حضور در رویداد..... ۷۲

فصل

۵

ارائه‌های انجام‌شده در رویداد

۷۵

- مقدمه..... ۷۶
- پیش‌ارائه: معرفی جامعه اندیشکده‌ها..... ۷۶
- معرفی ارائه‌دهندگان..... ۷۸
- ۱. حبیب‌الله ظفریان..... ۷۸
- ۲. حسین عطااللهی..... ۷۸

- ۳. مجتبی رئیس ۷۸
- ۴. حامد رفیعی ۷۸
- ۵. مصطفی عباسی ۷۸
- ۶. مجتبی باباخانی ۷۸
- ارائه اول: تجارت انرژی در شرایط تحریم ۷۹
- ارائه دوم: آثار مخرب سوئیفت بر اقتصاد ایران ۸۱
- ارائه سوم: بررسی مشکلات الگوی فعلی انتخابات مجلس ایران و معرفی الگوی جایگزین ۸۴
- ارائه چهارم: تاثیر قیمت‌های تضمینی بر وضعیت تولید محصولات کشاورزی ۸۶
- ارائه پنجم: مصادیق تعارض منافع در سازمان صداوسیما ۸۸
- ارائه جانبی: تأملاتی در بیانیه گام دوم انقلاب ۹۱

فصل

۶

نظرسنجی ارائه‌ها توسط شرکت‌کنندگان

۹۳

- مقدمه ۹۴
- ارسال فرم نظرسنجی ۹۴
- محاسبه امتیازهای نظرسنجی ۹۴
- معرفی ارائه‌های برتر رویداد ۹۵
- تقدیر از ارائه‌دهندگان رویداد ۹۵
- پیوست‌ها ۹۶
- پیوست ۱: فرم نظرخواهی از شرکت‌کنندگان ۹۶

خلاصه مدیریتی

«رویداد با اندیشه و رزان» به عنوان برنامه مکمل فصلنامه جامعه اندیشکده‌ها، شامل ارائه پژوهش‌های برتر هر شماره از این فصلنامه است، که از میان پژوهش‌هایی که بیشترین امتیاز ارزیابی را در هر حوزه موضوعی فصلنامه کسب کرده‌اند، انتخاب می‌گردد. در این رویداد که با حضور مدیران و نمایندگان اندیشکده‌ها و برخی از سیاست‌گذاران و مدیران کلان کشور برگزار می‌گردد، نتایج پژوهش‌های منتخب ارائه و مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد.

معرفی رویداد با اندیشه و رزان در بستر خدمات جامعه اندیشکده‌ها

جامعه اندیشکده‌ها خدمات و بسترهای متنوع، اما در عین حال یکپارچه‌ای را به منظور معرفی و برجسته‌سازی پژوهش‌ها و اقدامات برتر اندیشکده‌های کشور توسعه داده است؛ با این امید که زمینه لازم جهت ارتقای پژوهش‌ها و فعالیت‌های اندیشکده‌ها و استفاده از آن‌ها در فضای سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری کشور بیش از پیش مهیا گردد.

خلاصه‌سازی پژوهش‌ها یکی از مهم‌ترین فعالیت‌های تیم جامعه اندیشکده‌ها است و زیربنای لازم را برای سایر فعالیت‌ها و خدمات آن فراهم می‌آورد. در این میان پژوهش‌هایی جهت خلاصه‌سازی انتخاب می‌گردند که اولاً توسط اندیشکده‌های کشور تولید شده باشند و ثانیاً در قالب یک پروژه تیمی، در مدت زمان بین ۳ تا ۶ ماه و با هدف حل مسئله‌ای از مسائل کلان و عمومی کشور انجام شده و در بردارنده راهکارها و پیشنهاد‌های ملموس، مرتبط و قابل اجرا باشند.

هر پژوهش پس از خلاصه‌سازی در یک حوزه موضوعی قرار می‌گیرد و به مرور بر روی «سایت جامعه اندیشکده‌ها» بارگزاری می‌شود. این حوزه‌ها عبارت‌اند از: اقتصاد، اجتماعی و فرهنگی، علم و فناوری، سیاست خارجی، حکمرانی، انرژی، کشاورزی و آب، سلامت، آموزش، محیط زیست، توسعه شهری و منطقه‌ای، و دفاع و امنیت.

پژوهش‌ها در ضمن خلاصه‌سازی، بر اساس شاخص‌ها و معیارهایی که بر اساس استانداردهای تولید پژوهش در اندیشکده‌ها توسعه یافته است، ارزیابی می‌شوند و امتیازاتی بین ۱ تا ۵ را که به ترتیب بیانگر سطوح کم‌تر ضعیف، ضعیف، متوسط، قوی و کاملاً قوی است دریافت می‌کنند. شاخص‌ها و معیارهای ارزیابی شامل شیوه نگارش پژوهش، بیان مسئله، روش‌شناسی برای حل مسئله، نظرات و تحلیل‌ها، و پیشنهادات و راهکارها می‌شود.

«فصلنامه جامعه اندیشکده‌ها» خلاصه پژوهش‌ها، اقدامات و دستاوردهای تحقیقاتی اندیشکده‌های کشور در هر فصل را منتشر می‌کند. برای انتخاب مطالب فصلنامه، تمام پژوهش‌هایی که طی فصل گذشته خلاصه شده‌اند بر اساس حوزه موضوعی دسته‌بندی می‌شوند. در هر حوزه تمامی پژوهش‌هایی که امتیاز ارزیابی آنها ۴ و ۵ باشد و برخی از پژوهش‌ها با امتیاز ارزیابی ۳ جهت انتشار در فصلنامه انتخاب می‌شوند.

«رویداد با اندیشه و رزان» به عنوان برنامه مکمل فصلنامه جامعه اندیشکده‌ها، شامل ارائه پژوهش‌های برتر هر شماره از این فصلنامه است، که با حضور برخی از سیاست‌گذاران و مدیران کلان کشور برگزار می‌شود. در مجموع ۵ الی ۷ پژوهش برتر از فصلنامه، طبق سازوکار زیر برای ارائه در رویداد انتخاب می‌شود:

- در هر حوزه موضوعی پژوهشی که بیشترین امتیاز ارزیابی را کسب نموده است انتخاب می‌گردد.
- به منظور حفظ تنوع اندیشکده‌های ارائه‌دهنده، از هر اندیشکده صرفاً یک پژوهش برای ارائه در رویداد برگزیده خواهد شد.

پژوهش‌های خلاصه‌شده در فصل پاییز

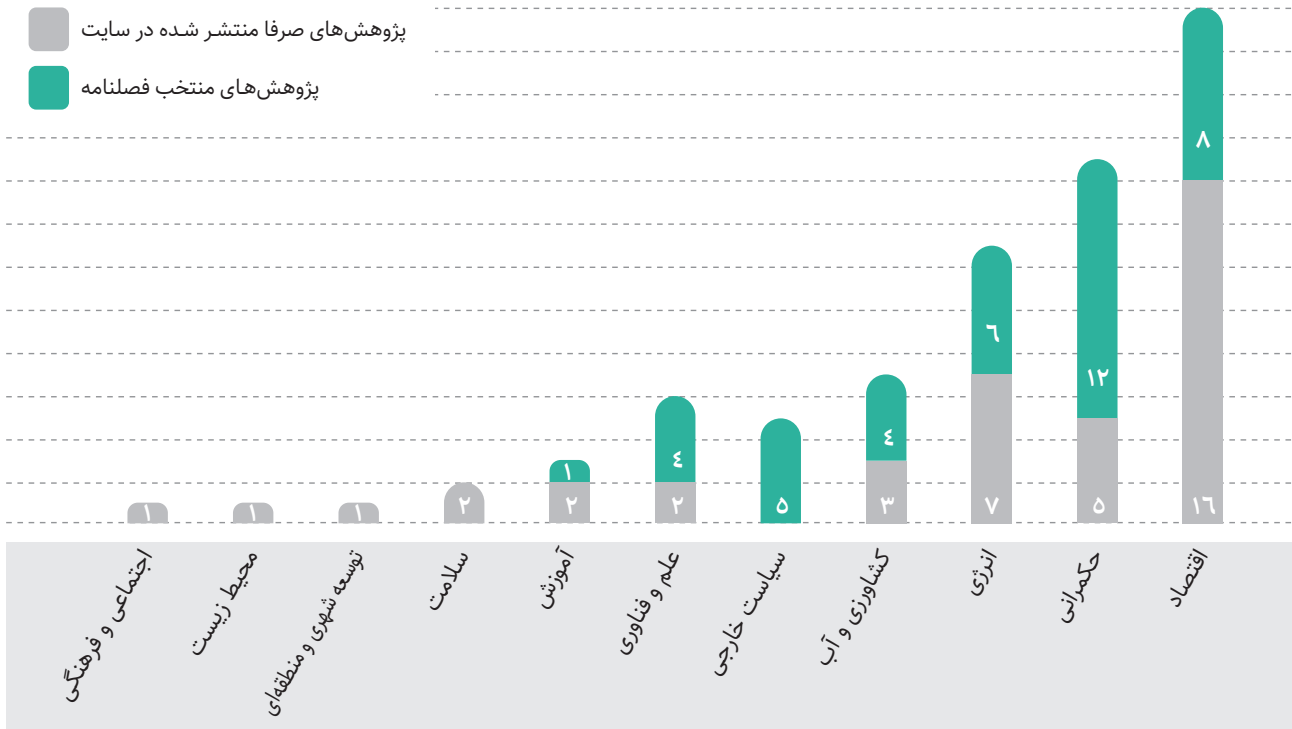
در فصل پاییز ۱۳۹۸ تعداد ۸۰ پژوهش از ۲۴ اندیشکده در کشور، به منظور خلاصه‌سازی انتخاب شدند. هر کدام از پژوهش‌ها پس از خلاصه‌سازی، ارزیابی و امتیازدهی شدند و در یکی از حوزه‌های موضوعی قرار گرفتند. خلاصه پژوهش‌ها نیز به مرور بر روی سایت بارگزاری گردید.

بررسی امتیازات ارزیابی نشان می‌داد که ۲۷٫۵ درصد از پژوهش‌ها امتیاز ۴ و ۵ دریافت کرده‌اند و از سطح کیفی قابل قبولی برخوردارند. ۴۱ درصد از پژوهش‌ها امتیاز ۳ و سطح کیفی متوسطی دارند و ۳۱٫۵ درصد از پژوهش‌ها نیز امتیاز ۲ و ۱ را بدست آورده و سطح کیفی پایینی دارند. از میان پژوهش‌های خلاصه‌شده، تعداد ۴۰ پژوهش از ۲۰ اندیشکده که کیفیت متوسط رو به بالایی داشتند، به منظور انتشار در فصلنامه انتخاب شدند. شکل زیر پراکندگی پژوهش‌های منتخب فصلنامه و پژوهش‌هایی که صرفاً بر روی سایت منتشر شده‌اند را بر حسب حوزه‌های موضوعی نشان می‌دهد: در نهایت از میان پژوهش‌های منتشرشده در فصلنامه، ۷ پژوهش برتر از هر حوزه موضوعی برای ارائه در رویداد با اندیشه و رزان انتخاب شدند. عناوین این پژوهش‌ها به شرح زیر است:

- عارضه‌یابی و شناسایی مصادیق تعارض منافع در

پژوهش‌های فقط منتشر شده در سایت
 پژوهش‌های منتخب فصلنامه

اندیشکده‌هایی که پژوهش‌هایشان برای ارائه در رویداد انتخاب شده بود، از آنان خواسته شد تا نتایج پژوهش خود را به صورت کوتاه و در مدت زمان ۱۰ دقیقه در رویداد ارائه نمایند و فایل پاورپوینت و فایل صوتی ارائه را برای دبیرخانه جامعه اندیشکده‌ها ارسال کنند. در این مرحله به غیر از شرکت تتر که از ارائه در رویداد انصراف داد، بقیه اندیشکده‌ها آمادگی خود را اعلام نمودند. همچنین با توجه به در پیش بودن سال روز بیانیه گام دوم انقلاب، به درخواست نماینده دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری، با بررسی اندیشکده‌هایی که در این زمینه اقداماتی انجام داده بودند از مرکز رشد دانشگاه امام صادق (ع) دعوت گردید تا نتیجه اقدام خود را در این رویداد ارائه نماید.

با قطعی شدن برنامه ارائه‌ها در روز رویداد، یک دعوت‌نامه رسمی به همه اندیشکده‌هایی که در ارتباط با جامعه اندیشکده‌ها بودند، ارسال گردید و از آنان برای شرکت در رویداد دعوت به عمل آمد. در روز برگزاری رویداد با اندیشه‌ورزان به غیر از پژوهشکده سیاست‌پژوهی و مطالعات راهبردی حکمت که از حضور و ارائه در رویداد انصراف داد، مدیران و نمایندگان اندیشکده‌های ارائه‌دهنده و نیز مدیران و نمایندگانی از موسسه آینده‌پژوهی جهان اسلام، مرکز مطالعات خلیج فارس، مرکز پژوهش‌های مجلس، پژوهشکده چشم‌انداز و آینده‌پژوهی، مرکز تحقیقات مبنای و مدل‌های اقتصادی بومی، اندیشکده راهبردی مهاجر و شرکت تتر حضور داشتند.

- سازمان صداوسیما، اندیشکده شفافیت برای ایران
- بررسی مشکلات الگوی انتخابات مجلس ایران و معرفی الگوی جایگزین، شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)
 - تدوین راهبرد تجارت انرژی در شرایط تحریم و ارائه راهکارهای فنی-عملیاتی، اندیشکده سیاست‌گذاری امیرکبیر
 - بررسی آثار مخرب سوئیف بر اقتصاد ایران، اندیشکده اقتصاد مقاومتی
 - ارزیابی اثرات سیاست قیمت‌های تضمینی در حمایت از تولیدات داخلی، مرکز ملی مطالعات کشاورزی و آب اتاق ایران
 - طراحی مدل شبیه‌سازی و پیش‌بینی جبهه‌بندی‌ها و ائتلاف‌ها در غرب آسیا، پژوهشکده سیاست‌پژوهی و مطالعات راهبردی حکمت
 - رصد کلان حوزه علم، فناوری و نوآوری، شرکت تتر

دعوت از اندیشکده‌ها برای شرکت در رویداد

با هماهنگی‌های به عمل آمده مقرر گردید دومین رویداد با اندیشه‌ورزان در تاریخ ۷ اسفند در محل دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری برگزار گردد.

در همین راستا طی یک نامه‌نگاری رسمی با مدیران

گزارش مختصری از ارائه‌های رویداد

نخستین ارائه این رویداد را حبیب‌الله ظفریان از اندیشکده سیاستگذاری امیرکبیر با موضوع «تجارت انرژی در شرایط تحریم» برعهده داشت. وی روش تحقیق این پژوهش را مصاحبه با مدیران و تاجران نفتی و فعالان بانکی اعلام کرد و طبق تحلیل‌های این پژوهش، «امکان جایگزینی» و «امکان شناسایی» را به عنوان دو اهرم موجود برای تحریم نفت ایران برشمرد. این پژوهشگر بزرگ بودن محموله‌های نفتی و تراکنش‌های مالی آنها، محدود بودن مشتریان، و منحصر به فرد بودن شناسنامه نفت را سه ویژگی بازار نفت دانست که باعث شناسایی معاملات نفتی می‌شود. وی در پایان، راهکارهای بلندمدت و کوتاه‌مدتی را به منظور کم‌اثر نمودن تحریم خرید نفت ایران ارائه داد.

«آثار مخرب سوئیفت بر اقتصاد ایران» دومین پژوهش این رویداد بود که به اندیشکده اقتصاد مقاومتی اختصاص داشت. حسین عطااللهی، ارائه‌دهنده این پژوهش، هدف از سوئیفت را استانداردگذاری و پردازش مبادلات مالی بین بانکی بین المللی دانست. وی ضمن بیان تاریخچه شکل‌گیری سوئیفت، تخلفات امریکا در استفاده از اطلاعات سوئیفت را -که به ابزاری برای نظارت و رصد اطلاعات مالی کشورها و تحریم کشورهای غیرهمسو برای آن مبدل گشته بود- به عنوان زمینه‌ای برای اعتراض سایر کشورها و گسترش پیام‌رسان‌های مالی موازی برشمرد. این اندیشه‌ورز شناسایی اطلاعات و قطع دسترسی ایران به سوئیفت را از جمله آسیب‌های آن بر اقتصاد ایران دانست و در این زمینه راهکارهایی را ارائه داد.

شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان) در سومین ارائه این رویداد به «بررسی مشکلات الگوی فعلی انتخابات مجلس ایران و معرفی الگوی جایگزین» پرداخت. مجتبی رئیس‌با تعریف نظام‌های انتخاباتی «اکثریتی»، «تناسبی» و «ترکیبی»؛ آسیب‌های روش فعلی انتخابات مجلس را برشمرد و سپس از «نظام انتخابات ترکیبی» به عنوان طرح اصلاحی انتخابات مجلس نام برد. در این طرح در حوزه‌های با بیش از ۲ نماینده، انتخابات به صورت تناسبی و در سایر حوزه‌ها به صورت اکثریتی برگزار می‌گردد. این پژوهشگر ایجاد عدالت انتخاباتی، افزایش ثبات سیاسی-اجتماعی، افزایش مشارکت در انتخابات، امکان شکل‌گیری رقابت‌های درون‌جریانی و تقویت نظارت اقلیت بر اکثریت را از مهمترین نتایج برگزاری انتخابات مجلس طبق الگوی جدید دانست. چهارمین پژوهش این رویداد با عنوان «تاثیر قیمت‌های تضمینی در سیاست خرید تضمینی بر وضعیت تولید محصولات کشاورزی» مربوط به مرکز ملی مطالعات راهبردی کشاورزی و آب اتاق ایران، توسط حامد رفیعی ارائه شد.

وی در بخش اول ارائه، وضعیت محصولات کشاورزی را از منظر پنج شاخص مزیت نسبی تولید، مزیت‌های فیزیکی، خودکفایی، بهره‌وری و مزیت صادرات ارزیابی نمود و در بخش دوم ارتباط بین قیمت تضمینی محصولات کشاورزی و شاخص‌های محاسبه‌شده را توضیح داد.

آخرین پژوهش این رویداد با عنوان «مصادیق تعارض منافع در صداوسیما» با ارائه مصطفی عباسی از اندیشکده شفافیت برای ایران همراه بود. وی ابتدا تعریفی از تعارض منافع در حکمرانی ارائه داد و آن را موقعیتی دانست که در آن یک مقام دولتی در نقش‌های سازمانی خود هنگام اعمال اراده و تصمیم، بر سر دوراهی انتخاب بین منافع عالی و دانی قرار بگیرد. او تعارض درآمد و وظایف، تعارض وظایف، اتحاد قاعده‌گذار و مجری و پذیرش هدیه را از جمله مصادیق تعارض منافع در صداوسیما برشمرد و راهکار حل این معضلات را در تغییر قواعد بازی، شفافیت، و محدودیت یا ممنوعیت تعریف نمود.

نظرسنجی از ارائه‌های رویداد

پس از برگزاری رویداد، از شرکت‌کنندگان در مورد ارائه‌های انجام‌شده نظرسنجی گردید. در این نظرسنجی که شاخص‌های غنای محتوایی مطالب، گیرایی و کیفیت ارائه، جذابیت فایل ارائه، نحوه پاسخگویی به حضار و رعایت زمان‌بندی را شامل می‌شد، تعداد ۲۲ نفر از حاضران در جلسه شرکت نمودند. بر اساس نتایج نظرسنجی (۱) تجارت انرژی در شرایط تحریم، (۲) معرفی الگوی جایگزین برای انتخابات مجلس و (۳) آثار مخرب سوئیفت بر اقتصاد ایران به عنوان سه ارائه برتر انتخاب شدند. در پایان به کلیه ارائه‌دهندگان لوح تقدیر به همراه مبالغی اهدا گردید.

فصل

۱

معرفی رویکرد
«با اندیشه ورزشان» در
سبد خدمات جامعه
اندیشکده‌ها

مقدمه

فعالیت اندیشکده‌ای و ناشناخته بودن مدل‌های اثرگذاری است.

تیم جامعه اندیشکده‌ها از سال ۱۳۹۵ و با هدف ایجاد و استقرار سازوکارهایی جهت معرفی و برجسته‌سازی پژوهش‌ها و اقدامات برتر اندیشکده‌های کشور تشکیل شده است. ماموریت این تیم شناسایی و الگوسازی از فعالیت‌های موفق اندیشکده‌ها، در راستای زمینه‌سازی برای توسعه ظرفیت و اثرگذاری اندیشکده‌های فعلی و ایجاد فضا برای شکل‌گیری اندیشکده‌های جدید است.

«رویداد با اندیشه‌ورزان» به عنوان برنامه مکمل فصلنامه جامعه اندیشکده‌ها، شامل ارائه پژوهش‌های برتر هر شماره از این فصلنامه است، که از میان پژوهش‌هایی که بیشترین امتیاز ارزیابی را در هر حوزه موضوعی فصلنامه کسب کرده‌اند، انتخاب می‌گردد. در این رویداد که با حضور مدیران و نمایندگان اندیشکده‌ها و برخی از سیاست‌گذاران و مدیران کلان کشور برگزار می‌گردد، نتایج پژوهش‌های منتخب ارائه و مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد.

خدمات جامعه اندیشکده‌ها

جامعه اندیشکده‌ها خدمات و بسترهای متنوع، اما در عین حال یکپارچه‌ای را جهت ارتقای پژوهش‌ها و فعالیت‌های اندیشکده‌ای، زمینه‌سازی برای استفاده از آن‌ها در فضای سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری کشور و همچنین آموزش برترین نوآوری‌های ایجاد شده در این زیست بوم به علاقه‌مندان و نخبگانی که حل مسائل کلان و عمومی کشور برای ایشان ضرورت و اهمیت دارد، توسعه داده است.

شکل زیر سبد خدمات جامعه اندیشکده‌ها را نشان می‌دهد:

ضرورت و اهداف تشکیل جامعه اندیشکده‌ها

پژوهش‌ها و اقدامات اندیشکده‌ها برای ارتقای کیفیت سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری کلان در هر کشور بسیار اهمیت دارد و بازدهی این فعالیت‌ها در سطح ملی در صورتی که با روشی صحیح انجام شود و با جدیت مورد پیگیری قرار گیرد بسیار بالا است. اما نگاهی به وضعیت اندیشکده‌های کشور و کیفیت پژوهش‌ها و اقدامات آن‌ها نشان می‌دهد که دامنه فعالیت‌ها و اثرگذاری اندیشکده‌ها در کشور به صورت جدی قابل توسعه کیفی و کمی است. به نظر می‌رسد یکی از علت‌های کم اثر بودن برخی اندیشکده‌ها، نبود الگوهای مناسب برای پژوهش و

سایت جامعه اندیشکده‌ها

فصلنامه اندیشکده‌ها

رویداد «با اندیشه‌ورزان»

جایزه اندیشه‌ورزی و سیاست‌سازی

رویداد آموزشی «اندیشه‌ورزی و سیاست‌سازی»

سالنامه جامعه اندیشکده‌ها

فصلنامه جامعه اندیشکده‌ها، خلاصه پژوهش‌ها، اقدامات و دستاوردهای تحقیقاتی اندیشکده‌های کشور در هر فصل را منتشر می‌کند. این مطالب پیش از انتشار در مجله، بر روی سایت جامعه اندیشکده‌ها قرار می‌گیرد. مطالب این فصلنامه، یادداشت‌ها یا مطالب کوتاه تولیدی توسط اعضای اندیشکده‌ها نیست. بلکه خلاصه‌ای از یک پروژه است که توسط یک تیم (و نه توسط صرفاً یک فرد) در یک اندیشکده، در مدت زمان حدود ۳ تا ۶ ماه انجام شده است. البته مدت زمان انجام برخی پروژه‌ها به یک سال یا حتی بیشتر از آن نیز می‌رسد.

مطالب فصلنامه جامعه اندیشکده‌ها بر اساس موضوعات تفکیک شده است، و پژوهشگران و نیز مدیران و مسئولین کشور می‌توانند بر اساس حوزه نیاز و علاقه خود، با جدیدترین مطالعات و تحقیقات انجام شده در اندیشکده‌ها و همچنین اقدامات آنها مانند برگزاری رویدادها، انتشار مجلات، برگزاری دوره‌های آموزشی، ایجاد سایت‌ها، شبکه‌ها و ... آشنا شوند. هر مطالعه یا اقدام انجام شده در اندیشکده‌ها در این بخش به صورت خلاصه در دو صفحه (حدود ۱۰۰۰ کلمه) درج می‌شود و گزارش یا سند اصلی مربوط به آن به صورت پیوست قرار می‌گیرد و خوانندگان می‌توانند آن را از طریق لینک وب دانلود نمایند.

معرفی رویداد با اندیشه‌ورزان

رویداد «با اندیشه‌ورزان» به عنوان برنامه مکمل فصلنامه جامعه اندیشکده‌ها، شامل ارائه پژوهش‌ها و پروژه‌های برتر هر شماره از این فصلنامه است. در این رویداد که با حضور سیاستگذاران و مدیران کلان کشور برگزار می‌شود، تعدادی از پژوهش‌های برتر هر شماره از فصلنامه ارائه می‌شود. تعداد برگزاری جلسات این رویداد، بسته به میزان درخواست از طرف مدیران و مسئولین دستگاه‌های کشور است. به این معنا که سیاستگذاران کلان کشور در دستگاه‌ها و بخش‌های گوناگون می‌توانند برای میزبانی این رویداد اعلام آمادگی کنند تا نتایج جدیدترین پژوهش‌های مربوط به حوزه مسئولیتی‌شان، توسط پژوهشگران و اندیشه‌ورزان مجری آن‌ها به ایشان و مجموعه معاونان و مشاوران‌شان ارائه شود.

البته تیم جامعه اندیشکده‌ها تلاش می‌کند که برای هر شماره از فصلنامه حداقل یک جلسه از این رویداد را با حضور مدیران سطح بالا برگزار نماید. اندیشکده‌ها نیز می‌توانند در برگزاری این رویداد همکاری نمایند و زمینه حضور مسئولین را این نوع رویدادها که نتیجه آن کسب

یکی از خدمات جامعه اندیشکده‌ها، «رویداد با اندیشه‌ورزان» است که ارتباطی مستقیم و زنجیروار با دو خدمت سایت و فصلنامه جامعه اندیشکده‌ها دارد و نمی‌توان آن را یک فعالیت مستقل در نظر گرفت. به عبارتی فرآیند برگزاری یک «رویداد با اندیشه‌ورزان» از مدت‌ها پیش و ذیل تامین محتوا برای «سایت» و «فصلنامه» آغاز می‌گردد. لذا برای معرفی این رویداد و سازوکارهای آن لازم است تا ابتدا به معرفی سایت و فصلنامه جامعه اندیشکده‌ها و سازوکارهای آنها بپردازیم.

برای آشنایی با سایر خدمات جامعه اندیشکده‌ها [کلیک](#) نمایید.

معرفی سایت جامعه اندیشکده‌ها

سایت جامعه اندیشکده‌ها (com.IranThinktanks) مرجع محتوایی پژوهش‌ها و اقدامات انجام شده توسط اندیشکده‌های کشور، و همچنین اخبار مربوط به فعالیت‌های آن‌ها و مطالب مرتبط با اندیشکده‌ها و اندیشه‌ورزان است. محوریت مطالب این سایت بر روی مطالعات و اقدامات حل مسئله‌ای اندیشکده‌ها است و پژوهش‌های تئوریک مجموعه‌ها در این سایت کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد. چرا که انتظار عمومی از اندیشکده‌ها، ارائه راه حل برای مسائل کلان است و معمولاً پذیرفته نیست که یک اندیشکده صرفاً کار نظری انجام دهد. اساساً علت اصلی توجه به اندیشکده‌ها رویکرد حل مسئله‌ای آن‌ها نسبت به مسائل سیاستی و کلان مقیاس است؛ چیزی که در مجموعه‌های پژوهشی دیگر چندان یافت نمی‌شود. به همین علت، ماموریت سایت جامعه اندیشکده‌ها اطلاع‌رسانی در حوزه پژوهش‌ها و فعالیت‌های مرتبط با حل مسئله در اندیشکده‌ها است.

در این سایت، همه اندیشکده‌های کشور و نیز پژوهشگران و اندیشه‌ورزان آن‌ها صفحه دارند و پروفایل آن‌ها در این سایت ایجاد شده است. تاکنون حدود ۴۵ اندیشکده در این سایت معرفی شده اند. [پروفایل‌های اندیشکده‌ها در سایت را در اینجا ببینید.](#)

در کنار این سایت، کانال‌ها و صفحات اجتماعی جامعه اندیشکده‌ها در [تلگرام](#)، [اینستاگرام](#)، [بله](#) و [توییتر](#) نیز به انتشار و اطلاع‌رسانی پژوهش‌ها و اقدامات اندیشکده‌ها و اخبار مربوط به آن‌ها می‌پردازد.

معرفی فصلنامه جامعه اندیشکده‌ها

اطلاع بیشتر مسئولین از نتایج فعالیت‌های اندیشکده‌ها و احتمالاً تعامل بیشتر سطوح تصمیم‌گیری کشور با اندیشکده‌ها است فراهم نمایند.

نحوه انتخاب پژوهش‌ها جهت خلاصه‌سازی و درج در سایت

خلاصه‌سازی پژوهش‌ها یکی از مهم‌ترین فعالیت‌های تیم جامعه اندیشکده‌ها است و زیربنای لازم برای سایر فعالیت‌ها و خدمات را فراهم می‌نماید. معمولاً پژوهش‌های تولیدی توسط اندیشکده‌ها تفاوت‌های زیادی از نظر حجم تولید و ساختار بندی مطالب با یکدیگر دارند. اما نحوه خلاصه‌سازی پژوهش‌ها به گونه‌ای است که مطالب خلاصه شده هم از نظر حجم (محتوای حدود ۱۰۰۰ کلمه‌ای) و هم از نظر ساختار بندی دارای یکدستی و مشابهت فراوانی است و خوانندگان به راحتی می‌توانند اهم فعالیت‌های صورت گرفته در پژوهش‌های مختلف را در کوتاه‌ترین زمان ممکن مرور نمایند.

اندیشکده‌ها و موسسات سیاست‌پژوهی در بازه‌های زمانی مختلف مطالبی را تحت عنوان پژوهش‌های سیاستی و گزارش‌های راهبردی تولید می‌کنند و در اختیار مخاطبان قرار می‌دهند. اما لزوماً همه این پژوهش‌ها جهت خلاصه‌سازی و درج در سایت جامعه اندیشکده‌ها انتخاب نمی‌شوند. بلکه پژوهش‌هایی انتخاب می‌شوند که دو ویژگی زیر را داشته باشند:

۱ توسط اندیشکده‌های کشور تولید شده باشند. منظور از اندیشکده، مجموعه‌ای است که سه ویژگی ذیل را دارا باشد: اول اینکه به لحاظ ساختاری دارای یک هویت مستقل باشد، و در مدیریت داخلی و رای و عمل استقلال داشته باشد و ذیل مجموعه دولتی یا غیردولتی دیگری قرار نداشته باشد؛ دوم اینکه حداقل بخشی از فعالیت‌های آن، پروژه‌های پژوهشی و اجرایی در حوزه مسائل کلان و سیاست‌های عمومی باشد؛ و سوم اینکه غیرانتفاعی باشد و هدف آن کسب سود نباشد. بلکه منابع مالی خود را صرف توسعه فعالیت‌هایش کند.

۲ در قالب یک «پروژه» که توسط یک تیم (نه یک فرد) در مدت زمان حدود ۳ تا ۶ ماه انجام شده باشد؛ هدف آن حل مسئله‌ای از مسائل کلان و عمومی در یک حوزه موضوعی مانند اقتصاد، اجتماعی و فرهنگی، علم و فناوری، سیاست خارجی، حکمرانی، انرژی، کشاورزی و

آب، سلامت، آموزش، محیط زیست و ... باشد؛ بر اساس یک متدولوژی مانند مطالعه تطبیقی، طراحی الگو، آینده پژوهی، طراحی ساز و کار، تدوین راهبرد، طراحی سامانه، تدوین نقشه راه، عارضه یابی، نگاشت و ... باشد؛ و در نهایت در بردارنده راهکارها و پیشنهادهای ملموس، مرتبط و قابل اجرا باشد.

ارزیابی پژوهش‌ها جهت انتشار در فصلنامه

هر پژوهش پس از خلاصه‌سازی در یک حوزه موضوعی قرار می‌گیرد. این حوزه‌ها عبارتند از: اقتصاد، اجتماعی و فرهنگی، علم و فناوری، سیاست خارجی، حکمرانی، انرژی، کشاورزی و آب، سلامت، آموزش، محیط زیست، توسعه شهری و منطقه‌ای، و دفاع و امنیت.

همچنین پژوهش‌ها در ضمن خلاصه‌سازی، بر اساس شاخص‌ها و معیارهایی که بر اساس استانداردهای تولید پژوهش در اندیشکده‌ها توسعه یافته است، ارزیابی و امتیازدهی می‌شوند. برای امتیازدهی به هریک از پژوهش‌ها از مقیاس امتیازدهی لیکرت پنج سطحی استفاده شده است. هر پژوهش امتیازی بین ۱ تا ۵ می‌گیرد که یک پایین‌ترین و ۵ بالاترین امتیاز است. هریک از این امتیازات به ترتیب بیانگر سطوح کاملاً ضعیف، ضعیف، متوسط، قوی و کاملاً قوی هستند.

برای انتخاب مطالب فصلنامه، تمام پژوهش‌هایی که طی فصل گذشته خلاصه شده‌اند بر اساس حوزه موضوعی دسته‌بندی می‌شوند. در هر حوزه تمامی پژوهش‌هایی که امتیاز ارزیابی آنها ۴ و ۵ باشد و برخی از پژوهش‌ها با امتیاز ارزیابی ۳ جهت انتشار در فصلنامه انتخاب می‌شوند.

در حال حاضر ارزیابی پژوهش‌های خلاصه‌سازی شده توسط اعضای تیم جامعه اندیشکده‌ها صورت می‌گیرد. اما با تشکیل شورای علمی جامعه اندیشکده‌ها - که مرکب از اندیشه‌ورزانی است که حداقل ۲ پروژه را در اندیشکده (های) کشور به عنوان مسئول و مدیر اصلی به انجام رسانده باشند- این وظیفه به این شورا محول می‌گردد.

شاخص‌ها و معیارهای ارزیابی پژوهش‌ها

به طور کلی ۵ شاخص برای بررسی و ارزیابی پژوهش‌ها انتخاب شده‌اند. این شاخص‌ها به نحوی انتخاب شده‌اند که تا حدودی پروژه‌ها را از تمامی جوانب با اهمیت

مورد ارزیابی قرار دهند. این شاخص‌ها عبارتند از:

۱ نگارش: این شاخص بیشتر وضعیت ساختاری پژوهش را ارزیابی می‌کند. موارد مهم برای ارزیابی نگارشی یک پژوهش عبارتند از:

- یکپارچگی ادبیات
- ارائه بخش‌های مقدمه، پیشنهادات و راهکارها و جمع‌بندی به عنوان بخش‌های ضروری هر پژوهش
- پرهیز از زیاده‌گویی و مرتبط بودن و ضروری بودن مطالب
- قابل فهم بودن ساختار پژوهش
- منطقی بودن سیر مباحث و به هم پیوستگی مطالب

۲ بیان مسئله: این شاخص نوع دیدگاه پژوهش نسبت به مسئله اصلی طرح را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. اینکه پژوهش از چه جنبه‌ای به بیان مسئله پرداخته است و آیا این نحوه بیان مسئله، زاویه دید جدیدی را نسبت به مسئله اصلی به خواننده پژوهش می‌دهد یا اینکه نوع نگاه به مشکل اصلی مورد بررسی پژوهش، تکراری است. این شاخص را می‌توان با در نظر گرفتن پارامترهای زیر ارزیابی کرد:

- بیان ضرورت و اهمیت اجرای پژوهش
- بررسی علت‌ها و معلول‌های مرتبط با مسئله
- در نظر گرفتن تمام جنبه‌های تاثیرگذار در تحلیل مسئله
- نوآوری در بیان مسئله (میزان خلاقیت در ارائه مشکل اصلی پژوهش)

۳ روش‌شناسی: این شاخص سعی دارد تا روش مورد استفاده پژوهش برای حل مسئله اصلی و رسیدن به راهکارها و پیشنهادات نهایی ارائه شده توسط پژوهش را مورد ارزیابی قرار دهد. هر چه یک پژوهش دیدگاه متدولوژیک‌تری به مسئله داشته باشد، امتیاز بالاتری را در این شاخص کسب می‌کند. در واقع پژوهشی متدولوژی دارد که این قابلیت را داشته باشد که مستقل از حوزه موضوعی و محتوایی پژوهش، روش استفاده شده در آن پژوهش را در سایر حوزه‌های موضوعی مورد استفاده قرار داد. پارامترهای مهم این شاخص عبارتند از:

- جمع‌آوری و ارائه داده‌های کافی مرتبط با موضوع اصلی پژوهش

- باکیفیت بودن داده‌های جمع‌آوری شده (داده‌های آماری معتبر، نظر نخبگان، مصاحبه)
- استفاده صحیح و معنادار از داده‌ها و اطلاعات در قالب یک روش قابل فهم برای مخاطب
- نوآوری در روش حل مسئله (کاربردی و کاملاً قابل فهم برای مخاطب)
- میزان علمی بودن روش پژوهش (استفاده از ابزارهای رایج علمی-پژوهشی)
- تکرارپذیری و قابل کپی بودن متدولوژی مورد استفاده در پژوهش (برای تدوین یک پژوهش جدید با محتوا و موضوع متفاوت)

۴ تحلیل: در این شاخص بررسی می‌شود که در نهایت تحلیل‌هایی که پژوهش با استفاده از آنها مسئله اصلی را واکاوی کرده است و به نتیجه‌گیری و ارائه راهکارها و پیشنهادات نهایی پرداخته است، تا چه مقدار منطقی، قابل فهم و برخاسته از محتوا و روشی است که ارائه داده است. پارامترهای با اهمیت برای این شاخص عبارتند از:

- میزان تحلیل کردن مطالب ارائه شده (برای حصول نتایج و راهکارهای پیشنهادی)
- قابل فهم بودن ارتباط علی بین پیشنهادات و محتوای پژوهش
- بیان فکت‌های دقیق علمی برای استنتاج پیشنهادات

۵ پیشنهاد: در این شاخص به ارزیابی پیشنهادات نهایی پژوهش برای حل مسئله مورد بررسی پرداخته می‌شود. هرچه پیشنهادات ملموس‌تر، واقعی‌تر، مرتبط‌تر و قابل اجراتر باشند، امتیاز این شاخص بیشتر خواهد بود. پارامترهای ارزیابی این شاخص شامل این موارد می‌شود:

- ارائه پیشنهادات و راهکارهای نهایی برای حل مسئله اصلی پژوهش
- میزان ارتباط بین پیشنهادات ارائه شده و مسئله اصلی پژوهش
- مقدار جزئی‌نگری پیشنهادات ارائه شده (پرداختن به جزئیات روش اجرای پیشنهادات به جای ارائه راهکارهای کلی)
- مقدار ملموس بودن و قابل اجرا بودن پیشنهادات برای مخاطب اصلی پژوهش

انتخاب پژوهش‌های برتر فصل جهت ارائه

در رویداد با اندیشه‌ورزان

پژوهش برای ارائه در رویداد انتخاب گردد.

- به منظور حفظ تنوع اندیشه‌ده‌های ارائه‌دهنده، از هر اندیشه‌ده صرفاً یک پژوهش برای ارائه در رویداد برگزیده خواهد شد.

در حال حاضر انتخاب پژوهش‌ها از بین مطالب فصلنامه جهت ارائه به سیاستگذاران و مدیران کلان در رویداد با اندیشه‌ورزان، توسط اعضای تیم جامعه اندیشه‌ده‌ها صورت می‌گیرد. اما با تشکیل شورای علمی جامعه اندیشه‌ده‌ها این وظیفه نیز- همانند ارزیابی پژوهش‌های خلاصه‌سازی‌شده- به این شورا محول می‌گردد.

رویداد «با اندیشه‌ورزان» به عنوان برنامه مکمل فصلنامه جامعه اندیشه‌ده‌ها، شامل ارائه پژوهش‌ها و پروژه‌های برتر هر شماره از این فصلنامه است. با توجه به آنکه مطالب فصلنامه به تفکیک حوزه‌های موضوعی دسته‌بندی شده اند، برای رویداد با اندیشه‌ورزان، در مجموع ۶ الی ۷ پژوهش از برترین پژوهش‌های هر حوزه موضوعی طبق سازوکار زیر انتخاب می‌گردد:

- در هر حوزه موضوعی پژوهشی که بیشترین امتیاز ارزیابی را کسب نموده است انتخاب می‌گردد.

- در حوزه‌های موضوعی که تعداد مطالب قابل توجهی به نسبت سایر حوزه‌ها دارند، ممکن است بیش از یک

فصل

۲

معرفی پژوهش‌های
خلاصه‌شده
از اندیشکده‌ها

مقدمه

در فصل پاییز تعداد ۸۰ پژوهش از ۲۴ اندیشکده در کشور که در دو سال گذشته انجام شده بودند، به منظور خلاصه‌سازی انتخاب شدند. بخشی از این پژوهش‌ها توسط اندیشکده‌ها در اختیار جامعه اندیشکده‌ها قرار گرفت و بخشی دیگر نیز مستقیماً از درگاه‌های ارتباطی اندیشکده‌ها دریافت شد. هر کدام از پژوهش‌ها پس از خلاصه‌سازی، ارزیابی و امتیازدهی شدند و در یکی از حوزه‌های موضوعی قرار گرفتند.

فهرست پژوهش‌های خلاصه‌شده از اندیشکده‌ها

فهرست ۸۰ پژوهش خلاصه‌شده از اندیشکده‌ها در فصل پاییز، به تفکیک حوزه موضوعی، عنوان، اندیشکده، و امتیاز ارزیابی به شرح زیر است:

پژوهش‌های حوزه اقتصاد		
امتیاز	اندیشکده	عنوان پژوهش
۴	اندیشکده اقتصاد مقاومتی	بررسی آثار مخرب سوئیف بر اقتصاد ایران
۴	پژوهشکده سیاست‌پژوهی و مطالعات راهبردی حکمت مرکز پژوهش‌های مجلس	بررسی و تحلیل وضعیت موجود سامانه‌های شفافیت اطلاعات اقتصادی
۴	پژوهشکده مطالعات فناوری	بررسی صنعت تولید ماشین‌آلات صنعتی در کشور در حوزه‌های صنعتی منتخب
۴	پژوهشکده پولی و بانکی	ارتقای جایگاه وثیقه‌سپاری اموال منقول و غیرمنقول در نظام بانکی ایران
۳	مرکز تحقیقات مدل‌های اقتصادی	شبکه جامع علمی جهادگران اقتصاد مقاومتی (قصد)
۳	اندیشکده حکمرانی شریف	کانال اقتصاد رفتاری
۳	شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)	بررسی و تحلیل تعامل میان ایران و گروه ویژه اقدام مالی (FATF)
۳	اندیشکده یقین	بررسی جنگ ارزی ایالات متحده آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران در سال‌های ۱۳۹۰-۹۱
۳	شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)	مطالعه تطبیقی تجارب کشورها در یکپارچه‌سازی سیاست‌گذاری صنعت و تجارت
۳	اندیشکده حکمرانی شریف	مطالعه تطبیقی تجربیات جهانی مواجهه با بحران‌های بانکی
۳	اندیشکده اقتصاد مقاومتی	بررسی وضعیت تجارت ایران با اتحادیه اروپا
۳	اندیشکده اقتصاد مقاومتی	بررسی وضعیت اعسار بانکی در کشور و ابعاد آن
۳	اندیشکده امیرکبیر مرکز پژوهش‌های مجلس	الگوهای راهبردی حمایت از تولید با تمرکز بر فعالیت‌های نامولد رقیب تولید
۳	شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)	بررسی وضعیت معیشت اقشار ضعیف جامعه و میزان اثرگذاری راهکارهای دولت

پژوهش‌های حوزه اقتصاد

امتیاز	اندیشکده	عنوان پژوهش
۳	شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)	عارضه‌یابی وضعیت تولید ریل در داخل کشور
۳	شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)	طراحی سازوکاری برای حل مشکلات اتصال ریلی ایران به عراق
۳	مرکز پژوهش‌های مجلس	موانع و راهکارهای تأمین مالی بنگاه‌های کوچک و متوسط از طریق بازار سرمایه
۲	اندیشکده حکمرانی شریف	بررسی تطبیقی سیستم نظارت بانکی در کشورهای منتخب
۲	اندیشکده برهان	بررسی و تحلیل موانع بهبود شرایط کسب و کار در ایران
۲	مرکز پژوهشی آرا	بررسی و تحلیل کارکرد مناطق آزاد در ایران و تبعات افزایش تعداد آن‌ها
۲	مرکز پژوهشی آرا	عارضه‌یابی معضلات نظام بانکی و موسسات مالی در ایران
۱	مرکز پژوهشی آرا	تدوین راهبردهای توسعه صنایع دریایی کشور
۱	مرکز پژوهشی آرا	تحلیل و بررسی تفکیک ساختاری وزارت صنعت، معدن و تجارت
۱	مرکز پژوهشی آرا	عارضه‌یابی پدیده قاچاق در ایران

پژوهش‌های حوزه حکمرانی

امتیاز	اندیشکده	عنوان پژوهش
۵	اندیشکده شفافیت برای ایران	عارضه‌یابی و شناسایی مصادیق تعارض منافع در سازمان صداوسیما
۵	مرکز بررسی‌های استراتژیک	نقد و بررسی الگوی پایه اسلامی ایرانی پیشرفت
۴	شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)	بررسی مشکلات الگوی انتخابات مجلس ایران و معرفی الگوی جایگزین
۴	پژوهشکده سیاستگذاری شریف اندیشکده حکمرانی شریف	کنفرانس حکمرانی و سیاست‌گذاری عمومی
۴	اندیشکده شفافیت برای ایران	نقد و بررسی لایحه شفافیت دولت
۴	اندیشکده حکمرانی شریف	طراحی الگوی انتخابات تلفیقی برای مجلس شورای اسلامی
۴	اندیشکده شفافیت برای ایران	سامانه شفافیت قراردادهای کشور
۴	پژوهشکده سیاستگذاری شریف	مسابقه ره‌نشان سیاست‌گذاری
۳	اندیشکده شفافیت برای ایران	بررسی وضعیت شفافیت هزینه‌های انتخاباتی در کشور
۳	مرکز پژوهش‌های مجلس	بررسی عملکرد رأی‌گیری الکترونیکی در ایران
۳	اندیشکده حکمرانی شریف	بررسی ساختار پارلمان‌ها در کشورهای مختلف و قوانین تدوین شده برای بهبود کارایی پارلمان
۳	مرکز پژوهشی آرا	مدرسه حکمرانی اسما
۳	شرکت تترا	طراحی متدولوژی ارزیابی اثربخشی سیاست
۲	اندیشکده حکمرانی شریف مرکز پژوهش‌های مجلس	بررسی و تحلیل رویکردهای توسعه نظام ملی تنظیم‌گری
۲	اندیشکده حکمرانی شریف	آسیب‌شناسی پیشینه تاریخی اصلاح نظام اداری در ایران
۲	مرکز پژوهش‌های مجلس	رأی‌گیری الکترونیکی در کشورهای مختلف و آموزه‌های آن
۱	الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت	تدوین الگوی پایه اسلامی ایرانی پیشرفت

پژوهش‌های حوزه انرژی

امتیاز	اندیشکده	عنوان پژوهش
۵	شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)	تدوین بسته سیاستی اصلاح قیمت‌گذاری بنزین
۴	شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)	طراحی الگوی فروش ریالی نفت در بورس
۴	مرکز پژوهش‌های مجلس	نگاشت مصرف حامل‌های انرژی در بخش حمل‌ونقل
۴	اندیشکده سیاست‌گذاری امیرکبیر	تدوین راهبرد تجارت انرژی در شرایط تحریم و ارائه راهکارهای فنی-عملیاتی
۳	اندیشکده سیاست‌گذاری امیرکبیر مرکز پژوهش‌های مجلس	تعیین حدود اختیارات شرکت ملی گاز ایران با بررسی تجربه کشورهای دیگر
۳	اندیشکده حکمرانی شریف	امکان سنجی تشکیل وزارت انرژی
۳	مرکز پژوهش‌های مجلس	بررسی وضعیت مصرف آب شرب و پیامدهای اصلاح یارانه آب در اقتصاد ایران
۲	مرکز پژوهش‌های مجلس	بررسی ضرورت تأسیس رگولاتور مستقل در صنعت برق
۲	مرکز پژوهش‌های مجلس	محاسبه یارانه پنهان انرژی در ایران سهم هر بخش اقتصادی از آن
۲	مرکز پژوهش‌های مجلس	بررسی مصرف برق در بخش خانگی به منظور تدوین سیاست‌های اصلاحی
۱	مرکز پژوهشی آرا	تعیین استراتژی‌هایی مبتنی بر سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در صنعت نفت و گاز با استفاده از تحلیل SWOT
۱	مرکز پژوهش‌های مجلس	بررسی مصرف گاز طبیعی در بخش خانگی
۱	مرکز پژوهش‌های مجلس	نگاشت وضعیت مصرف حامل‌های انرژی و آب در بخش کشاورزی

پژوهش‌های حوزه کشاورزی و آب

امتیاز	اندیشکده	عنوان پژوهش
۳	مرکز مطالعات راهبردی کشاورزی و آب اتاق ایران	ارزیابی اثرات سیاست قیمت‌های تضمینی در حمایت از تولیدات داخلی
۳	اندیشکده تدبیر آب	فصلنامه گفتگوی آب
۳	اندیشکده تدبیر آب	بررسی سیر تاریخی تحولات قوانین و مقررات آب زیر زمینی در ایران
۳	مرکز مطالعات راهبردی کشاورزی و آب اتاق ایران	بررسی فرصت‌ها و چالش‌های سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در طرح‌های آب
۳	اندیشکده اقتصاد مقاومتی	بررسی مبادی واردات محصولات اساسی کشاورزی
۲	مرکز پژوهشی آرا	بررسی چالش‌های مدیریت منابع خاک در کشور
۲	مرکز پژوهش‌های مجلس	بررسی اقتصادی تولید پنبه در ایران

پژوهش‌های حوزه سیاست خارجی

امتیاز	اندیشکده	عنوان پژوهش
۴	پژوهشکده سیاست‌پژوهی و مطالعات راهبردی حکمت	طراحی مدل شبیه‌سازی و پیش‌بینی جبهه‌بندی‌ها و ائتلاف‌ها در غرب آسیا
۴	اندیشکده یقین	تدوین دکترین استراتژیکی نظامی آمریکا علیه ایران
۳	اندیشکده مرصاد	راهبردهای مقابله با طرح معامله قرن با تمرکز بر نقش فلسطینیان مهاجر
۳	مرکز پژوهشی آرا	نقد و بررسی تعهدات بین‌المللی در دولت یازدهم
۳	موسسه آینده‌پژوهی جهان اسلام	ریشه‌یابی تنش‌های بین ایران و عربستان و ارائه پیشنهادهایی برای تنش‌زدایی از روابط دو کشور

پژوهش‌های حوزه علم و فناوری

امتیاز	اندیشکده	عنوان پژوهش
۵	شرکت تترا	رصد کلان حوزه علم، فناوری و نوآوری
۴	شرکت تترا	طراحی شاخص‌های کلیدی موفقیت شتاب‌دهنده‌ها در ایران
۴	پژوهشکده مطالعات فناوری	طراحی سامانه یکپارچه مدیریت تبادل فناوری
۳	اندیشکده حکمرانی شریف	بررسی و تحلیل چالش‌های تنظیم‌گری فضای مجازی
۳	شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان) شرکت تترا	عارضه‌یابی نظام آمار و اطلاعات علم و فناوری کشور
۱	مرکز پژوهشی آرا	بررسی و تحلیل چالش‌های تامین مالی شرکت‌های دانش‌بنیان در کشور

پژوهش‌های حوزه آموزش

امتیاز	اندیشکده	عنوان پژوهش
۵	موسسه تعلیم و تربیت برهان	رویداد نوآوری‌های آموزشی چهارسوق
۳	شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)	تدوین راهبردی برای حل معضل اشتغال فارغ‌التحصیلان
۲	پژوهشکده چشم‌انداز و آینده‌پژوهی	تدوین چارچوب اولیه آیین‌نامه جذب و ارتقاء اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های کشور

پژوهش‌های حوزه سلامت

امتیاز	اندیشکده	عنوان پژوهش
۲	مرکز پژوهشی آرا	نقد و بررسی وضعیت طرح تحول سلامت
۲	مرکز پژوهشی آرا	تحلیل استراتژیکی وضعیت صنعت دارویی کشور و عوامل مؤثر بر آن

پژوهش‌های حوزه توسعه شهری و منطقه‌ای

امتیاز	اندیشکده	عنوان پژوهش
۳	شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)	بررسی موانع توسعه و ساخت راه‌آهن چابهار-سرخس

پژوهش‌های حوزه محیط زیست

امتیاز	اندیشکده	عنوان پژوهش
۲	مرکز پژوهشی آرا	بررسی ابعاد جدید زیست‌محیطی آلودگی هوای تهران

پژوهش‌های حوزه اجتماعی و فرهنگی

امتیاز	اندیشکده	عنوان پژوهش
۱	مرکز پژوهشی آرا	عارضه‌یابی موضوع حاشیه نشینی در ایران

فصل

۳

چکیده‌ای از
پژوهش‌های
خلاصه‌شده

مقدمه

در این فصل چکیده صد کلمه‌ای از ۸۰ پژوهش خلاصه‌شده در فصل پاییز ارائه در سه بخش می‌گردد. بخش اول به پژوهش‌هایی اختصاص دارد که پس از انتشار در سایت و انتخاب برای فصلنامه، در نهایت برای رویداد با اندیشه‌ورزان نیز برگزیده شده‌اند. بخش دوم پژوهش‌هایی را در بر می‌گیرد که پس از انتشار در سایت صرفاً برای فصلنامه انتخاب شده‌اند. بخش سوم نیز به پژوهش‌هایی اختصاص دارد که تنها در سایت جامعه اندیشکده‌ها انتشار یافته‌اند و برای فصلنامه و رویداد با اندیشه‌ورزان انتخاب نشده‌اند.

بخش اول: پژوهش‌های منتخب جهت ارائه در رویداد

پژوهش‌هایی که در این بخش معرفی می‌گردند، پس از انتشار در سایت و انتخاب در فصلنامه، در نهایت برای ارائه در رویداد نیز برگزیده شده‌اند. با توجه به آنکه فصلنامه زمستان ۹۸ در شش حوزه موضوعی حکمرانی، انرژی، اقتصاد، سیاست خارجی، علم و فناوری، و کشاورزی و آب انتشار یافته است، از هر حوزه یک پژوهش که بیشترین امتیاز ارزیابی را کسب نموده بود برای ارائه در رویداد انتخاب گردید. با این توضیح که:

- از میان پژوهش‌های برتر هر حوزه که امتیاز برابری داشتند، پژوهشی برگزیده شد که از جذابیت موضوعی بیشتر و راهکارهای پیشنهادی بهتری برخوردار بود؛
- از هر اندیشکده تنها یک پژوهش برای ارائه در رویداد انتخاب گردید؛
- از حوزه حکمرانی با توجه به گسترده بودن تعداد پژوهش‌های آن، دو پژوهش برای ارائه در رویداد برگزیده شد.

در ادامه خلاصه ۱۰۰۰ کلمه‌ای از ۷ پژوهش انتخاب شده برای رویداد با اندیشه‌ورزان، که در سایت و فصلنامه نیز منتشر شده است، ارائه می‌گردد:

عارضه‌یابی و شناسایی مصادیق تعارض منافع در سازمان صداوسیما

۱

مصطفی عباسی

اندیشکده شفافیت برای ایران

حکمرانی

بیان کردن مصادیق تعارض منافع در سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، عوامل ساختاری و نقاط پرمخاطره آن شناسایی می‌شود. سپس راهکارهایی کلی برای مدیریت تعارض منافع در سازمان پیشنهاد می‌شود. به منظور شناسایی این مصادیق و عوامل، از دو روش اسنادی و میدانی استفاده می‌شود. در روش اسنادی، اسناد بالادستی و اسناد سازمانی و همچنین سایر گزارشات و پژوهش‌های کاربردی، از منظر تعارض منافع مورد بررسی قرار می‌گیرد. و در روش میدانی، با استفاده از مصاحبه‌های کیفی با ۹۱ نفر از نخبگان؛ اعم از کارکنان ارشد سازمان صداوسیما، مدیران فعلی و سابق در قسمت‌های مختلف مدیریتی و کارشناسی، اساتید دانشگاه صداوسیما، اعضای شورای نظارت بر سازمان و سایر پژوهشگران و متخصصین این حوزه، مصادیق، عوامل و نقاط پر مخاطره تعارض منافع، شناسایی می‌شود.

برخی مصادیق تعارض منافع شناسایی شده در سازمان صداوسیما

برخی از مهم‌ترین اشکال تعارض منافع که در این پژوهش شناسایی شده است به صورت زیر است:

- **تعارض درآمد با وظایف:** سازمان صداوسیما، بودجه خود را از دولت دریافت می‌کند و این بودجه طی سال‌های اخیر روند کاهشی داشته است. بنابراین، برای تامین مخارج خود به سمت تبلیغات بازرگانی و مشارکت‌ها و برون سپاری‌ها رفته است. وابستگی بودجه سازمان به دولت باعث می‌شود که بی‌طرفی نسبت به دولت که از وظایف سازمان است با درآمدهای آن در تعارض باشد. علاوه بر این حمایت از کالای ایرانی و فرهنگ‌سازی درمورد فرهنگ ایرانی-اسلامی نیز از وظایف صداوسیما است که در بسیاری از تبلیغات بازرگانی که منبع درآمد سازمان است، نقض می‌شود.
- **تعارض وظایف با وظایف:** در پژوهش صورت گرفته این نتیجه حاصل شد که در مواقع مختلفی، وظایف قانونی یا اخلاقی سازمان با یکدیگر در تعارض قرار می‌گیرند. از جمله مهم‌ترین این موارد جذب مخاطب بیشتر است. با این توضیح که سازمان از یک طرف به عنوان رسانه ملی وظیفه دارد مخاطب بیشتر جذب

تعارض منافع به موقعیتی گفته می‌شود که فردی که در جایگاه تصمیم‌گیری در یک سازمان عمومی است، خود و یا بستگانش از آن تصمیم به نحوی منتفع شوند که با منافع سازمان در تعارض باشد. مطالعه صورت گرفته بر روی سازمان صدا و سیما نشان‌دهنده وجود مصادیق مختلفی از موقعیت‌های تعارض منافع از جمله «تعارض درآمد با وظایف»، «تعارض وظایف با وظایف»، «اتحاد ناظر و منظور»، «اتحاد قاعده‌گذار و مجری» و «پذیرش هدیه» در این سازمان است؛ که وجود این موقعیت‌ها در سازمان به معنی فراهم بودن شرایط فساد در سازمان صداوسیما است.

ضرورت و اهداف پژوهش

در سال‌های اخیر، فساد به یکی از مشکلات اصلی کشور تبدیل شده و ناکارآمدی، هدررفت منابع و خدشه‌دار شدن اعتماد مردم به نظام از آثار زیان‌بار آن بوده است. حال این فساد ممکن است سوء استفاده مالی یا سوء استفاده از جایگاه حاکمیتی و یا سیاسی باشد. در این شرایط اگر فردی که مسئول یک بخش عمومی است در موقعیت تصمیم‌گیری در خصوص موضوعی قرار بگیرد که خود و یا بستگانش از قبل آن تصمیم منتفع می‌شوند، در موقعیت تعارض منافع قرار گرفته است. به عبارتی تعارض منافع به شرایطی گفته می‌شود که در آن، یک فرد یا سازمان با منافع مختلفی مواجه است که هر یک از آن منافع می‌توانند تصمیم صحیح آن فرد یا سازمان را فاسد نماید. تعارض منافع الزاماً به معنای بروز فساد نیست، اما به معنای فراهم بودن شرایط فساد هست. در همین راستا با توجه به اهمیت «مدیریت تعارض منافع» در کارآمدی و پیشگیری از فساد، همچنین جایگاه مهم رسانه ملی در فرهنگ عمومی و مواجهه با تهاجم فرهنگی دشمن، بررسی تعارض منافع در ساختار سازمان صداوسیما امری ضروری و مهم خواهد بود که این پژوهش دنبال خواهد کرد.

روش شناسایی پژوهش

در این پژوهش با استفاده از چارچوب مفهومی طراحی شده که شامل اشکال و انواع تعارض منافع است، ضمن

بر موقعیت‌های بروز تعارض منافع، احتمال بروز فساد کاهش یابد. برای مثال: شفافیت قراردادهای و مزایده‌هایی مانند قراردادهای اداره بازرگانی.

۲ راهبردهای محدودیت/ ممنوعیت: راهبرد ممنوعیت، ناظر بر منع کامل فرد، از قرارگیری در موقعیت تعارض منافع است. به طور مثال، قوانین بسیاری از کشورها، مسئولین دولتی را از فعالیت هم‌زمان در بخش خصوصی به کلی منع می‌کند. اما در راهبرد محدودیت، بر فرد مسئول به دلیل قرار گرفتن در موقعیت خاص، ممنوعیتی جزئی و مصادیقی اعمال می‌گردد؛ به طور مثال، محدودیت تاسیس شرکت تولیدی یا فنی خصوصی برای کارمندان سازمان به مدت ۵ سال بعد از بازنشستگی.

۳ راهبرد تغییر بازی: در مواقعی که قواعد و ساختارهای سازمان موجب ایجاد موقعیت تعارض منافع می‌شود و این موقعیت مستقل از این است که چه کسی در این جایگاه قرار بگیرد. منظور از تغییر بازی یعنی سازوکارها به گونه‌ای اصلاح شود که موقعیت تعارض منافع به طور کلی مرتفع شده و گاهی به «توافق منافع» تبدیل شود. به عنوان مثال، چابک‌سازی سازمان، تامین مالی سازمان از طریق فروش محصولات یا منبع درآمدی پایدار.

جمع‌بندی

وجود مصادیق زیادی از موقعیت‌های تعارض منافع در سازمان صدا و سیما باعث ایجاد زمینه‌های بروز فساد در این سازمان شده است. در این پژوهش مصادیق اصلی تعارض منافع مورد تحلیل و بررسی کامل قرار گرفت. در نهایت نیز پیشنهادات پژوهش در قالب سه راهبرد ارائه شد. «راهبرد شفافیت و نظارت عمومی» از طریق افزایش نظارت عمومی، «راهبردهای محدودیت/ ممنوعیت» با منع کامل فرد از قرارگیری در موقعیت تعارض منافع و «راهبرد تغییر بازی» با اصلاح سازوکارها و ساختارهای ایجادکننده شرایط تعارض منافع، به دنبال رفع موقعیت‌های تعارض منافع در سازمان صداوسیما هستند.

کند تا اثرگذاری داشته باشد، از طرف دیگر وظیفه دارد که یک دانشگاه عمومی و مسئول نشر فرهنگ اسلامی باشد. این دو وظیفه در بسیاری از مواقع با یکدیگر در تعارض بوده‌اند.

● **اتحاد ناظر و منظور:** موقعیتی است که در آن یک فرد یا سازمان، مسئولیت «نظارت برای خود» را پیدا می‌کند. طبق مطالعات این پژوهش نظارت بیرونی بر کلیت سازمان به صورت قوی وجود ندارد و شورای نظارت فعلی نیز در بعضی موارد، صرفاً ورود محتوایی دارد، در نتیجه در عمل نظارت مناسبی صورت نمی‌گیرد. علاوه بر این، دو قسمت جزئی‌تر یعنی اداره بازرگانی و برنامه‌سازی هم به علت قدرت بالایی که دارند نظارت بیرونی را نمی‌پذیرند؛ لذا دارای تعارض منافع ناشی از اتحاد ناظر و منظور هستند.

● **اتحاد قاعده‌گذار و مجری:** موقعیتی است که در آن فرد یا سازمان، هم‌زمان، هم در جایگاه قاعده‌گذار و هم در جایگاه مجری یک حوزه مشخص، قرار می‌گیرد. به دلیل انحصار و عدم وجود قانون اداره، کلیت سازمان و ریاست آن درگیر این شکل تعارض منافع هستند. علاوه بر این سازمان تنظیم و مقررات صوت و تصویر فراگیر در فضای مجازی و اداره بازرگانی نیز دارای این مدل از تعارض منافع هستند.

● **پذیرش هدیه:** موقعیتی است که یک مقام دولتی یا یک کارمند بخش عمومی، هر نوع هدیه، اعم از نقدی و غیرنقدی را از فرد یا شرکت خصوصی‌ای که در مقام تصمیم‌گیری یا عمل درباره او قرار دارد، دریافت کند. طبق پژوهش صورت گرفته، پذیرش هدیه در قسمت‌های مختلف سازمان به میزان قابل توجهی وجود دارد و بر تصمیمات و سایر اقدامات به صورت جدی اثرگذار است. **راهکارهای کلی مدیریت تعارض**

منافع در سازمان صداوسیما

مدیریت تعارض منافع عبارت است از کلیه اقدامات و تدابیر اداری، نظارتی، قضایی و شبه قضایی لازم برای پیشگیری از بروز تعارض منافع و رفع یا کاهش تأثیرات سوء وضعیت‌های تعارض منافع غیر قابل اجتناب.

پیشنهاد‌های این پژوهش، در سه راهبرد کلی قابل تقسیم‌بندی هستند:

۱ راهبرد شفافیت و نظارت عمومی: منظور از

شفافیت این است که تمام عملکردهای سازمان و مسئولین آن (به جز موارد ناقض امنیت ملی، اسرار تجاری و حریم خصوصی) در معرض دید عموم مردم قرار بگیرد تا از طریق افزایش نظارت عمومی

بررسی مشکلات الگوی انتخابات مجلس ایران و معرفی الگوی جایگزین

۲

مجتبی رئیس

شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)

حکمرانی

نظام‌های انتخاباتی اکثریتی

در الگوی نظام‌های اکثریتی، ثبت نام در انتخابات اغلب به صورت انفرادی انجام می‌شود. پس از برگزاری انتخابات، نامزدها به ترتیب آراء کسب شده رتبه بندی و به ترتیب رتبه و با توجه به تعداد کرسی‌های حوزه انتخابیه وارد مجلس می‌شوند. در بعضی موارد علاوه بر رتبه، کسب حداقلی از آراء به عنوان شرط ورود به مجلس در نظر گرفته شود که در این صورت افرادی که حداقل مورد نظر را کسب نکنند برای انتخابات مجدد وارد مرحله دوم می‌شوند. در این الگو فهرست‌های انتخاباتی هیچ‌گونه جایگاه رسمی و قانونی برای کسب کرسی‌های مجلس ندارند و شمارش رسمی آراء بر اساس این فهرست‌ها انجام نمی‌شود. انتخابات مجلس عوام انگلستان، مجلس ملی فرانسه و نظام انتخاباتی مجلس نمایندگان آمریکا بر اساس نظام انتخاباتی اکثریتی و در حوزه‌های انتخابیه تک نماینده برگزار می‌شود. به عبارت بهتر هیچ کشور توسعه یافته‌ای وجود ندارد. دلیل این امر آن است که در نظام انتخاباتی اکثریتی، اقلیت‌ها حذف می‌شوند. بر این مبنا به هر میزان که حوزه‌های انتخاباتی در الگوی اکثریتی بزرگ‌تر شوند، به معنای آن است که اقلیت‌های بیشتری حذف می‌شوند.

نظام‌های انتخاباتی تناسبی

الگوی تناسبی مبتنی بر پایه‌ی فهرست‌های انتخاباتی بنا شده است. در ساده‌ترین شکل الگوی تناسبی، مردم به فهرست‌های انتخاباتی ارائه شده توسط گروه‌های سیاسی رأی می‌دهند. سپس درصد آراء کسب شده توسط هر فهرست محاسبه می‌شود و به هر یک به نسبت سهم کسب شده از کل آراء، کرسی نمایندگی اختصاص می‌یابد. فهرست‌های انتخاباتی به دو صورت هستند:

۱ **فهرست‌های بسته:** در فهرست‌های بسته تعیین ترتیب نامزدها در فهرست‌های انتخاباتی توسط گروه‌های سیاسی انجام شده و مردم تنها به فهرست‌ها رأی می‌دهند.

۲ **فهرست‌های باز:** در فهرست‌های باز مردم علاوه بر انتخاب فهرست مورد نظر، در تعیین ترتیب نامزدها نیز مشارکت خواهند داشت.

انتخابات مهم‌ترین عرصه مشارکت و رقابت سیاسی در کشورهاست و نظام‌های انتخاباتی یکی از اساسی‌ترین اجزای فرآیند تحقق مردم‌سالاری در کشورها به شمار می‌روند و تأثیرات شگرفی بر تحقق اهداف و رفتارهای نظام‌های سیاسی دارند. لذا استفاده از الگوی انتخاباتی مناسب منجر به افزایش عدالت در انتخابات و حضور اقلیت‌های سیاسی در تصمیم‌گیری‌های مهم کشور می‌شود. الگوهای **تناسبی**، **ترکیبی** و **یا الگوی اکثریتی** که در هر حوزه انتخاباتی یک کرسی وجود دارد، از جمله الگوهای مناسب و عادلانه است. در ایران با تبدیل الگوی انتخاباتی اکثریتی به تناسبی، می‌توان از بروز تنش‌ها و فسادهای گروه‌های سیاسی جلوگیری کرد.

ضرورت و اهداف پژوهش

انتخابات، نماد مردم‌سالاری دینی و حضور اراده مردم در ساختار سیاسی کشور است. اکنون پس از گذشت ۴۰ سال از پیروزی انقلاب اسلامی تغییر در شیوه برگزاری انتخابات با هدف افزایش تأثیر اراده مردم در ساختار سیاسی کشور ضروری است. یکی از مهم‌ترین ابعاد اصلاح قانون انتخابات، اصلاح شیوه جمع‌بندی آراء مأخوذه، به ویژه در انتخابات مجلس شورای اسلامی است. در اکثر کشورهای جهان، الگوهای اکثریتی و تناسبی و ترکیبی اجرا می‌شود که نظام انتخاباتی ایران مبتنی بر الگوی اکثریتی است. در این گزارش الگوهای مذکور در نظام‌های انتخاباتی جهان بررسی شده و مدل مناسب برای انتخابات مجلس شورای اسلامی ارائه می‌شود.

الگوهای اصلی انتخاباتی جهان

از آنجاکه نظام‌های انتخاباتی بر بخش‌های مختلف نظام‌های سیاسی اثرگذارند، کشورهای مختلف به اقتضای شرایط سیاسی-اجتماعی حاکم، نوع خاصی از نظام‌های انتخاباتی را برگزیده و در صورت نیاز، آن را تغییر می‌دهند. در ادامه نظام‌های انتخاباتی کشورهای مختلف توضیح داده می‌شود.

انتخابات مجلس سنای فرانسه برای استان‌هایی با سه یا بیش از سه سناتور، به صورت الگوی تناسبی فهرست بسته و استان‌هایی با کمتر از سه سناتور به صورت رای‌گیری اکثریتی برگزار می‌شود. نظام انتخابات مجلس ترکیه، تناسبی فهرست بسته بوده و حداقل نصاب لازم برای کسب کرسی‌های نمایندگی توسط احزاب، ۱۰ درصد آراء در سطح کل کشور ترکیه است. این حدنصاب بالا، باعث افزایش هدررفتن آراء در انتخابات مجلس ملی ترکیه شده است.

نظام‌های انتخاباتی ترکیبی

در نظام انتخاباتی ترکیبی، تعدادی از کرسی‌ها به صورت الگوی اکثریتی و باقی آن به صورت الگوی تناسبی پر می‌شود. در این راستا هر یک از شهروندان از دو حق رأی برخوردار است، یکی برای انتخاب مستقیم نامزدها و دیگری برای انتخاب فهرست‌های انتخاباتی که توسط احزاب سیاسی تعیین شده‌اند. در بخش تناسبی تعداد آرائی که هرکدام از احزاب سیاسی به دست می‌آورند بیانگر سهم کلی هر حزب از کرسی‌ها است و نامزدهای مستقل با توجه به رتبه‌بندی بر اساس آراء به مجلس راه می‌یابند. در بسیاری از کشورها از جمله آلمان، کره‌ی جنوبی و ژاپن از این نظام استفاده می‌شود. در ژاپن برخلاف سایر نظام‌های ترکیبی، نامزدها امکان کاندیداتوری در هر دو سطح را دارند و اگر نامزدی در هر دو سطح پیروز شود، از حوزه انتخابیه تک نماینده وارد مجلس شده و سهمیه وی در فهرست انتخاباتی به نفع آن فرد بعدی تعلق خواهد گرفت. این خطی‌مشی به نفع احزاب بزرگتر تمام شده و اقلیت را حذف می‌کند.

حذف کامل بخشی از اراده مردم شده و به علت حذف کامل جریان رقیب از صحنه سیاسی، احتمال شکل‌گیری اپوزسیون را تقویت می‌کند. همچنین تضعیف نظارت جریانات سیاسی بر یکدیگر و افزایش احتمال فساد به همراه خواهد داشت. در الگوی اکثریتی پیروزی در انتخابات، مسئله حضور کامل در قدرت یا حذف کامل از قدرت است. از این رو تنش‌های انتخاباتی افزایش می‌یابد و زمینه‌ساز و تقویت‌کننده دوقطبی‌های انتخاباتی، بروز تنش میان مردم و دوقطبی‌های اجتماعی می‌شود.

پیشنهاد الگوی جایگزین برای انتخابات ایران

با توجه به مشکلات مطرح‌شده در شیوه فعلی انتخابات مجلس شورای اسلامی، پیشنهاد می‌شود در حوزه‌های انتخاباتی با بیش از دو کرسی، الگوی تناسبی فهرست با اجرا شود. هر گروه سیاسی باید متناسب با تعداد کرسی‌های موجود در حوزه انتخابیه لیست نامزدهای مورد تأیید خود را به وزارت کشور معرفی کند. هر فرد تنها امکان حضور در یک فهرست انتخاباتی را خواهد داشت. در زمان رأی‌گیری، رأی‌دهندگان می‌توانند به تشخیص خود به هر نامزدی از هر فهرستی رأی دهند. مجموع آراء تمامی اعضای هر فهرست رأی آن فهرست قلمداد می‌شود. میزان آراء هر فهرست نسبت به کل آراء حوزه انتخابیه، تعداد کرسی‌های آن فهرست را مشخص می‌کند. کرسی‌های کسب شده هر فهرست بر اساس رتبه‌بندی نامزدها و آراء کسب شده آن‌ها، پر خواهد شد.

جمع‌بندی

انتخابات مهم‌ترین عرصه مشارکت مردم در نظام‌های سیاسی است. استفاده از الگوی مناسب در این بخش در سرنوشت سیاسی کشور بسیار تأثیرگذار است. در حال حاضر انتخابات مجلس شورای اسلامی توسط الگوی اکثریت برگزار می‌شود. این الگو منجر به حذف اقلیت‌های سیاسی شده و تنش‌های فراوانی ایجاد می‌کند. با اتخاذ الگوی تناسبی پیش‌بینی می‌شود ضمن بهبود عدالت و افزایش تأثیر اراده مردم در تشکیل نظام سیاسی، مشارکت انتخاباتی نیز افزایش پیدا کند. همچنین امکان رقابت‌های درون جریانی افزایش می‌یابد و منجر به تقویت فرهنگ همکاری به جای فرهنگی حذفی در بین گروه‌های سیاسی و افزایش پاسخگویی گروه‌های سیاسی می‌شود.

آسیب‌شناسی روش فعلی انتخابات مجلس ایران

در حال حاضر انتخابات مجلس شورای اسلامی به شیوه اکثریتی برگزار می‌شود. بعد از رأی‌گیری، نامزدها بر اساس تعداد آراء کسب‌شده، رتبه‌بندی و به ترتیب رتبه، مشروط به کسب بیش از یک‌چهارم کل آراء، حداکثر به تعداد ظرفیت حوزه انتخابیه وارد مجلس می‌شوند. در صورتی که تعداد افراد انتخاب‌شده در این مرحله کمتر از ظرفیت حوزه انتخابیه باشد، از بین افراد باقیمانده، نامزدهایی با بیشترین آراء به تعداد ۲ برابر کرسی‌های باقی‌مانده در حوزه انتخابیه، به دور دوم خواهند رفت. در دور دوم نامزدهایی که اکثریت نسبی را کسب کنند پیروز خواهند شد. اجرای این مدل در شهرهایی با تعداد کرسی کم اجتناب‌ناپذیر است، ولی در شهرهای بزرگ مشکلات زیادی به وجود می‌آورد. این ساز و کار منجر به بی‌عدالتی انتخاباتی و

تدوین راهبرد تجارت انرژی در شرایط تحریم و ارائه راهکارهای فنی-عملیاتی

۳

علیرضا صفری

اندیشکده سیاست‌گذاری امیرکبیر

انرژی

- رصد اجرایی و ارزیابی مستمر فرضیات ابتدایی در مورد استقامت کشور هدف و اثرگذاری تحریم‌ها؛
- ارائه نقشه راه مشخص به کشور هدف و مذاکره برای برآورده کردن اهداف دو طرف؛
- پذیرش شکست یا تغییر مسیر.

رویکرد ایران در مواجهه با تحریم‌ها

نگاه ایران به تحریم‌ها بر اساس بلندمدت یا کوتاه‌مدت بودن تحریم‌ها به دو دسته تقسیم می‌شود. حل مسائل از طریق مذاکره، رویکرد اولی است که ایران در قبال مواجهه با تحریم‌های کوتاه‌مدت اتخاذ می‌کند؛ که انعقاد برجام نتیجه این رویکرد است. در نگاه دوم با فرض بلندمدت بودن تحریم‌ها و پذیرش تحریم به عنوان یک امر حتمی ناشی از مبارزه انقلاب با استکبار، دورویکرد کلی در قبال تحریم‌ها توسط کشور اتخاذ می‌شود؛ اول، دور زدن تحریم‌ها و دوم، تلاش برای حذف نقاط آسیب‌پذیر کشور. مطالعات نشان می‌دهد که سیاست امروز آمریکا در قبال ایران از نوع افزایش فشار تا حد تسلیم بوده و دولت ترامپ با الگوگیری از مدل کره شمالی به دنبال تغییر رفتار ایران است. لذا ایران باید سیاست حذف نقاط آسیب‌پذیر کشور در حوزه تحریم به منظور مقاوم سازی کشور را اتخاذ نماید.

راهبردهای پیشنهادی برای تجارت انرژی کشور در شرایط تحریم

صادرات نفت خام به عنوان راهبرد اصلی کشور در حوزه انرژی، یکی از مهم‌ترین نقاط آسیب‌پذیر کشور در زمان تحریم‌ها بوده است. دو راهبرد پیشنهادی این پژوهش در حوزه انرژی به صورت زیر است:

۱ صادرات حداکثری گاز با خط لوله به کشورهای منطقه (رویکرد کسب امنیت و رویکرد منطقه‌گرایی): با توجه به تحریم‌ناپذیر بودن صادرات گاز، پایین بودن ارزش افزوده صنایع پایین‌دستی و بلندمدت بودن قراردادهای فروش گاز، صادرات آن باید در دستور کار قرار بگیرد. این راهبرد ضمن کسب درآمد بلندمدت پایدار، موجب ارتقا امنیت سیاسی و اقتصادی کشور می‌شود. در یک نگاه کلان‌تر به راهبرد منطقه‌گرایی،

فروش نفت خام کشور به عنوان مهم‌ترین رویکرد تجاری ایران در حوزه انرژی، همواره یکی از نقاط آسیب‌پذیر اقتصاد کشور در مواجهه با تحریم‌ها بوده است. کشور ایران همواره در مواجهه با تحریم‌ها و با توجه به ماهیت کوتاه‌مدت و یا بلندمدت بودن آن‌ها، دو رویکرد «مذاکره» و «دور زدن تحریم‌ها و تلاش برای حذف نقاط آسیب‌پذیر کشور» را در دستور کار خود قرار داده است. در شرایط کنونی «حداکثر کردن ارزش افزوده نفت و گاز از طریق توسعه صنایع پایین‌دستی و صادرات فرآورده‌های نفتی» و «تقویت ارتباط سیاسی با منطقه»، راهبردهایی هستند که کشور می‌تواند در حوزه تجارت انرژی و در راستای مقابله با تحریم‌ها و مقاوم‌سازی کشور مورد استفاده قرار دهد.

ضرورت و اهداف پژوهش

تحریم یکی از ابزارهای فشار اقتصادی است که همواره از سوی آمریکا مورد استفاده قرار گرفته است. از طرف دیگر، ایده رفع تحریم از طریق مذاکره و حل مسائل در لایه کلان سیاسی نیز با دستاوردهای اندک برجام و در نهایت خروج آمریکا از این توافق، با شکست مواجه شده است. بنابراین هم اکنون که با خروج آمریکا از برجام، کشور در آستانه اعمال تحریم‌های مجدد قرار گرفته، ضروری است جمهوری اسلامی در رویکرد کلان خود نسبت به تحریم‌ها بازنگری اساسی نماید. در گزارش حاضر ضمن تحلیل کلان سیاسی، به ارائه راهکارهای واقعی عملیاتی برای مواجهه با تحریم‌ها پرداخته خواهد شد.

چارچوب ذهنی آمریکا برای تحریم کشورهای مختلف

چارچوب ذهنی آمریکا برای تحریم کشورهای هدف را می‌توان در شش گام زیر خلاصه نمود:

- تعیین اهداف اعمال تحریم به نحوی که کشور هدف کم‌ترین راه‌برگشتی را برای دور زدن تحریم‌ها داشته باشد؛
- شناسایی کامل آسیب‌پذیری‌ها و منافع کشور هدف و میزان تعهدش به فعالیت‌هایی که باعث تحریم‌ها شده است؛
- ایجاد راهبردی برای افزایش تدریجی فشار بر نقاط آسیب‌پذیر؛

عنوان واسط در معامله عمل می‌کنند. شرکت‌های تراستی در سه بخش از فرآیند فروش نفت خام شامل «تراکنش مالی قراردادهای فروش نفت خام»، «بخش فروش نفت خام» و «حمل و نقل نفت خام کشور»، امکان ورود و تسهیل فرآیند را دارند.

۳ فروش نفت خام در بورس شانگهای با توجه به تقاضا از طرف پالایشگاه‌های خصوصی چین

۴ فروش نفت خام به واسطه کشورهای دیگر (سوپا نفت): کشورهای که منافع راهبردی مشترک با ایران دارند، از سه روش شامل واسط مالی فروش نفت خام ایران، سوپا نفت خام ایران و ترکیب نفت خام ایران، می‌توانند به فروش نفت کشور کمک کنند.

راهکارهای میان‌مدت-بلندمدت

- ۱** صادرات گاز با خط لوله به کشورهای منطقه؛
- ۲** ساخت پالایشگاه و پتروپالایشگاه در داخل کشور،
- ۳** ساخت و خرید پالایشگاه در خارج از کشور،
- ۴** قرارداد سرمایه‌گذاری در توسعه میادین نفت با پیوست پالایشی.

جمع‌بندی

در این پژوهش، مسئله تحریم خرید نفت کشور بررسی شد و راهبردهای کلانی شامل «صادرات حداکثری گاز با خط لوله به کشورهای منطقه»، «پالایش نفت در داخل»، «توسعه صنایع پایین دستی و صادرات فرآورده‌های نفتی» و «صادرات نفت به کشورهای شرقی» به عنوان پیشنهاد ارائه شد. مطابق با این راهبردها، راهکارهای کوتاه‌مدت و میان‌مدت-بلندمدت برای عبور از تحریم نفت و مقاوم‌سازی کشور توسعه داده شدند که در صورت اجرایی شدن، علاوه بر مرتفع نمودن تحریم‌پذیری کشور در حوزه انرژی، باعث دستیابی کشور به نقطه بهینه حداکثر سود اقتصادی و قدرت سیاسی حاصل از تجارت انرژی نیز می‌گردند.

ایران باید تلاش کند تا گاز مازاد در منطقه (ترکمنستان، قطر و آذربایجان) را خریداری کرده و به دیگر کشورهای منطقه صادر نماید. به این ترتیب به هاب گازی منطقه تبدیل شده و می‌تواند روابط پایدارتری با کشورهای منطقه ایجاد نماید.

۲ پالایش نفت در داخل، توسعه صنایع پایین دستی آن و صادرات فرآورده‌های نفتی (رویکرد کسب ارزش افزوده و رویکرد منطقه‌گرایی) به همراه صادرات نفت به شرق (رویکرد توسعه روابط سیاسی شرق‌گرا): با توجه به تحریم‌پذیر بودن نفت خام، باید صادرات آن به صورت تدریجی کاهش یابد. از طرف دیگر به منظور ایجاد پیوند بلندمدت اقتصادی با کشورهای چین، هند و روسیه (رویکرد شرق‌گرا)، ضروری است اولاً این کشورها در حوزه توسعه میادین نفت و گاز کشور مشارکت بیشتری داشته باشند؛ ثانیاً همچنان بخشی از نفت (در حدود ۱ میلیون بشکه) به صورت خام به هند و چین صادر شده و تعاملات با روسیه در حوزه فروش نفت نیز ادامه یابد. مابقی نفت تولیدی و کل میعانات گازی تولیدی کشور بایستی در پالایشگاه‌های داخلی پالایش و سپس با توسعه صنایع پایین دستی وارد زنجیره ارزش افزوده شود. در این حالت ضمن افزایش ارزش افزوده کسب شده از نفت و محصولات پتروشیمی، تحریم‌پذیری کشور در این زمینه نیز کاهش می‌یابد.

راهکارهای پیشنهادی برای فروش نفت خام کشور

راهکارهای عملیاتی فروش نفت خام در دو دسته کوتاه‌مدت و بلندمدت، بر اساس راهبردهای کلان این پژوهش، به صورت زیر پیشنهاد می‌شوند:

راهکارهای کوتاه‌مدت

- ۱** استفاده از ظرفیت بخش خصوصی
- ۲** ایجاد شرکت‌های تراستی: منظور شرکت‌های مورداعتمادی است که خارج از ایران ثبت شده و به

تروریست‌ها، اطلاعاتی نظیر هویت فرستنده و گیرنده کلیه پیام‌های مالی، شماره حساب بانکی طرفین، مقدار وجه و اقلام مورد معامله و بسیاری اطلاعات دیگر با جزئیات کامل در اختیار آمریکا قرار گرفت. مشخص شدن ابعاد این دسترسی و نامحدود بودن دسترسی آمریکا به اطلاعات موجب شکایت گسترده کشورها از سوئیفت گردید.

■ جاسوسی مشترک اروپا و آمریکا از طریق سوئیفت

دولت‌های اتحادیه اروپا با جاسوسی آمریکا از سوئیفت به دو علت مخالف نمودند: اول اینکه بهره برداری آمریکا از داده‌های سوئیفت تا قبل از سال ۲۰۰۶ بدون اطلاع آن‌ها صورت گرفته بود. دوم اینکه این کار آمریکا قوانین اروپا را در حوزه حریم خصوصی نقض نموده بود. بدین ترتیب سوئیفت از جانب اتحادیه اروپا تحت فشار قرار گرفت و در سال ۲۰۰۹ ناچار به تغییر معماری فنی خدمات پیام‌رسانی خود گردید و یک مرکز عملیاتی جدید در سوئیس ایجاد کرد. هدف این بود که داده‌های اروپایی سوئیفت در سرورهایی در هلند و سوئیس ذخیره شده و از ذخیره این داده‌ها در سرورهای آمریکایی جلوگیری شود. اما اطلاعات آمریکا، مناطق وابسته به آن و سایر ۱۸۰ کشور عضو سوئیفت در سرورهای آمریکا ذخیره می‌شدند.

آمریکا بمنظور دسترسی به داده‌های سرورهای اروپایی با اتحادیه اروپا شروع به مذاکره کرد. نتیجه مذاکرات بدین شکل رقم خورد که مقرر گردید تا یک سرپرست از طرف اتحادیه اروپا در آمریکا به عنوان یک حفاظت اضافی، بر استفاده آمریکا از داده‌ها نظارت کند. علاوه بر آن در سال ۲۰۱۱ اروپا یک سامانه ردیابی مالی تروریسم اروپایی راه اندازی کرد که فقط داده‌های مربوط به تروریسم، آن هم با تشخیص اروپا در اختیار آمریکا قرار گیرد. بنابراین می‌توان گفت که عملاً با این کار داده‌های سوئیفت که متعلق به بیش از ۲۲۰ کشور بود، مشترکاً توسط آمریکا و اروپا مورد بهره برداری قرار گرفته و قوانین حفاظت از حریم خصوصی افراد نیز همچنان نقض می‌شود.

■ کارکردهای سوئیفت برای آمریکا

نظارت آمریکا بر تبادلات مالی سوئیفت موقعیتی برای آن‌ها ایجاد کرده است که می‌تواند با استفاده از این اطلاعات

پس از ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱، آمریکا برنامه‌ای را تحت عنوان **ردیابی تأمین مالی تروریسم** راه اندازی کرد. در قالب این برنامه، سوئیفت که **اطلاعات تبادلات مالی** بین بانکی تمام کشورهای دنیا را در اختیار داشت، مجبور شد این اطلاعات را در دسترس آمریکا قرار دهد. آمریکا از این اطلاعات در راستای ایجاد محدودیت‌هایی از قبیل تحریم و اعمال فشار بر کشورهای مختلف از جمله ایران استفاده نمود. از این رو، کاهش وابستگی به استفاده از سوئیفت با بهره‌گیری از **سامانه‌های مشابه کشورهای دیگر** و یا استفاده از ظرفیت **پیام‌رسان ملی سپام** باید در دستور کار نظام مالی و بانکی کشور قرار گیرد.

■ ضرورت و اهداف پژوهش

سوئیفت به عنوان یک پیام‌رسان مالی وظیفه تبادل اطلاعات را بین بانک‌های بین‌المللی جهت انجام یک انتقال مالی بر عهده دارد. دولت آمریکا پس از حادثه ۱۱ سپتامبر مجوز دسترسی به این اطلاعات را از سوئیفت گرفته است. این دسترسی امکان شناسایی مسیرهای مالی مبادلات کشور ایران و مقابله با ایران بر مبنای آن‌ها را برای آمریکا فراهم کرده است. تاثیر دسترسی به این اطلاعات در تحریم‌های سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۷ نیز قابل مشاهده است. هدف از این پژوهش، بررسی آثار زیان‌بار سوئیفت بر مبادلات مالی ایران در شرایط کنونی و ارائه راهکارهای جایگزین آن می‌باشد.

■ رصد اطلاعات مالی کشورها از طریق سوئیفت توسط آمریکا

یکی از برنامه‌هایی که پس از حادثه ۱۱ سپتامبر در دستور کار دولت آمریکا قرار گرفت برنامه‌ای تحت عنوان **ردیابی تأمین مالی تروریسم** بود. هنگامیکه دولت آمریکا متوجه شد که می‌تواند فعالیت‌های بانکی در سطح جهان را با دسترسی به سوابق حساب‌های مالی سوئیفت تحت رصد قرار دهد، دسترسی به این اطلاعات را در دستور کار خود قرار داد. با توجه به اینکه بخش قابل توجهی از کسب و کار سوئیفت در آمریکا بوده است و تحت مجوز بانک مرکزی این کشور به فعالیت می‌پرداخت، مجبور به همکاری با آمریکا گردید. در این شرایط و به بهانه دسترسی به اطلاعات

محدودیت‌هایی از قبیل تحریم برای سایر کشورها ایجاد نماید. در واقع دولت‌های آمریکا از سوئیفت به عنوان وسیله‌ای برای اعمال فشار به گروه‌ها و کشورهای مختلف استفاده می‌کنند. علاوه بر این موارد ایجاد محرومیت در دسترسی به سوئیفت نیز به عنوان یک ابزار جنگ اقتصادی در اختیار آمریکا قرار دارد.

آسیب‌های سوئیفت برای اقتصاد ایران

کشور ایران همواره از جانب آمریکا، به اقدامات تروریستی متهم شده است. لذا یکی از اطلاعاتی که در سوئیفت به صورت مستمر تحت رصد آمریکا قرار داشته، اطلاعات مرتبط با مبادلات مالی ایران بوده است. در سال ۱۳۹۰ آمریکا از طریق شناسایی مسیرهای تبادلات مالی ایران به وسیله سوئیفت، تحریم‌هایی را علیه ایران وضع کرد. در همان سال با تفاهم میان اتحادیه اروپا و آمریکا دسترسی ایران به سوئیفت قطع شد و زمینه قفل شدن مبادلات مالی ایران فراهم گردید.

در سال ۱۳۹۴ و پس از توافق برجام، تحریم ایران توسط سوئیفت برداشته شد و میزان تبادلات بانک‌های ایرانی در قالب سوئیفت به عنوان دستاورد ارائه می‌گردید در صورتی که این مسئله مجدداً این امکان را در اختیار آمریکا قرار داد که مسیرهای جدید مبادلات مالی ایران را رصد نماید که در نهایت نیز همین رصدها موجب تحریم‌های سال ۱۳۹۷ شد. در واقع استفاده دو وجهی آمریکا از سوئیفت علیه ایران باعث شده که استفاده از آن و عدم استفاده از آن دارای تبعات و هزینه‌های فراوانی برای اقتصاد کشور باشد.

گسترش پیام رسان‌های موازی سوئیفت در جهان و واکنش آمریکا

با افشای دسترسی نامحدود آمریکا به اطلاعات سوئیفت، کشورهای مختلف جهت کاهش وابستگی خود به این ساختار اقدام به ایجاد مسیرهای جدیدی کردند. توسعه و استفاده از پیام رسان‌های موازی با سوئیفت از جمله این اقدامات می‌باشد. یکی از مهم‌ترین پیام رسان‌های ایجاد شده «سامانه پرداخت بین بانکی بین المللی چین» است که در سال ۲۰۱۵ و به منظور انجام معاملات مبتنی بر یوان

راه اندازی شده است. روسیه نیز در سال ۲۰۱۴ و در پی تحریم‌های بین المللی علیه این کشور، شروع به طراحی «سامانه پیام رسان مالی بین المللی» کرد که قرار است جایگزینی برای عملیات سوئیفت در سطح بین المللی باشد. آمریکا نیز جهت مقابله با این اقدامات شروع به گسترش فعالیت‌های گروه ویژه اقدام مالی یا FATF به عنوان یک سازوکار مکمل در نظام مالی جهانی کرده است.

پیشنهادها و راهکارها

سوئیفت مهم ترین ابزار شناسایی آمریکا در جنگ اقتصادی علیه ایران است؛ لذا ضروریست فرآیند پیام رسانی مبادلات خارجی ایران از وابستگی به سوئیفت خارج شود. بر این اساس اقدامات زیر پیشنهاد می‌شود:

- راه اندازی و استفاده از پیام رسان مالی اختصاصی در همکاری دوجانبه و چندجانبه با سایر کشورها.
- استفاده از ظرفیت پیام رسان ملی سپام در تبادلات داخلی و بین المللی و ایجاد دسترسی برای بانک‌ها و مؤسسات مالی خارجی طرف قرارداد با بانک‌های ایرانی،
- استفاده از ظرفیت پیام رسان‌های ایجاد شده توسط کشورهای مختلف در معاملات با این کشورها.
- تأمل و احتیاط بیشتر در پیوستن به FATF در چارچوب فعلی همکاری این نهاد.

جمع‌بندی

استفاده از سوئیفت به نحوی یک بازی دو سر باخت برای اقتصاد ایران است. استفاده از آن موجب دسترسی آمریکا به اطلاعات تبادلات مالی ایران و بهره‌گیری از آن‌ها بر علیه کشور است و از طرفی وابستگی به این پیام رسان باعث شده که کوچک‌ترین تهدیدی به قطع دسترسی ایران به سوئیفت باعث ایجاد مشکلات اساسی در مبادلات بانکی کشور شود و به عبارتی استفاده نکردن از آن نیز تبعات سنگینی برای کشور دارد. از این رو می‌توان رویکردهایی از قبیل استفاده از پیام رسان مالی اختصاصی دوجانبه، استفاده از ظرفیت پیام رسان ملی سپام و استفاده از ظرفیت پیام رسان‌های سایر کشورها را در دستور کار قرار داد.

پیروزی یا شکست را به همراه داشته باشد. از سوی دیگر در صورت انفعال نیز متناسب با تصمیمات و اقدامات بازیگران مقابل، نتایج متفاوتی برای بازیگر مورد نظر حاصل می‌شود. باید در نظر داشته باشیم که هرکدام از عواقب یادشده نیز با احتمالاتی محقق می‌شوند. این احتمالات نیز با استفاده از پارامترهای معرفی‌شده در مدل از قبیل توانمندی بازیگران، میزان حمایت سایر بازیگران از هر بازیگر و ... با استفاده از فرمول‌ها و مدل‌هایی مشخص محاسبه می‌شوند. در نهایت با توجه به پیامدهای محتمل و احتمال تحقق هرکدام از آن‌ها، بازیگر مورد نظر برآورد و تصمیم خود از نوع تعامل با هر بازیگر دیگر را تعیین می‌کند. سپس با استفاده از احتمالات محاسبه‌شده سرانجام این تعامل نیز در مدل تعیین می‌شود و فضای بازی تغییر می‌کند. مجموعه چنین تحولاتی در روابط کشورها و در نتیجه مواضع تک تک کشورها دینامیک فضای منطقه را شکل می‌دهد.

پارامترهای مدل

این مدل شامل چند بازیگر است که هر کدام توانایی‌هایی دارند که می‌توانند متناسب با آن یکدیگر را تهدید کنند یا در مقابل تهدید دیگران از خود دفاع کنند. هر یک از این بازیگران به عنوان عامل‌های اصلی مدل سه متغیر دارد: **وضعیت**، **اهمیت** و **توانایی**. پارامتر «وضعیت» موضع هر بازیگر را در فضای منطقه غرب آسیا نشان می‌دهد. وضعیت هر کشور با توجه به دوری یا نزدیکی‌اش به هر کدام از قطب‌های حاضر در منطقه نظیر ایران، عربستان، آمریکا و ... مشخص می‌شود. پارامتر «اهمیت» میزان اهمیت مساله را برای هر بازیگر نشان می‌دهد. منظور از میزان اهمیت، میزان تمرکز، دخالت و هزینه‌ای است که بازیگر در فضای منطقه غرب آسیا انجام می‌دهد. در نهایت پارامتر «ظرفیت» میزان توانایی‌های یک بازیگر را نشان می‌دهد. نیروی نظامی، مذاکرات تجاری، تأثیرات مالی و سازمانی، سرمایه اجتماعی و قدرت متقاعدکنندگی از مولفه‌های پارامتر ظرفیت محسوب می‌شوند.

متغیرهای دیگری نیز مانند «ریسک‌پذیری»، «انفعال یا فعال بودن»، «میزان اعتقاد بازیگران به خود در بین دیگر بازیگران» و ... در مدل وجود دارند که توضیح آن‌ها نیاز به مجال بیشتری دارد.

مدل شبیه‌سازی و پیش‌بینی جبهه‌بندی‌ها و ائتلاف‌های منطقه غرب آسیا و شمال آفریقا با رویکرد مدل‌سازی عامل‌مبنا و بر مبنای مدل مطلوبیت انتظاری طراحی شده است و نرم‌افزاری نیز به عنوان ابزار استفاده از این مدل طراحی و پیاده‌سازی شده است. در این مدل سه پارامتر اصلی تاثیرگذار بر مواضع کشورها در قبال یکدیگر «وضعیت»، «اهمیت» و «توانایی» هستند. اجرای این مدل نشان‌دهنده این است که پارامتر اهمیت بیشترین پتانسیل را برای تاثیرگذاری ایران بر مواضع دیگر کشورها علی‌الخصوص کشورهای چین و روسیه نسبت به مسائل منطقه غرب آسیا دارد و در مقابل پارامتر ظرفیت، پایداریترین پارامتر است و از این جهت تغییر مواضع کشوری که موضعی برخلاف ایران دارد از طریق تغییر در پارامتر ظرفیت، تاثیر کمی خواهد داشت.

ضرورت و اهداف پژوهش

مساله پیش‌بینی تحولات سیاسی و ژئوپلیتیک همواره مورد توجه سیاستمداران، تصمیم‌گیران و محققان حوزه‌های راهبردی بوده است. روش‌های معمول مبتنی بر تحلیل ذهنی مساله توسط کارشناسانی است که از یک سو بر نظریه‌ها و از سوی دیگر بر داده‌های مساله اشراف دارند. اما با پیچیده شدن فضای مساله کار پیش‌بینی برای این کارشناسان بسیار سخت می‌شود. به این ترتیب استفاده از ابزارهایی که این پیچیدگی محاسباتی را از پیش پای مساله تحلیل‌های راهبردی بردارند ضروری به نظر می‌رسد. در این راستا هدف این پژوهش طراحی مدلی برای پیش‌بینی تحولات مواضع کشورهای درگیر در منطقه غرب آسیا و روند شکل‌گیری ائتلاف‌ها و جبهه‌بندی‌ها در این منطقه است.

معماری مدل

منطق حرکت بازیگران در این مدل به این ترتیب است که در هر گام زمانی، هر بازیگر در مورد سایر بازیگران بر سر این دوراهی قرار می‌گیرد که آیا با آن بازیگران وارد کنش فعال (اعم از درگیری یا مذاکرات به منظور نزدیکی مواضع) شود یا نسبت به آن‌ها منفعل باقی بماند. کنش فعال می‌تواند عواقبی نظیر موفقیت بدون هزینه یا ورود به درگیری داشته باشد. درگیری نیز می‌تواند نتایجی چون

نتایج حاصل از اجرای مدل

باشد. بنابراین ایران برای پیشبرد اهداف خود در منطقه می‌تواند روی این پارامتر کار کند. میزان قدرت و نقش آفرینی ایران در عرصه سیاست جهانی شاید به آن مقدار نباشد که بتواند اهمیت منطقه غرب آسیا را در نظر دشمنان موثرش در منطقه کاهش دهد. اما این توانایی را دارد که کشورهای که موقعیتی نزدیک به وی دارند را به تاثیرگذاری و توجه بیشتر به منطقه غرب آسیا ترغیب کند. این تجربه موفق در مورد مساله سوریه و به واسطه حضور روسیه اتفاق افتاد و می‌تواند آغازی بر تجربه‌های این‌چنینی در حوزه‌های دیگر باشد.

تغییر پارامتر «اهمیت» در کشورهایی که «ظرفیت» بیشتری دارند، کارسازتر است. در چنین کشورهایی نیز تغییر پارامتر اهمیت در کشورهایی که «موضع» نزدیک‌تری به ما دارند آسان‌تر است. به طور مثال، نتایج این شبیه‌سازی نشان می‌دهد که با تغییر پارامتر «اهمیت» در مورد کشوری مثل چین، به سرعت اوضاع را به نفع ایران تغییر خواهد داد و کشورهایی چون آمریکا مجبور به تعدیل مواضع خود می‌شوند.

جمع‌بندی

سه متغیر مهم و تاثیرگذار در مدل ارائه‌شده در این پژوهش متغیرهای **موضع، اهمیت و ظرفیت** هستند؛ که به نحوی تعاملات عامل‌ها با توجه به این متغیرها شکل می‌گیرند. با اجرای مدل آنچه که به طور مشترک در تمامی اجراها مشاهده می‌شود تعدیل مواضع آمریکا و متحدین جهانی و منطقه‌ای آمریکا است. همچنین نتایج نشان می‌دهد که دو کشور چین و روسیه نقشی محوری را ایفا می‌کنند و به تعبیری در حال شکل‌دهی به یک قطب جدید هستند. اما ایران می‌تواند با ترغیب کشورهای که موقعیتی نزدیک به وی دارند به تاثیرگذاری و توجه بیشتر به منطقه غرب آسیا از پارامتر «اهمیت» به‌عنوان انعطاف‌پذیرترین پارامتر استفاده کند؛ کماینکه در مورد مساله سوریه و به واسطه حضور روسیه این اتفاق رخ داده‌است و می‌تواند آغازی بر تجربه‌های این‌چنینی در حوزه‌های دیگر باشد.

با اجرای چندین باره مدل مشاهده می‌شود که نتایج شبیه‌سازی در اکثریت اجراها الگوهای مشابهی را نشان می‌دهد که حاکی از تعدیل مواضع آمریکا و متحدین جهانی و منطقه‌ای آمریکا است. نتایج نشان می‌دهد که دو کشور چین و روسیه نقشی محوری را ایفا می‌کنند و به تعبیری در حال شکل‌دهی به یک قطب جدید هستند. ایران در طی شبیه‌سازی معمولاً روندی را طی می‌کند که در طی آن مقداری از موضع رادیکال اولیه خود نسبت به آمریکا فاصله می‌گیرد و مواضعش به مواضع چین و روسیه نزدیک‌تر می‌شود. همچنین ترکیه که در ابتدا طبق نظر خبرگان جایی در میانه بازی و نزدیک‌تر به چین و روسیه دارد در ادامه و با تعدیل مواضع آمریکا به آمریکا نزدیک‌تر می‌شود. نقش اتحادیه اروپا نیز بسیار برجسته‌است، و نقش مهمی در هم‌گرایی جامعه جهانی دارد.

تحلیل‌ها و پیشنهادهای سیاستی

از بین پارامترهای مدل، پارامتر سرمایه‌گذاری و تمرکز بر مساله که با عنوان «اهمیت» مورد اشاره قرار گرفت، حتی با وجود اشخاص فعلی در صحنه سیاست کشورها نیز قابل تغییر است. مثلاً حساس نمودن روسیه نسبت به سوریه توسط ایران و ورود مستقیم روسیه در سوریه مثالی روشن در تغییر اهمیت است. تلاش برای تغییر در اهمیت، در صحنه سیاست جهانی امری سابقه‌دار است. به طور مثال کشورها برای کم‌کردن حضور موثر کشوری سعی می‌کردند آن کشور را در جبهه‌ای دیگر درگیر کنند تا از این طریق اولویت جبهه اولیه برای وی کمتر شود.

پارامتر «ظرفیت» (توانایی‌های سخت و نرم) به نوعی پایدارترین پارامتر است و به آسانی قابل تغییر نیست، موضع بازیگران نیز معمولاً تا حد زیادی از پایداری برخوردار است. مگر اینکه بازیگران صحنه سیاست کشوری به کلی تغییر کنند یا آن کشور به هر طریق دچار زلزله‌ای سیاسی شود (مانند کودتای ترکیه). در بین پارامترهای سه‌گانه یادشده پارامتر «اهمیت» شاید انعطاف‌پذیرترین آنان

رصد کلان حوزه علم، فناوری و نوآوری

۶

احمد پورحیدر

شرکت تترا

علم و فناوری

۲ کارکردهای علم و فناوری در جهان

کارکردهای علم و فناوری در راستای پشتیبانی از پیشران‌های پایه علم و فناوری ایجاد شده‌است. این کارکردها را بطور کلی می‌توان تحت شش عنوان (چهار کارکرد اصلی و دو کارکرد فرعی) بیان کرد. این شش کارکرد عبارت است از: ۱- جذب و توسعه منابع انسانی متخصص، نخبه و دانش‌محور؛ ۲- کشف و شناخت جهان هستی؛ ۳- به‌کنترل درآوردن و استفاده از طبیعت و جهان هستی ۴- تولید ثروت و ارزش‌زایی؛ ۵- جلوگیری از دسترسی دیگران به علم و فناوری؛ و ۶- ایجاد روابط و تعاملات علمی و فناورانه.

۳ ساختارهای نظام علم و فناوری در جهان

ساختارهای نظام علم و فناوری متشکل از اجزایی است که کنار هم سیستم کاملی را تشکیل می‌دهد که وظیفه آن انجام‌شدن فعالیت‌ها، فرآیندها و سازوکارهایی است که در راستای تولید کارکردهای علم و فناوری هستند. ساختارهای نظام علم و فناوری را به طور کلی می‌توان تحت شش عنوان ذیل بیان نمود: ۱- ساختارهای جذب و نگهداری منابع انسانی ۲- ساختارهای تولید علم؛ ۳- ساختارهای بهره‌برداری از علم؛ ۴- ساختارهای ثروت‌زایی از فناوری؛ ۵- ساختارهای حفظ محرمانگی؛ ۶- ساختارهای تعاملات علمی.

۴ وضعیت‌شناسی و قواعد کلی حاکم بر نظام علم و فناوری در جهان

در حال حاضر، علوم در سه دسته «علوم پایه»، «کاربردی» و «علمی که به فناوری تبدیل می‌شوند» قرار می‌گیرند. فناوری‌ها نیز در دو دسته «فناوری‌های پایه» و «فناوری‌های متمرکز روی مسائل خاص و صنایع ویژه» قرار می‌گیرند. برخی فناوری‌های پایه -و بطور خاص فناوری اطلاعات و ارتباطات- منجر به این شده‌اند که کسب‌وکارها و ایده‌های نوآورانه متعددی با سرعت بالا ایجاد شود و توسعه پیدا کند. روند قابل توجه دیگر در حوزه فناوری، «همگرشدن فناوری‌ها» یعنی ترکیب و یکپارچه‌سازی فناوری‌های مختلف و کاربردهای‌شان است. نتیجه این هم‌گرایی، فناوری‌های بسیار نوین در حوزه ساخت، علوم‌زیستی و علوم شناختی بوده‌است.

رصد کلان حوزه علم، فناوری و نوآوری روندهای کلی، کارکردها، سازوکارها، چهارچوب‌ها و اصول حاکم بر نظام علم و فناوری را از بین تحولات عظیم و گسترده این حوزه کشف می‌نماید تا مبنایی برای تصمیمات و برنامه‌ها شود. «هندسه کلان نظام علم و فناوری»، «وضعیت و قواعد کلی حاکم بر نظام علم و فناوری»، «آینده‌های ممکن برای توسعه علم و فناوری» از مواردی است که در رصد کلان حوزه علم و فناوری قابل شناسایی و بیان است. بر این مبنای می‌توان راه‌کارهایی برای مسئله‌های علم و فناوری در کشور ارائه نمود.

۵ ضرورت و اهداف رصد کلان حوزه علم و فناوری

امروزه تحولات علمی در حوزه‌های مختلف علوم، فناوری‌های نوظهور و تولید اطلاعات آنچنان سریع و حجیم است که شناخت و احاطه کامل بر همه داده‌ها، اطلاعات و تحولات علمی امکان‌پذیر نیست. لذا برای شناخت و رصد کلان حرکت عظیم علمی و فناورانه لازم است چهارچوب‌ها و اصول حاکم بر آن از سیلان بین این تحولات کشف شود تا بتواند مبنای تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی قرار گیرد. هدف از این پژوهش، بررسی روندهای کلی، کارکردها، سازوکارها و آینده نظام علم و فناوری در ایران و سایر کشورهای جهان به منظور ارائه تصویری کلان از حوزه علم و فناوری است.

۶ هندسه کلان نظام علم و فناوری موجود

۱ پیشران‌های پایه علم و فناوری در جهان

پیشران‌های پایه علم و فناوری که در واقع برآمده از نوع جهان‌بینی غرب است، بطور کلی تحت چهار عنوان قابل بیان است. این چهار عنوان عبارت است از: ۱- تلاش برای غلبه بر مرگ و فناپذیری انسان؛ ۲- بسط سلطه بشر بر کائنات اعم از زمین، هوا، فضا، جانداران و حتی سایر انسان‌ها چه از بعد شناختی و چه از بعد قدرت تغییر در آن‌ها؛ ۳- رقابت با سایر انسان‌ها در برخورداری از منابع مختلف عالم، اعم از سرزمین، منابع مالی، منابع انسانی، منابع اطلاعاتی و سایر منابع؛ ۴- ساختن بهشت موعود و رسیدن به رفاه و لذت حداکثری در این دنیا.

منجر به آسیب‌های زیست‌محیطی و سلامتی انسان‌ها بشود؛

۳ از بین رفتن مرزهای جغرافیایی در ارتباطات و تعاملات؛

۴ ایجاد آموزش و همکاری‌های غیرمادی که خارج از اشراف حاکمیت‌ها قابل انجام است؛

۵ عدم امکان پیگیری و مدیریت تعاملات مالی بواسطه توسعه رمزارزها؛ و ...

راهکارهای پیشنهادی برای مواجهه فعالانه کشور با مسئله‌های علم و فناوری

بر اساس چهارچوب‌ها و قواعد استخراج‌شده در توسعه علم و فناوری در جهان که در بالا ذکر شد، راهکارهای ذیل برای مواجهه فعالانه کشور با مسائل این حوزه ارائه می‌گردد. این راهکارها در درجه اول «نظام علم و فناوری» و در درجه دوم «وضعیت علم و فناوری» در کشور را بهبود می‌دهند. لازم به ذکر است که جنس راهکارها و راه‌حل‌های ارائه‌شده غالباً ساختاری است. این پیشنهادها عبارتند از: «آزاد کردن دسترسی به مستندات علمی»، «ایجاد شبکه ارزیابی کور یا پنهان»، «ایجاد مؤسسات بین رشته‌ای اثرگذار»، «اصلاح شاخص‌ها و سازوکارهای ارزیابی»، «استفاده از داده‌ها در رصد و ارزیابی علم و فناوری»، «تعریف دوره‌های پروژه‌های استراتژیک علمی و فناوری»، «هویت‌بخشی به گروه‌های دانش‌آموزی و دانشجویی»، «استقلال در رصد و هدایت نظام علم و فناوری».

جمع‌بندی

در این پژوهش جهت رصد کلان حوزه علم، فناوری و نوآوری، هندسه کلان، وضعیت و قواعد کلی، آینده‌های ممکن و مسئله‌های حکومت‌ها در حوزه علم و فناوری مورد بررسی قرارگرفت و بر این اساس پیشنهادهایی برای مواجهه فعالانه کشور با مسئله‌های علم و فناوری ارائه‌گردید.

آینده‌های ممکن برای توسعه علم و فناوری

در مجموع دو رویکرد کلی در مورد آینده علم و فناوری در اسناد مختلف مورد توجه قرار گرفته‌است. **رویکرد اول** معتقد است علم و فناوری با همین سرعت و شتابی که گرفته‌است، حرکت می‌کند و دنیایی حاصل می‌شود که تمام این فناوری‌ها در اوج خود قراردارند. **رویکرد دوم** که یک رویکرد انتقادی نسبت به سرعت و شتاب موجود است و طرفداران این رویکرد در یک طیف از «افرادى که فکر میکنند فناوری متوقف می‌شود یا بخاطر تبعات منفی اخلاقی، روحی، فرهنگی و زیستمحیطی که فناوری دارد، خود انسان جلوی توسعه آن را می‌گیرد» تا «کسانی که معتقدند انسان به جایی میرسد که فناوری را نابود میکند و یک برگشت به عقب اتفاق خواهدافتاد» را شامل می‌شود.

مسئله‌های دولت‌ها در حوزه علم و فناوری

مسائل دولت‌ها در حوزه علم و فناوری با توجه به اسناد برنامه‌ای و سیاستی کشورها در دو دسته «مسئله‌های ایجابی» و «مسئله‌های تهدیدی» قرار می‌گیرند.

مسئله‌های ایجابی

- ۱ ایجاد قابلیت مدیریت زیرساخت‌های فناورانه و بسط حاکمیت در فضای فناورانه؛
- ۲ حفظ مالکیت، محرمانه نگه‌داشتن و جلوگیری از دسترسی دیگران و «استفاده انحصاری از منافع آن بصورت مستقیم و غیرمستقیم؛
- ۳ استفاده به موقع از آن در رسیدن به اهداف سیاسی، نظامی، فرهنگی و اقتصادی؛
- ۴ استفاده از فناوری‌ها در توسعه قدرت نظامی برای بازدارندگی یا حتی در برخی موارد برای جنگ و سلطه بر دیگران؛
- ۵ مسائل اخلاقی و فرهنگی با هدف کم‌کردن تهدیدات و مضرات علم و فناوری؛
- ۶ تأمین منابع انسانی برای فعالیت‌های علمی و فناورانه؛
- ۷ نحوه تعاملات علمی و فناورانه؛ و ...

مسئله‌های تهدیدی

- ۱ وارد شدن بنگاه‌های خصوصی بزرگ به حوزه‌های علم و فناوری که بیشتر در انحصار دولت‌ها بوده‌است؛
- ۲ استفاده نامناسب از فناوری‌ها که ممکن است

ارزیابی اثرات سیاست قیمت‌های تضمینی در حمایت از تولیدات داخلی

کشاورزی و آب

مرکز ملی مطالعات راهبردی کشاورزی و آب اتاق ایران

۱۳۶۸ تا ۱۳۹۲ و بر مبنای قیمت تضمینی محصولات زراعی در طی پنج برنامه توسعه که در این سال‌ها به اجرا درآمده، تعدادی از شاخص‌ها از جمله **مزیت نسبی تولید**، انواع **مزیت‌های فیزیکی**، شاخص **خودکفایی** و شاخص **بهره‌وری** برای محصولات کشاورزی مذکور و شاخص **مزیت صادرات** برای حبوبات، مورد بررسی قرار می‌گیرند.

مزیت نسبی تولید

مزیت نسبی تولید یک محصول به معنی هزینه‌های کمتر تولید و عرضه آن محصول به نسبت سایر محصولات مشابه است. این شاخص برای محصولات کشاورزی با استفاده از شاخص‌های هزینه منابع داخلی، نسبت هزینه به منافع اجتماعی و سود خالص اجتماعی اندازه‌گیری می‌شود. بر اساس نتایج به دست آمده، مزیت نسبی تولید محصولات دیم به جز جو، بیشتر از محصولات آبی است که می‌تواند ناشی از محدودیت منابع آبی در کشور و عدم نیاز محصولات دیم به منابع آبی باشد. تمام محصولات مذکور به جز پنبه، در برنامه اول توسعه از مزیت نسبی برخوردار هستند، اما از برنامه چهارم توسعه به بعد، مزیت نسبی محصولات اساسی یعنی گندم، جو، ذرت و برنج در سطح پایینی قرار گرفته است.

مزیت‌های فیزیکی

شاخص‌های مزیت فیزیکی شامل مزیت مقیاس و کارایی وضعیت سطح زیرکشت است و اثر هر دورا برای محصولات مختلف نسبت به وضعیت جهانی نشان می‌دهد. بر این اساس، محصولات گندم، جو، چغندر و حبوبات به طور میانگین در همه برنامه‌های توسعه از مزیت مقیاس برخوردار بوده‌اند و محصولات برنج، ذرت، پنبه، سویا و کلزا نیز هیچگاه مزیت مقیاس نداشته‌اند. این در حالی است که شاخص کارایی برای محصولات گندم و جو در تمامی دوره‌ها پایین بوده است.

شاخص خودکفایی

با توجه به موقعیت حساس ایران در ژئوپلیتیک خاورمیانه، افزایش ضرایب خودکفایی همواره مورد توجه کشور بوده

به منظور بررسی تاثیر سیاست قیمت تضمینی محصولات کشاورزی، شاخص‌هایی از جمله مزیت نسبی تولید، شاخص مقیاس، شاخص کارایی، شاخص بهره‌وری و شاخص مزیت صادراتی باید به طور همزمان مورد ارزیابی و تحلیل قرار گیرند. با محاسبه این شاخص‌ها برای محصولات نظیر گندم، جو، ذرت، برنج، پنبه، چغندر، کلزا، سویا و حبوبات، طی سال‌های ۱۳۶۸ تا ۱۳۹۲، و بررسی ارتباط این شاخص‌ها با سیاست قیمت تضمینی به تفکیک محصولات کشاورزی، مشخص می‌شود که در بیشتر موارد قیمت تضمینی مشوق سطح زیرکشت و مزیت مقیاس بوده و با مزیت کارایی، مزیت هزینه و بهره‌وری ارتباط عکس داشته است.

ضرورت و اهداف پژوهش

دولت به علت عدم موفقیت در اجرای سیاست‌های قیمت تثبیتی محصولات استراتژیک کشاورزی، در آبان ماه ۱۳۶۸ قانون تضمین خرید محصولات کشاورزی را به تصویب مجلس شورای اسلامی رساند. براساس این قانون، دولت ضمن خرید تضمینی محصولات استراتژیک کشاورزی موظف شد تا قبل از سال زراعی (آخر شهریورماه هر سال) حداقل قیمت تضمینی کالاهایی نظیر گندم، جو، ذرت، برنج، چغندر، پنبه، دانه‌های روغنی، چای (برگ سبز)، سیب‌زمینی، پیاز و حبوبات را تعیین کند. قیمت تضمینی می‌تواند بر افزایش سطح زیرکشت، بهبود بهره‌وری تولید، بهبود مزیت نسبی تولید، بهبود ضرایب خودکفایی تولید و بهبود مزیت‌های صادراتی محصولات کشاورزی مؤثر باشد؛ لذا تعیین تاثیر قیمت‌های تضمینی بر شاخص‌های هر یک از این حوزه‌ها ضروری به نظر می‌رسد.

بررسی وضعیت محصولات کشاورزی بر اساس شاخص‌های تعیین شده

با توجه به اینکه زیربخش زراعت از دیدگاه امنیت غذایی و تأمین نیازهای اساسی از زیربخش‌های مهم کشاورزی ایران است، لذا محصولات راهبردی این بخش شامل حبوبات، گندم، جو، ذرت، برنج، پنبه، چغندر، سویا و کلزا، مورد مطالعه قرار می‌گیرند. همچنین نوع کشت از لحاظ دیمی و آبی لحاظ شده است. بر اساس آمار موجود از سال‌های

است. با این وجود، ضریب خودکفایی تولیدات کشاورزی در مورد محصولات کشاورزی مورد مطالعه نزولی بوده است.

■ شاخص بهره‌وری

یکی از اهداف سند چشم‌انداز بیست ساله و برنامه‌های توسعه کشور، افزایش بهره‌وری در بخش‌های مختلف اقتصادی است. شاخص بهره‌وری بر مبنای محاسبه شاخص تورن کوئیست- تیل با در نظر گرفتن سال ۱۳۶۸ به عنوان سال پایه محاسبه شده است. نتایج حاکی از آن است که در اغلب محصولات، بهره‌وری تولیدی اتفاق نیفتاده است. این بدان معنی است که بخش کشاورزی و زیربخش زراعت خسارات جدی را متحمل شده و نتوانسته است از منابع تولیدی خود در راستای تولید محصولاتی اقتصادی بهره بگیرد.

افزایش قیمت‌های تضمینی مزیت مقیاس تحقق نیافته است. لذا اجرای سیاست‌های حمایتی در جهت افزایش کارایی منابع تولیدی، به ویژه آب، پیشنهاد می‌گردد. در تولید محصول **چغندر قند و کلزا**، مزیت هزینه‌ای بیش از سایر شاخص‌ها از افزایش قیمت‌های تضمینی متضرر شده است و در صورت آزادسازی قیمت‌ها، تولید چغندر قند با چالش جدی روبرو خواهد بود. در مورد تولید **سویا** مزیت هزینه‌ای و مزیت کارایی از افزایش قیمت‌های تضمینی متضرر خواهند شد و در نتیجه در صورت عدم سیاست‌گذاری مناسب در کنار سیاست‌های قیمت تضمینی، مزیت کارایی این محصول در مقایسه با سایر محصولات کاهش خواهد یافت. اما در نهایت قیمت‌های تضمینی بیشترین اثرات مثبت را بر **حبوبات** داشته‌اند و با افزایش قیمت‌های تضمینی باید بهبود مزیت کارایی نیز مورد توجه سیاست‌گذاران قرار گیرد.

■ جمع‌بندی

این پژوهش با هدف بررسی تاثیر سیاست قیمت تضمینی (که از سال ۱۳۶۸ تاکنون به اجرا درآمده است) بر شاخص‌های ارزیابی محصولات کشاورزی، انجام شده است. نتایج حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد که برای هر نوع از محصولات مورد مطالعه، سیاست قیمت تضمینی تاثیرات متفاوتی داشته است. در بیشتر موارد قیمت تضمینی مشوق سطح زیرکشت، تولید و مزیت مقیاس بوده و با مزیت کارایی، مزیت هزینه و بهره‌وری ارتباط عکس داشته است. به منظور دسترسی به اهداف خودکفایی لازم است به همراه رسیدن به کارایی تولید، مزیت نسبی و بهره‌وری تولیدی نیز تحقق یابد و دستیابی به خودکفایی بدون تحقق شاخص‌های مورد نظر مسلماً به هدررفت منابع تولیدی، به ویژه آب و زمین، خواهد انجامید. در نهایت می‌توان گفت مهم‌ترین چالش‌های پیش روی افزایش قیمت‌های تضمینی در زیربخش زراعی کشور، کاهش مزیت‌های هزینه‌ای، مزیت کارایی و بهره‌وری تولید خواهد بود؛ که باید در کنار سیاست افزایش قیمت‌های تضمینی مورد توجه قرار بگیرند.

■ شاخص مزیت صادرات حبوبات

با توجه به اینکه صادرات فقط در بخش حبوبات صورت می‌گیرد، لذا این شاخص تنها برای حبوبات محاسبه گردیده است. نتایج نشان می‌دهد که به طور میانگین برنامه سوم توسعه نسبت به سایر برنامه‌ها موفق‌تر عمل کرده است. مزیت صادراتی پس از برنامه سوم افت چشمگیری داشته و در برنامه چهارم و سال اول برنامه پنجم نیز در بازارهای جهانی شرایط نامناسبی داشته است.

■ بررسی ارتباط بین قیمت تضمینی و شاخص‌های محاسبه شده

افزایش قیمت‌های تضمینی محصول **گندم** در بلندمدت منجر به کاهش مزیت هزینه‌ای گندم آبی، بهره‌وری گندم آبی و گندم دیم شده است و ادامه روند موجود منجر به هدررفت منابع تولیدی در آینده خواهد شد. بر این اساس پیشنهاد می‌شود که معیارهای تعیین قیمت تضمینی گندم با شاخص‌هایی مانند مزیت هزینه‌ای و بهره‌وری همسو گردد. در مورد **برنج، جو، ذرت و پنبه** به دلیل افت مزیت‌های هزینه‌ای و بهره‌وری در سال‌های اخیر، حتی با

بخش دوم: پژوهش‌های منتخب جهت چاپ در فصلنامه

پژوهش‌های این بخش پس از خلاصه‌سازی و درج در سایت، برای انتشار در فصلنامه نیز انتخاب شده‌اند. برای انتخاب پژوهش‌های فصلنامه از سازوکار زیر استفاده شده است:

- کلیه پژوهش‌هایی که امتیاز ارزیابی ۴ و ۵ بدست آورده‌اند انتخاب شدند.
- پژوهش‌های با امتیاز ارزیابی ۳ که راهکارها و پیشنهادهای ملموس، مرتبط و قابل اجرایی داشتند، انتخاب شدند.

طبق این سازوکار از میان ۸۰ پژوهش خلاصه‌شده در فصل پاییز، تعداد ۴۰ پژوهش از ۲۰ اندیشکده برای فصلنامه انتخاب شدند. با توجه به انتخاب ۷ پژوهش از فصلنامه برای رویداد و معرفی آن در بخش قبل، در ادامه چکیده ۳۳ پژوهش باقیمانده از فصلنامه مرور می‌گردد:

نقد و بررسی الگوی پایه اسلامی ایرانی پیشرفت

۸

مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری

حکمرانی

سند الگوی پایه اسلامی-ایرانی پیشرفت به عنوان سندی بالادستی قرار است مبنایی برای سیاست‌گذاری ۵۰ سال آینده کشور باشد. با این حال بررسی این سند نشان‌دهنده وجود تعارضات و گسست‌های اساسی در بخش‌های مختلف آن است. با اینکه گفته شده که از اطلاعات بیش از ۹۰ هزار متن منتشرشده در هفت سال اخیر در تدوین این سند استفاده شده است اما روش جمع‌بندی این اطلاعات مشخص نیست. تعارضات موجود در بخش‌های مبانی، آرمان‌ها و رسالت، افق‌ها و تدابیر نشان‌دهنده عدم دقت کافی در تدوین این سند است که موجب ایجاد سندی غیریکپارچه شده که ارتباط بین بخش‌های مختلف آن به درستی برقرار نشده است.

سامانه شفافیت قراردادهای کشور

۹

اندیشکده شفافیت برای ایران

حکمرانی

اندیشکده شفافیت برای ایران، سامانه شفافیت قراردادهای کشور را با هدف نمایش درست قراردادهای کشور راه‌اندازی نموده است. در این سامانه، داده‌ها به صورت کاملاً ماشینی و توسط موتورهای خزش اختصاصی، از پایگاه قراردادهای کل کشور وابسته به سازمان برنامه و بودجه خوانده می‌شود و پس از تمیزسازی و استانداردسازی، به صورت قابل جستجو، در قالب‌های بصری و نمودارهای گوناگون نمایش داده می‌شود. در حال حاضر امکان جستجو در فهرست قراردادهای کشور و مشاهده آمار کلی و جزئی قراردادهای برحسب استان‌ها، کارفرمایان، مجریان و خطاها فراهم است. عموم مردم به خصوص پژوهشگران و کارآفرینان از مخاطبان این سامانه به شمار می‌روند.

مسابقه ره‌نشان سیاست‌گذاری

۱۰

پژوهشکده سیاست‌گذاری دانشگاه شریف

حکمرانی

ره‌نشان سیاست‌گذاری عنوان رویدادی است که با هدف هدایت جریان نیروی انسانی توانمند به سمت حوزه سیاست‌گذاری، زمینه لازم را برای آشنایی بیشتر دانشجویان با مبانی سیاست‌گذاری، آموزش نگاه چندبعدی به مسائل و درک پیچیدگی‌های موجود در این مسیر فراهم می‌آورد. این رویداد که در قالب مسابقه برگزار می‌گردد، سازوکاری دو مرحله‌ای دارد؛ در مرحله نخست تیم‌ها با چرخه سیاست‌گذاری آشنا می‌شوند و در مرحله بعد نتایج کار خود را به صورت یک پیشنهاد سیاستی تدوین می‌کنند. طراحی این رویداد به گونه‌ای است که می‌تواند از تمامی رشته‌های دانشگاهی ورودی بپذیرد و این خود شرایط را برای نزدیک‌تر کردن شرکت‌کنندگان به شرایط واقعی دنیای سیاست‌گذاری مهیا می‌سازد.

کنفرانس حکمرانی و سیاست‌گذاری عمومی

۱۱

حکمرانی

اندیشکده حکمرانی شریف، پژوهشکده سیاست‌گذاری شریف

«کنفرانس حکمرانی و سیاست‌گذاری عمومی» با هدف گردهمایی و تعامل محققان، صاحبان کسب‌وکار و سیاست‌گذاران، حول موضوعات اساسی حکمرانی و سیاست‌گذاری عمومی برگزار می‌گردد و تلاش می‌کند تا در جهت به‌روزرسانی الگوی حکمرانی کشور و همچنین استفاده موثر از ظرفیت نسل‌های جدید در سطوح کلان اداره کشور ایفای نقش نماید. پژوهشگران و علاقه‌مندان می‌توانند حول ۹ محور اصلی این کنفرانس به ارائه مقاله بپردازند. در مجموع ۳۶ پنل علمی و تخصصی در قالب نشست و کارگاه، در کنفرانس حکمرانی و سیاست‌گذاری عمومی برگزار می‌گردد. در این کنفرانس امکان ارائه ویدئوهای سیاستی و داوری آنها فراهم است و در حاشیه آن نیز نمایشگاهی به منظور ارائه دستاوردها، محصولات و خدمات بخش دولتی و خصوصی برپا می‌گردد.

نقد و بررسی لایحه شفافیت دولت

۱۲

حکمرانی

اندیشکده شفافیت برای ایران

مهدی فلاحیان

لایحه شفافیت که توسط دولت تهیه شده است را می‌توان گامی مهم و رو به جلو در ایجاد شفافیت در حکمرانی و مدیریت کشور محسوب نمود. این لایحه در نظام حقوقی کشور چندان مسبوق به سابقه نیست و نوآوری‌ها و ابداعات متعددی در آن وجود دارد. از نکات مثبت دیگر این لایحه می‌توان به ابتکار و دقت در ارائه تعاریف و تبیین تصریحی موضوعات، اتخاذ رویکرد جامع، ابداعات و اصلاحات تقنینی و رویه‌ای در نظام حقوقی، تدبیر قابلیت دادخواهی و طراحی بستر پاسخ‌گوکننده مقامات اشاره نمود. البته این لایحه نقاط ضعف قابل اصلاحی نیز دارد که می‌توان آن‌ها را در اجمال و ابهام در برخی موارد، نقصان موضوعی برخی از احکام، نقص‌های محتوایی و پیشنهاد نهاد‌های چالش‌زا مشاهده نمود.

طراحی الگوی انتخابات تلفیقی برای مجلس شورای اسلامی

۱۳

حکمرانی

اندیشکده حکمرانی شریف

محمدامین فخمی جمیل

نظام فعلی انتخاباتی مجلس دارای اشکالاتی از قبیل کم‌رنگ بودن مسائل ملی، اولویت داشتن دغدغه‌های محلی و پیروزی افراد با شایستگی‌های ناکافی است. طرح استانی شدن انتخابات مجلس که در دست بررسی توسط نمایندگان قرار دارد، درصدد رفع این مشکلات برآمده است اما این طرح با وجود مزایایی که دارد، معایبی را نیز از جمله کاهش مشارکت مردم، به حاشیه راندن شهرهای کوچک، افزایش مشکلات امنیتی و بروز تنش‌های سیاسی و افزایش هزینه‌های انتخابات به همراه خواهد داشت. اجرای یک نظام انتخاباتی تلفیقی (اکثریتی در حوزه‌های تک‌کرسی و تناسبی در حوزه‌های چند کرسی) می‌تواند به عنوان یک راهکار جایگزین، مشکلات طرح کنونی را مرتفع نماید.

بررسی وضعیت شفافیت هزینه‌های انتخاباتی در کشور

۱۴

محمد حسین مدیحی

اندیشکده شفافیت برای ایران

حکمرانی

انتخابات مجلس با توجه به اهمیت مجلس به عنوان ریل‌گذار حرکت اصلی کشور و انتخاب شدن تمام نمایندگان آن با رای مستقیم مردم از مهم‌ترین انتخابات‌هایی است که در کشور انجام می‌شود. لازمه حضور افراد شایسته در مجلس، برگزاری انتخاباتی سالم و کارآمد است که مدیریت هزینه‌های انتخاباتی از مهم‌ترین عوامل در شکل‌گیری یک انتخابات سالم است. شفافیت هزینه‌های انتخاباتی کارآمدترین، موثرترین و کم‌هزینه‌ترین روش برای مدیریت هزینه‌های انتخاباتی می‌باشد. متأسفانه در حال حاضر در جمهوری اسلامی ایران هیچ قانون مصوبی در این زمینه وجود ندارد و طرح و لایحه‌ای هم که اخیراً در این زمینه تهیه شده‌اند کامل و جامع نیستند و نیاز به بازنگری و اصلاح دارند.

بررسی عملکرد رأی‌گیری الکترونیکی در ایران

۱۵

محسن بنار

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

حکمرانی

در سال‌های اخیر با پیشرفت فناوری، سیستم‌های مختلفی برای اجرای انتخابات الکترونیکی در کشورهای مختلف مطرح و به کار گرفته شده‌اند. تجارب کشورهای مختلف از استفاده از سیستم انتخابات الکترونیکی باعث دستاوردهایی مانند «کاهش قابل توجه زمان رأی‌دهی و شمارش آرا»، «قابلیت دسترسی گسترده»، «امکان رأی‌دهی افراد دارای معلولیت‌های خاص» و «قابلیت ممیزی و نظارت در تمام مراحل انتخابات» شده است. با این وجود مواردی مانند «محرمانگی آرا» و «صحت رأی‌گیری و شمارش آرا» اجرای رأی‌گیری الکترونیکی را با چالش‌های اساسی روبه‌رو کرده‌است. لذا کشورهای مختلف به دنبال ارائه سیستم‌هایی هستند که بتواند برآورده شدن این موارد را تضمین کند.

بررسی ساختار پارلمان‌ها در کشورهای مختلف و قوانین تدوین شده برای بهبود کارایی پارلمان

۱۶

مهدی زینالو

اندیشکده حکمرانی شریف

حکمرانی

کشورهای مختلف در سرتاسر دنیا برای بهبود کارایی پارلمان‌ها و نمایندگان پارلمان‌ها، قوانین متعددی وضع کرده‌اند. قواعد رفتاری از جمله قوانینی هستند که در مجالس دنیا با اهدافی همچون «مبارزه با فساد» و «افزایش میزان اعتماد و پاسخگویی» تدوین می‌شوند. «ثبت منافع نمایندگان»، «اعلام دارایی‌ها» و «قواعد رفتار درون پارلمان» از جمله مهم‌ترین این قواعد هستند. علاوه بر این، شفافیت پارلمانی که دسترسی عموم مردم به اطلاعات مورد نیاز از مهم‌ترین زمینه‌های تحقق آن است، از جمله مهم‌ترین مسائلی است که در مجالس مختلف دنیا مورد توجه قرار گرفته است.

مدرسه حکمرانی اسما

۱۷

مرکز پژوهشی آرا

حکمرانی

«مدرسه حکمرانی اسما» با هدف توانمندسازی مدیران بخش حاکمیتی، دولتی و عمومی کشور، توسط «مرکز پژوهشی آرا» راه‌اندازی شده است و تلاش می‌کند با طرح‌ریزی و اجرای دوره‌های آموزشی کارآمد و مناسب برای مدیران سیاست‌گذار دولتی و نهادهای عمومی و حاکمیتی، ضمن گسترش رویکرد خلق ارزش، در راستای ارتقای دانش و مهارت این بخش از سرمایه‌های انسانی استراتژیک در کشور قدم بردارد. در حال حاضر دو دوره آموزشی تحت عنوان «دوره عالی خط‌مشی‌گذاری عمومی» با هدف تربیت و توانمندسازی مدیران و افراد علاقه‌مند از طریق آموزش کاربردی و مهارتی و «دوره عالی سیاست‌گذار حرفه‌ای» با هدف تربیت سیاست‌گذاران حرفه‌ای از طریق آموزش شخصی‌سازی‌شده در این مدرسه برگزار می‌گردد.

بررسی و تحلیل وضعیت موجود سامانه‌های شفافیت اطلاعات اقتصادی

۱۸

حسین اسفندیار

پژوهشکده مطالعات راهبردی حکمت

اقتصاد

شفافیت در اطلاعات اقتصادی زمانی محقق می‌شود که این اطلاعات هر چهار مرحله «تولید و کسب اطلاعات»، «ذخیره و بازیابی اطلاعات»، «تبادل و به‌کارگیری اطلاعات» و «انتشار و افشای اطلاعات» را به صورت کامل طی کنند. سامانه‌های شفافیت اطلاعات اقتصادی بر اساس این چهار مرحله طراحی می‌شوند و توسعه می‌یابند. به صورت کلی می‌توان گفت که سامانه‌های شفافیت اطلاعات اقتصادی شامل چهار بخش «زیرساخت»، «سامانه‌های پایه»، «سامانه‌های تولید اطلاعات» و «سامانه‌های کاربردی» هستند.

بررسی صنعت تولید ماشین‌آلات صنعتی در کشور در حوزه‌های صنعتی منتخب

۱۹

رضا اسدی فرد

پژوهشکده مطالعات فناوری

اقتصاد

وضعیت صنعت تولید ماشین‌آلات صنعتی یکی از شاخص‌های مهم توسعه یافتگی هر کشور است که نشان‌دهنده سطح فناوری کل صنعت آن کشور است. بررسی وضعیت این صنعت در ۵ حوزه فرس ماشینی، پلیمر و پلاستیک، دارویی، غذایی و کشتش مفتول نشان‌دهنده تراز تجاری (اختلاف صادرات و واردات) منفی کشور در تمام این حوزه‌ها است؛ که این یعنی نه تنها نتوانسته ایم سهم قابل قبولی از بازارهای بالقوه این صنایع را کسب کنیم بلکه بازار داخلی را نیز در اختیار تولیدکنندگان خارجی قرار داده‌ایم. این در حالی است که حتی در صنایعی مانند فرس ماشینی و غذایی که به علت پتانسیل بالا، تقاضای بالایی در خرید ماشین‌آلات دارند نیز به علت واردات بی‌رویه ماشین‌آلات، سهم چندان ناچیزی نصیب تولیدکنندگان داخلی نمی‌شود.

ارتقای جایگاه وثیقه‌سپاری اموال منقول و غیرمنقول در نظام بانکی ایران

۲۰

زهرا خوشنود

پژوهشکده پولی و بانکی

اقتصاد

در زیرساخت‌های تامین مالی وثیقه‌ای توسط اموال منقول و غیرمنقول در کشور، مشکلات بسیاری وجود دارد که به منظور مرتفع نمودن این موانع، باید تمامی ابعاد و زیرساخت‌ها را به صورت یک کل و با تاکید بر ارتباط آن‌ها با یکدیگر مورد توجه قرار داد. بررسی‌ها نشان می‌دهد که برای اعطای تسهیلات، اموال غیرمنقول بیشتر مورد توجه بانک‌ها بوده‌اند و اموال منقول به دلیل کمبودهایی که در زیرساخت‌های مقرراتی، سامانه‌ای و اجرایی آن‌ها وجود دارد، کمتر جهت تامین مالی مورد استفاده قرار می‌گیرند که از این میان، برطرف کردن مشکلات زیرساختی مقرراتی به دلیل تاثیرگذاری بر دو زیرساخت دیگر، می‌تواند تاثیر بسزایی در ارتقای جایگاه وثیقه‌سپاری اموال منقول داشته باشد.

شبکه جامع علمی جهادگران اقتصاد مقاومتی (قصد)

۲۱

مرکز تحقیقات مبانی و مدل‌های اقتصادی بومی

اقتصاد

«شبکه جامع علمی قصد» با هدف تولید و به‌کارگیری نظریه‌های اقتصاد مقاومتی، از طریق شبکه‌سازی و تعامل با هسته‌های مقاومت اقتصادی در سطوح مختلف حاکمیتی، دانشگاهی، حوزوی و مردمی، توسط «مرکز تحقیقات مبانی و مدل‌های اقتصادی بومی» راه‌اندازی شده است. شناسایی و معرفی فعالان اقتصاد مقاومتی، جلب مشارکت و ایجاد زمینه همکاری میان آنان، معرفی و ارائه محصولات تولیدشده، تولید و ترویج محتوا، اطلاع‌رسانی و معرفی برنامه‌های فعال و آموزش و تربیت نیروهای پژوهشی و اجرایی در زمینه اقتصاد مقاومتی از جمله مهم‌ترین فعالیت‌های این شبکه است که عمدتاً با محوریت پرتال قصد صورت می‌گیرد.

کانال اقتصاد رفتاری

۲۲

اندیشکده حکمرانی شریف

اقتصاد

کانال اقتصاد رفتاری با هدف معرفی، ارتباط و شناخت علاقه‌مندان و پژوهشگران این حوزه، توسط کارگروه اقتصاد رفتاری، وابسته به اندیشکده حکمرانی شریف ایجاد گردیده است. بخشی از مطالب این کانال به معرفی دانش اقتصاد رفتاری و حوزه‌های نظری و آزمایشگاهی مرتبط با آن می‌پردازد و بخش دیگر نیز کاربردهای اقتصاد رفتاری در عرصه‌های زندگی شخصی و اجتماعی، کسب و کار و سیاست‌گذاری را پوشش می‌دهد. این کانال به منظور ایجاد هم‌افزایی در حوزه‌های مختلف علوم رفتاری اقدام به تشکیل سه گروه در حوزه‌های «نظری و آزمایشگاهی»، «سیاست‌گذاری» و «کسب و کار» نموده است.

بررسی و تحلیل تعامل میان ایران و گروه ویژه اقدام مالی (FATF)

۲۳

شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)

اقتصاد

بررسی روابط بین المللی بانکی ایران در مدت همکاری با FATF و اجرای «برنامه اقدام»، نشان می‌دهد که نه تنها بهبودی در روابط بین المللی بانکی ایران ایجاد نشده بلکه بعضاً در عمل باعث تضعیف این روابط شده است. چرا که «جریمه نقض تحریم»، «تعداد افراد و نهادهای تحریمی ایرانی» و «میزان شفافیت نظام بانکی ایران»، پارامترهای تاثیرگذار بر میزان همکاری نهادهای بین المللی با بانک‌های ایرانی هستند و تنها پارامتر سوم است که از طریق این همکاری قابل تعدیل است؛ نتیجه بررسی‌ها نشان می‌دهد که این همکاری نه تنها این پارامتر را تعدیل نکرده بلکه دو پارامتر دیگر را نیز تقویت کرده است.

بررسی جنگ ارزی ایالات متحده آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران در سال‌های ۱۳۹۰-۹۱

۲۴

مهناز رحیمی

اندیشکده یقین

اقتصاد

جنگ ارزی سال ۹۰-۹۱ علیه اقتصاد ایران موجب افزایش ۳٫۵ برابری نرخ دلار از ابتدای سال ۹۰ تا مهر ۹۱ شد. وزارت خزانه‌داری آمریکا به عنوان مهم‌ترین عامل خارجی در جنگ ارزی علیه ایران با اعمال تحریم‌های بی‌سابقه، موجبات کاهش ارزش ریال را فراهم کرد. کشور امارات که مرکز عمده نقل و انتقالات پولی ایران با کشورهای دیگر بود با خودداری از ارائه خدمات مالی و بانکی به ایران به این جنگ ارزی دامن زد. در داخل کشور نیز افرادی با اهداف انتخاباتی موجب تشویش بازار ارز شدند و برخی بانک‌ها و صرافی‌ها با دلالی در بازار ارز باعث رشد بیشتر قیمت ارز در بازار شدند.

تدوین بسته سیاستی اصلاح قیمت گذاری بنزین

۲۵

شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)

انرژی

با توقف طرح سهمیه‌بندی بنزین از سال ۱۳۹۰ و پس از آن تک‌نرخی شدن بنزین، روندکاهشی مصرف بنزین که از سال ۱۳۸۵ با طرح سهمیه‌بندی بنزین شروع شده بود، متوقف شد و مصرف بنزین کشور مجدداً افزایشی شد. این روند افزایشی تبعاتی همچون افزایش واردات بنزین و در نتیجه اختصاص حجم بالای یارانه بنزین به نفع مشتریان پرمصرف را به همراه داشته است. «اصلاح قیمت‌گذاری بنزین» به عنوان راه‌حل این مشکل باید به نحوی صورت پذیرد که با «کاهش میزان یارانه پرداختی دولت»، «کاهش وابستگی به واردات»، «تنوع‌بخشی به سبد مصرف سوخت» و «کاهش آلاینده‌های محیط زیستی» شرایط کاهش مصرف بنزین در کشور را فراهم کند.

طراحی الگوی فروش ریالی نفت در بورس

۲۶

محمود سبحانی

شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)

انرژی

فروش نفت در بورس یکی از راهکارها و الگوهای مقابله با تحریم نفتی ایران است. در این مدل، نفت با روشی مشابه سازوکارهای رایج در بورس و در قالب محموله‌های کوچک و متوسط، به بخش غیردولتی فروخته می‌شود. هویت این مشتریان برای سازمان بورس مشخص و شفاف است، اما آمریکا به اطلاعات آن‌ها دسترسی ندارد. مبالغ نیز با ارز داخلی (ریال) پرداخت می‌شود و نظام بانکی بین‌المللی نقشی در تسویه و انتقال این مبالغ به بانک‌های ایرانی ندارد. در صورت اجرایی شدن این راهکار با الزامات و ملاحظات آن، امکان تحریم نفتی ایران از سوی آمریکا از بین می‌رود و دولت با کمک سازمان بورس و بخش خصوصی می‌تواند با تحریم‌ها مقابله نماید.

نگاشت مصرف حامل‌های انرژی در بخش حمل و نقل

۲۷

خسرو خسروی

مرکز پژوهش‌های مجلس

انرژی

بخش حمل و نقل در کشور حدود یک چهارم از کل انرژی مصرفی کشور را به خود اختصاص داده است. این انرژی شامل حامل‌هایی نظیر بنزین، گازوئیل، CNG و سوخت هوایی است. در این میان ۹۹ درصد بنزین مصرفی کشور، ۶۰ درصد گازوئیل و کل مصرف CNG و سوخت هوایی در «بخش حمل و نقل» مصرف می‌شوند. بررسی مصرف سوخت طی سال‌های اخیر نشان می‌دهد که به غیر از CNG که روند مصرف نزولی داشته است، تقریباً بقیه این سوخت‌ها روندی صعودی داشته‌اند. این روند صعودی باعث تحمیل یارانه ۲۱۴ هزار میلیارد تومانی به دولت شده است که لازم است با اصلاح قیمت سوخت و توسعه مصرف CNG این روند روبه‌رشد متوقف شود.

تعیین حدود اختیارات شرکت ملی گاز ایران با بررسی تجربه کشورهای دیگر

۲۸

جواد سلیمان پور

اندیشکده سیاست‌گذاری امیرکبیر، مرکز پژوهش‌های مجلس

اقتصاد

بررسی ساختار صنعت نفت و گاز در دو کشور نروژ و روسیه نشان دهنده وجود یک ساختار مدیریتی یکپارچه در بخش بالادستی و پایین دستی است. این دو کشور با برقراری انحصار در بخش انتقال گاز موجب توسعه صادرات گاز و با شکستن انحصار در بخش اکتشاف و تولید گاز موجب افزایش تولید گاز شده‌اند. لذا مهم‌ترین موردی که می‌توان از آن الگو گرفت، اصلاح یکپارچگی ساختار صنعت نفت و گاز کشور در بخش بالادستی و پایین دستی است که می‌تواند در تدوین اساسنامه شرکت ملی گاز مورد توجه قرار بگیرد.

امکان سنجی تشکیل وزارت انرژی

۲۹

محمد رضا کثیری

اندیشکده حکمرانی شریف

اقتصاد

ناهماهنگی، تداخل وظایف و عدم تناسب وظایف با توانایی‌ها در دو وزارت نیرو و نفت به عنوان نهادهای حکمرانی انرژی کشور مشکلات عمده‌ای را در بخش‌های تولید و مصرف انرژی، مدیریت درآمدها، فناوری انرژی و بازار و دیپلماسی انرژی ایجاد کرده است. ادغام این دو وزارت‌خانه و تشکیل وزارت انرژی می‌تواند با ایجاد متولی واحد در بخش کلان انرژی کشور و ایجاد تمرکز در برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌های این دو وزارت‌خانه مشکلات مطرح شده را تا حدودی رفع کند و از طرفی با کاهش هزینه‌ها و بهبود کیفیت تحقیقات حوزه انرژی از طریق هم‌افزایی ایجاد شده شرایط کلی حکمرانی انرژی کشور را بهبود بخشد.

بررسی سیر تاریخی تحولات قوانین و مقررات آب زیرزمینی در ایران

۳۰

مهدی آگاه

اندیشکده تدبیر آب

کشاورزی و آب

بررسی وضعیت ذخایر آب زیرزمینی در فلات مرکزی ایران در طول چند دهه اخیر نشان‌دهنده تخریب این منابع آبی با ارزش است. بررسی قوانین تصویب شده در حوزه منابع آب زیرزمینی، کنکاش در تبعات اجرای قوانین و ریشه‌یابی دلایل ناکامی قانونگذار در دستیابی به اهداف خود، نشان می‌دهد که دو دوره شفافیت و ابهام از نظر قانون‌نویسی، در حوزه منابع آب زیرزمینی وجود دارد. در دوره شفافیت، مالکیت بر منابع آب زیرزمینی مشخص بوده که این دوره تا تصویب قانون آب و نحوه ملی شدن آن در سال ۱۳۴۷ برقرار بوده است. بعد از آن، ایجاد ابهام در مالکیت منابع آب به روندی عادی در قانون‌نویسی تبدیل می‌شود که بدین واسطه این دوره، دوره ابهام نامیده می‌شود.

بررسی فرصت‌ها و چالش‌های سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در طرح‌های آب

۳۱

مرکز ملی مطالعات رهبردی کشاورزی و آب اتاق ایران

کشاورزی و آب

پایین بودن حجم سرمایه‌گذاری خصوصی در حوزه صنعت آب کشور نشان می‌دهد که مشکلات و موانع بسیاری برای جذب سرمایه‌گذاران در این صنعت وجود دارد. از طرف دیگر، برآورد هزینه‌های ۲۵ سال آتی طرح‌های آب کشور، نشان‌دهنده نیاز به مشارکت و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در عملیاتی کردن این طرح‌ها است. با بررسی برخی از پروژه‌های موفق حوزه آب در کشورهای ترکیه، استرالیا و چین، مشخص می‌شود که بخش‌های خصوصی در تامین مالی طرح‌های آب نقش مؤثری داشته‌اند و دولت‌ها از سیاست‌ها و برنامه‌های مختلفی برای فراهم کردن زمینه مشارکت بخش خصوصی و جذب این سرمایه‌گذاری‌ها استفاده کرده‌اند.

فصلنامه گفتگوی آب

۳۲

اندیشکده تدبیر آب

کشاورزی و آب

فصلنامه گفتگوی آب عنوان مجله‌ای است که توسط اندیشکده تدبیر آب به منظور برقراری گفتگوی موثر میان تمام اثرگذاران و علاقه‌مندان بخش آب در کشور انتشار می‌یابد و تلاش می‌کند از این طریق نگرش‌های نادرستی را که بعضاً در بین عموم افراد جامعه، فعالان کسب و کار، متخصصان و سیاست‌گذاران حوزه آب ترویج یافته است، اصلاح نماید. مطالب این فصلنامه عمدتاً شامل یادداشت‌های سیاستی، مصاحبه‌ها، مقالات علمی و متون ترجمه می‌شود و موضوعاتی از قبیل چرخه آب، حقوق آب، اقتصاد آب، حکمرانی آب، نظام‌های حقوقی و بهره‌برداری از آب‌های زیرزمینی، تحلیل‌های تاریخی، سیاسی و دیپلماسی آب، منازعات آبی و آب و رسانه را پوشش می‌دهد.

تدوین دکترین استراتژیکی نظامی آمریکا علیه ایران

۳۳

حسن عباسی

اندیشکده یقین

سیاست خارجی

آمریکا همواره در طی سال‌های گذشته ادعای روی میز بودن گزینه نظامی در برابر ایران را مطرح کرده است، ولی آنچه که اهمیت دارد ارزیابی توان آمریکا برای عملی کردن این ادعا است. برای این منظور، ایران باید اشراف اطلاعاتی بر آمریکا داشته باشد و با دستیابی به اطلاعات استراتژیک، در موضع حمله به استراتژی‌های آمریکا قرار گیرد. تبیین آیین متجاوز بخشی از روند تحقق اشراف اطلاعاتی است که حاصل بازی جنگ می‌باشد. بنابراین با شبیه سازی بازی جنگ میان آمریکا و ایران، مؤلفه‌های اساسی دکترین جنگ نظامی آمریکا قابل تحصیل است که زمینه‌ساز دستیابی به سناریوهای محتمل آمریکا در جنگ نظامی خواهد بود.

راهبردهای مقابله با طرح معامله قرن با تمرکز بر نقش فلسطینیان مهاجر

۳۴

حمید عظیمی

اندیشکده مرصاد

سیاست خارجی

با ارائه طرح معامله قرن، اختلاف نظرهای جدی در موضع‌گیری‌های دو بخش ضفاوی (فلسطینیان کرانه باختری) و غزاوی (فلسطینیان غزه) فلسطین نسبت به این طرح دیده می‌شود. بخش غزاوی به خاطر بهبود نسبی شرایط زندگی در غزه در صورت اجرای این طرح، مخالفت کمتری نسبت به بخش ضفاوی دارد. در این میان اهمیت مهاجران فلسطینی بسیار بیشتر از بخش داخلی فلسطین است چرا که تاکنون هیچ پیشنهاد رضایت‌بخشی در قبال حق بازگشت و یا پرداخت جایگزین مالی مناسب برای بهبود شرایط آن‌ها مطرح نشده است. از این رو استفاده از پتانسیل این بخش از فلسطینیان برای مقابله با طرح معامله قرن اهمیتی دوچندان می‌یابد.

نقد و بررسی تعهدات بین‌المللی در دولت یازدهم

۳۵

مهدی مقدسی

مرکز پژوهشی آرا

سیاست خارجی

تعهدات بین‌المللی دولت یازدهم شامل **معاهدات بین‌المللی و توافقنامه‌های بین‌المللی** است. دسته اول معاهداتی است که باید قبل از پذیرش به تصویب مجلس برسند. این معاهدات با وجود پذیرش از طریق مجلس، تعهداتی را برای کشور به همراه داشته‌اند که می‌تواند مشکلات کلانی برای کشور در سطح بین‌الملل ایجاد کند. «موافقت‌نامه پاریس»، «کنوانسیون حمایت از ارقام جدید گیاهی» و «کنوانسیون حقوق کودک» در این دسته قرار می‌گیرند. دسته دوم توافق‌نامه‌هایی هستند که از نظر دولت نیازی به رجوع به مجلس نداشته‌اند؛ «توافق با کارگروه ویژه اقدام مالی»، «توافق برج‌ام» و «سند ۲۰۳۰» از مهم‌ترین تعهدات حقوقی هستند که در قالب این توافق‌نامه‌ها به ایران تحمیل شده است.

ریشه‌یابی تنش‌های بین ایران و عربستان و ارائه پیشنهادهایی برای تنش‌زدایی از روابط دو کشور

۳۶

سید حمزه صفوی

موسسه آینده‌پژوهی جهان اسلام

سیاست خارجی

ایران و عربستان سعودی روابط پرفراز و نشیبی را در چهل سال گذشته پشت سر گذاشته‌اند. روابط این دو کشور بر بخش زیادی از تحولات منطقه غرب آسیا و شمال آفریقا سایه انداخته است. به همین دلیل تداوم تنش‌ها و روابط خصومت‌آمیز کنونی می‌تواند پیامدهای منفی متعددی را برای این کشورها و منطقه به دنبال داشته باشد. در راستای تنش‌زدایی از روابط دو کشور وزیر امور خارجه ایران در خرداد ۱۳۹۸ در بغداد دو پیشنهاد «پیمان منع تجاوز» و «تشکیل مجمع گفت‌وگوهای امنیتی» را مطرح کرد که البته نه از طرف عربستان و نه هیچ‌یک از کشورهای حاشیه خلیج فارس با استقبال روبه‌رو نشد.

طراحی شاخص‌های کلیدی موفقیت شتاب‌دهنده‌ها در ایران

۳۷

امیررودی

شرکت تترا

علم و فناوری

شتاب‌دهنده‌ها یکی از نهادهای مهم اکوسیستم فضای کسب‌وکار هستند که با کمک به کسب‌وکارهای نوپا و رفع موانع پیش روی آن‌ها، کسب‌وکارها را برای رسیدن به اهدافشان حمایت می‌کنند. لازمه موفقیت شتاب‌دهنده‌ها برخورداری از پارامترهایی است که توسط شاخص‌هایی قابل اندازه‌گیری هستند. شاخص‌های موجود قابلیت ارزیابی شتاب‌دهنده‌ها بر اساس **حوزه فعالیت و نوع مالکیت و یا ارزیابی از منظر ذینفعان** مختلف را دارند. دسته‌بندی ارائه شده توسط این پژوهش، شتاب‌دهنده‌ها را از **شش بعد** (وضعیت مالی شتاب‌دهنده)، «تاثیرگذاری شتاب‌دهنده در اکوسیستم»، «شبکه و قدرت تعاملی شتاب‌دهنده»، «سبد سرمایه‌گذاری شتاب‌دهنده»، «فرآیند شتاب‌دهی» و «زیرساخت‌های نرم و سخت» تحت ارزیابی قرار می‌دهد.

طراحی سامانه یکپارچه مدیریت تبادل فناوری

۳۸

رضا اسدی فرد

پژوهشکده مطالعات فناوری

علم و فناوری

در تبادل محصولات فناورانه دارندگان فناوری، متقاضیان فناوری و کارگزاران فناوری به عنوان بازیگران اصلی به ایفای نقش می‌پردازند. سامانه یکپارچه مدیریت تبادل فناوری وظیفه برقراری ارتباط سازنده بین این عوامل را برعهده دارد. مدیریت سامانه تبادل فناوری به عنوان چهارمین بازیگر این سامانه فضای لازم را برای فعالیت کارگزاران و برقراری ارتباط میان عرضه‌کنندگان و متقاضیان فناوری فراهم می‌آورد. کارگزاران در این سامانه با رصد مداوم فناوری‌های عرضه شده و تقاضاهای بخش صنعت و ارزیابی این موارد به دنبال برقراری ارتباط بین مناسب‌ترین عرضه کننده و متقاضی هستند. سازوکارهای حمایتی نیز در این سامانه تعریف شده که می‌تواند فضای تبادل محصولات فناورانه را به نحو مطلوبی بهبود بخشد.

بررسی و تحلیل چالش‌های تنظیم‌گری فضای مجازی

۳۹

حسین میرزاپور

اندیشکده حکمرانی شریف

علم و فناوری

اهمیت فضای مجازی به نحوی است که طبق آمار هر ایرانی به طور متوسط روزانه ۳ ساعت از وقت خود را صرفا به فعالیت در رسانه‌های اجتماعی اختصاص می‌دهد. با این وجود «غیر ملموس بودن»، «پویایی» و «تغییر دائمی این فضا» و همینطور «بی‌مفهوم بودن عنصر زمان و مکان» برای فضای مجازی، حکمرانی این فضا را برای حاکمیت با چالش‌های جدی روبه‌رو کرده است؛ به نحوی که نمی‌توان برای حکمرانی این فضا صرفا به فرآیندهای تقنین و اعمال قانون بسنده کرد؛ بلکه باید با حضور فعالانه در آن خصوصا از طریق ایجاد زیرساخت‌های فناورانه به حکمرانی در این فضا پرداخت.

رویداد نوآوری‌های آموزشی چهارسوق

۴۰

موسسه مطالعات راهبردی تعلیم و تربیت برهان

آموزش

«رویداد چهارسوق» با شعار «هم‌افزایی برای تحول در آموزش» طراحی و اجرا شده است و به شناسایی، شبکه‌سازی و توانمندسازی فعالان تحول‌خواهی که در حال شکل‌دهی به تجارب و نظریه‌های بومی تعلیم و تربیت هستند، می‌پردازد. چهارسوق رویدادی مردم‌نهاد و عام‌المنفعه است و برای برگزاری آن از مشارکت نهادهای دغدغه‌مند در قالب سازوکارهای مشارکت خدماتی، مشارکت مالی نهادی و مشارکت مالی جمع‌سپاری شده استفاده می‌شود. بخش سخنرانی‌های چهارسوق به عنوان اصلی‌ترین بخش این رویداد، همواره یکی از بخش‌های جذاب و پرتیرا دار چهارسوق بوده است و بخش‌ها و فعالیت‌های متنوعی نیز با هدف هم‌افزای کردن جامعه فعالان تعلیم و تربیت، به تدریج به آن اضافه شده است.

بخش سوم: سایر پژوهش‌های خلاصه‌شده

پژوهش‌های این بخش پس از خلاصه‌سازی صرفاً بر روی سایت جامعه اندیشکده‌ها منتشر شده‌اند و بدلیل داشتن امتیاز ارزیابی ۳ و کمتر از ۳ (کیفیت متوسط رو به پایین)، برای فضانامه و رویداد انتخاب نشدند. پژوهش‌هایی برای خلاصه‌سازی انتخاب می‌شوند که دو ویژگی زیر را داشته باشند:

- توسط اندیشکده‌های کشور تولید شده باشند.
 - در قالب یک پروژه تیمی، در مدت زمان بین ۳ تا ۶ ماه و با هدف حل مسئله‌ای از مسائل کلان و عمومی کشور انجام شده و در بردارنده راهکارها و پیشنهادهای ملموس، مرتبط و قابل اجرا باشند.
- از میان ۸۰ پژوهش خلاصه‌شده در فصل پاییز، تعداد ۴۰ پژوهش صرفاً بر روی سایت منتشر شده‌اند که در ادامه چکیده آنها مورد بررسی قرار می‌گیرد:

مطالعه تطبیقی تجارب کشورهای در یکپارچه‌سازی سیاست‌گذاری صنعت و تجارت

۴۱

شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)

اقتصاد

بررسی تطبیقی وضعیت ۵۵ کشور جهان در حوزه صنعت و تجارت نشان می‌دهد که در ۴۷ کشور، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی صنعت و تجارت در یک وزارت‌خانه و به صورت یکپارچه انجام می‌شود. از این بین، در ۳۸ کشور حتی امور اجرایی نیز در یک دستگاه اجرایی متمرکز است. بررسی‌ها نشان می‌دهد که اکثر قریب به اتفاق کشورهای پیشرفته در ابتدای راه صنعتی شدن، از راهبرد ادغام سیاست‌گذاری در حوزه صنعت و تجارت بهره‌برده‌اند. بدین ترتیب این کشورها توانسته‌اند به صورت هم‌زمان به پیشرفت صنعتی و قدرت تجاری و صادراتی دست یابند.

مطالعه تطبیقی تجربیات جهانی مواجهه با بحران‌های بانکی

۴۲

سعید عباسیان

اندیشکده حکمرانی شریف

اقتصاد

بحران بانکی می‌تواند تبعات بسیار سنگین و بعضاً جبران‌ناپذیری برای وضعیت اقتصاد کشورها داشته باشد. بررسی تجربیات کشورهای ترکیه و اندونزی به علت شباهت‌های زیاد با اقتصاد ایران، کشور ژاپن که با وجود اقتصادی قدرتمند و با ثبات به علت مواجهه نادرست با بحران‌های بانکی با رکودی ۲۰ ساله رو به رو است و کشور آمریکا به عنوان قدرتمندترین اقتصاد دنیا که مسیر مناسبی را در مواجهه با بحران‌های بانکی پیموده است، می‌تواند آموزه‌های بسیار ارزشمندی برای به‌کارگیری در کشور ایران داشته باشد.

بررسی وضعیت تجارت ایران با اتحادیه اروپا

۴۳

روح‌الله مهدوی

اندیشکده اقتصاد مقاومتی

اقتصاد

روابط تجاری ایران و اتحادیه اروپا در دهه اخیر با فراز و نشیب زیادی مواجه بوده است. صادرات نفت خام به این کشورها به شدت از تحریم‌های تجاری و اقتصادی ایران توسط آمریکا، تاثیر گرفته است به نحوی که در دو سال ۲۰۱۳ و ۲۰۱۵ به دلیل شروع و تشدید تحریم‌ها، به صفر نیز رسید. همچنین بالا بودن تعرفه‌های گمرکی اتحادیه اروپا، مانعی برای صادرات محصولات غیرنفتی است. از طرف دیگر، اتحادیه اروپا در واردات بسیاری از محصولات اساسی کشاورزی و دیگر کالاها، به عنوان یک واسطه عمل می‌کند؛ در صورتی که بخش قابل توجهی از کالاهای وارداتی ایران از اتحادیه اروپا را می‌توان از دیگر کشورهای جهان وارد نمود.

بررسی وضعیت اعسار بانکی در کشور و ابعاد آن

۴۴

علی شهیدی

اندیشکده اقتصاد مقاومتی

اقتصاد

سیاست آزادسازی نظام بانکی در اوایل دهه ۸۰ شمسی در ایران و هم‌زمان با شروع فعالیت بانک‌های خصوصی موجب افزایش مداوم نرخ‌های بهره بانکی شد که به نوعی علت اصلی شکل‌گیری اعسار پنهان در شبکه بانکی کشور است. از طرف دیگر تحریم‌های اقتصادی و سیاست‌های انقباضی دولت در قبال پایه پولی منجر به بروز و ظهور خارجی شکاف دارایی-بدهی در سیستم بانکی کشور و در نتیجه تشدید این اعسار شده‌اند. ارزیابی میزان ناترازی بانک‌های کشور نشان می‌دهد که میزان ناترازی چیزی بین ۳۰ تا ۵۰ درصد نقدینگی کشور است که ادامه روند کنونی ممکن است منجر به عواقب بسیار خطرناکی برای کشور شود.

الگوهای راهبردی حمایت از تولید با تمرکز بر فعالیت‌های نامولدرقیب تولید

۴۵

علی حسن زاده

اندیشکده سیاست‌گذاری امیرکبیر، مرکز پژوهش‌های مجلس

اقتصاد

کاهش روزافزون فعالیت‌های تولیدی در کشور و در مقابل، افزایش سودهای ناشی از فعالیت‌های اقتصادی نامولد، شرایط نامساعدی را برای فعالیت‌های تولیدی فراهم کرده است. عوامل بسیاری در ایجاد بستر مناسب برای انجام فعالیت‌های نامولد نقش دارند، از جمله می‌توان به فقدان سیستم‌های اطلاعاتی در بازارهای بورس و ارز و طلا، وجود رانت و فساد در دستگاه‌های دولتی برای انحصار واردات، افزایش قیمت مسکن و زمین بیشتر از نرخ تورم و بالا بودن سود سپرده‌های بانکی، اشاره کرد. این مشکلات در کشورهای توسعه‌یافته از روش‌های مختلفی کنترل و مهار شده‌اند که مهم‌ترین آن‌ها سیاست‌های مالیاتی است که همه جوانب را برای انجام فعالیت نامولد پوشش می‌دهد.

بررسی وضعیت معیشت اقشار ضعیف جامعه و میزان اثرگذاری راهکارهای دولت

۴۶

شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)

اقتصاد

بررسی شاخص‌های ارزیابی وضعیت معیشتی مردم نشان‌دهنده «افزایش ۱٫۵ برابری شاخص قیمت مصرف‌کننده»، «افزایش ۷ الی ۲۴ درصدی شاخص خط فقر»، «رشد ۱۰۰ درصدی شاخص فلاکت» و «رشد بیش از ۲۰ درصدی شاخص کسری بودجه خانوار برای ۵ دهک اول» در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۶ است. در این شرایط اجرای سیاست اختصاص ارز ۴۲۰۰ تومانی برای واردات کالاهای اساسی توسط دولت، نه تنها نتوانسته وضعیت معیشتی مردم را بهبود بخشد بلکه با «ایجاد زمینه‌های رانت و فساد»، «تشدید نابسامانی بازار کالاهای اساسی» و «تضعیف تولید ملی» این وضعیت را بغرنج‌تر نموده است.

عارضه‌یابی وضعیت تولید ریل در داخل کشور

۴۷

محمدحسین رضائیان

شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)

اقتصاد

برای رسیدن به چشم‌انداز ۱۴۰۴ برای دستیابی به طول شبکه ریلی مورد نیاز کشور، نیاز به احداث سالانه هزار کیلومتر خط ریلی است؛ اما به دلیل تشدید تحریم‌ها علیه ایران و افزایش هزینه واردات ریل، سرعت احداث خطوط ریلی به کمتر از صد کیلومتر در سال رسیده است. به منظور خودکفایی در تولید ریل، شرکت ذوب‌آهن اصفهان در سال ۱۳۹۵ اقدام به راه‌اندازی خط تولید ریل نموده است. با این وجود، مشکلات مربوط به تامین مالی خرید ریل، فقدان تضمین خرید از سوی وزارت راه و شهرسازی کشور و نیز پایین بودن تعرفه واردات ریل، مانعی برای دستیابی کشور به خودکفایی در زمینه تولید ریل هستند.

طراحی سازوکاری برای حل مشکلات اتصال ریلی ایران به عراق

۴۸

سید میثم لاجوردی

شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)

اقتصاد

تردد سالانه بیش از ۸٫۵ میلیون مسافر بین دو کشور ایران و عراق و صادرات ۱۵ میلیون تنی کالا به عراق، نشان‌دهنده ضرورت توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقلی بین دو کشور است. در این شرایط اتصال ریلی دو کشور به دلیل کاهش هزینه‌های ناشی از تلفات جاده‌ای و صرفه‌جویی در مصرف سوخت از اهمیت بالایی برخوردار است. اما دو محور راه‌آهن غرب و شلمچه-بصره با وجود گذشت چندین سال از شروع ساخت آن‌ها هنوز به بهره‌برداری نرسیده‌اند. در این میان محور شلمچه-بصره که تنها ۳۲ کیلومتر طول دارد به دلیل هزینه‌های کمتر راه‌اندازی و اهمیت صادراتی مرزهای جنوب غربی کشور از اولویت بالاتری برای راه‌اندازی برخوردار است.

موانع و راهکارهای تأمین مالی بنگاه‌های کوچک و متوسط از طریق بازار سرمایه**۴۹**

سید محمدرضا حسینی

مرکز پژوهش‌های مجلس

اقتصاد

تأمین مالی بنگاه‌های کوچک و متوسط در ایران عمدتاً از طریق نظام بانکی صورت می‌گیرد. این درحالی است که سازمان بین‌المللی همکاری‌های اقتصادی و توسعه، تأمین مالی از طریق **نظام بازار سرمایه** را به عنوان یک راهکار جایگزین پیشنهاد داده است. مطالعات صورت گرفته نشان می‌دهد که **تأمین مالی** از طریق **انتشار سهام و انتشار اوراق بدهی** مهم‌ترین سازوکارهای تأمین مالی از طریق نظام بازار سرمایه هستند. بررسی این سازوکارها در ایران نشان می‌دهد که «مشکلات ساختاری شرکت‌ها» و «مشکلات بازار» باعث شده‌است در بخش **انتشار سهام** تنها ۳ شرکت از ۱۸ شرکت پذیرفته شده، موفق به عرضه سهام شوند؛ در بخش **انتشار اوراق بدهی** نیز فعلاً بازاری برای تأمین مالی این بنگاه‌ها وجود ندارد.

بررسی تطبیقی سیستم نظارت بانکی در کشورهای منتخب**۵۰**

امیراحمد ذوالفقاری

اندیشکده حکمرانی شریف

اقتصاد

ساختار نظارت بانکی برخی کشورها مانند آلمان، ژاپن، انگلستان و آمریکا شامل **بانک مرکزی** به همراه یک **نهاد مستقل** در کنار آن است که به افزایش کارایی بانک مرکزی در نظارت کمک می‌نماید. با این وجود در برخی کشورهای دیگر مانند بلغارستان، مالزی و افغانستان وظیفه نظارت بانکی **تنها بر عهده بانک مرکزی** است. اگرچه سیستم نظارت بانکی در ایران – که در صفا اختیار بانک مرکزی است – ممکن است بتواند مانند کشور بلغارستان موفق ظاهر شود، اما با توجه به گسترش بخش بانکی و مالی کشور، وجود یک سازمان مستقل در کنار بانک مرکزی می‌تواند موجب بهبود وضعیت نظارت در سیستم بانکی کشور شود.

بررسی و تحلیل موانع بهبود شرایط کسب و کار در ایران**۵۱**

سمیه زادهوش

اندیشکده برهان انقلاب اسلامی

اقتصاد

وضعیت **شاخص سهولت کسب و کار** به عنوان مهم‌ترین شاخص ارزیابی شرایط کسب و کار در کشورها، نشان دهنده شرایط نامناسب کشور در اکثر زیر شاخص‌های یازده‌گانه آن است؛ به نحوی که در آخرین رده بندی اعلام شده توسط بانک جهانی در سال ۲۰۱۹ کشور ایران در بین ۱۹۰ کشور رتبه ۱۲۸ را کسب کرده است. **قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار** به عنوان یکی از بندهای قانون برنامه ششم توسعه برای بهبود این شرایط وضع شده است؛ اما به علت اجرا نشدن اکثر بندهای این قانون، همچنان موانع بزرگی بر سر راه بهبود شرایط کسب و کار در کشور قرار دارند.

بررسی و تحلیل کارکرد مناطق آزاد در ایران و تبعات افزایش تعداد آنها

۵۲

محمد رضا مهدیار اسماعیلی

مرکز پژوهشی آرا

اقتصاد

مناطق آزاد کشور با هدف جذب سرمایه خارجی، تبدیل شدن به سکوی پرتاب تولید و صادرات و بهبود وضعیت اشتغال ایجاد شده‌اند. اما بررسی‌ها نشان می‌دهد که نه تنها به این اهداف خود نرسیده‌اند؛ بلکه به خاطر توان پایین در جذب سرمایه خارجی و افزایش صادرات تبدیل به کانال واردات کالاهای مصرفی به کشور و مبادا بیش از ۹۰ درصد کالاهای قاچاق کشور شده‌اند. در این شرایط دولت به جای اصلاح رویه‌های ناصحیح گذشته با هدف جذب سرمایه خارجی، اقدام به ارائه طرحی برای ایجاد مناطق آزاد جدید کرده است که در صورت اجرا شدن ضربات سنگینی به اقتصاد کشور خواهد زد.

عارضه‌یابی معضلات نظام بانکی و موسسات مالی در ایران

۵۳

محمد رضا مهدیار اسماعیلی

مرکز پژوهشی آرا

اقتصاد

ناکارآمدی نظام بانکی ایران در سال‌های اخیر، مشکلات زیادی را برای اقتصاد کشور به همراه داشته است. این ناکارآمدی ناشی از معضلاتی از قبیل «تعیین دستوری نرخ بهره»، «مطالبات معوق بانکی» و «عدم استقلال بانک مرکزی» است. در این میان قرار گرفتن تحت ریسک‌های اعتباری، نرخ ارز، ریسک بازار و ... شرایط بهبود سیستم بانکی کشور را سخت‌تر کرده است. در این شرایط بهره بردن از یک الگوی بانکداری نوین که بر مبنای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی تدوین شده است، می‌تواند راهکاری برای مقابله با معضلات مذکور و برون رفت از شرایط کنونی باشد.

تدوین راهبردهای توسعه صنایع دریایی کشور

۵۴

سید محمد عباس نیا

مرکز پژوهشی آرا

اقتصاد

بهره‌مندی از حدود ۵۸۰۰ کیلومتر خط ساحلی و قرار گرفتن در کنار خلیج فارس، دریای عمان و دریای مازندران ایران را به کشوری با پتانسیل بالای دریایی بدل کرده است. از طرفی تبادل حدود ۹۰ درصد از تجارت جهانی از طریق اقیانوس‌ها، نشان‌دهنده ظرفیت عظیمی است که این موقعیت در اختیار کشور قرار داده است. در همین راستا مجموعه‌ای از ۱۴ راهبرد تدوین و ارائه می‌شود که برخی از آنها عبارتند از: بهبود و توسعه زیرساخت‌ها، توسعه زنجیره ارزش، توسعه زنجیره تامین و ...

تحلیل و بررسی تفکیک ساختاری وزارت صنعت، معدن و تجارت

۵۵

هادی خان محمدی

مرکز پژوهش‌های مجلس

اقتصاد

پس از گذشت شش سال از اجرای طرح ادغام دو وزارت «صنایع و معادن» و «بازرگانی»، طرح تفکیک وزارت «صنعت، معدن و تجارت» در دست بررسی قرار گرفته است؛ در حالی که مسئله‌ای مانند ادغام دو وزارتخانه باید در یک بازه زمانی بلندمدت مورد ارزیابی قرار بگیرد. بررسی نظرات مخالفین و موافقین طرح تفکیک، نشان می‌دهد که در برخی موارد حق با موافقین و در برخی، حق با مخالفین است. دلیل این امر این است که ادغام فقط در راس هرم دو وزارتخانه اتفاق افتاده است و زیرساخت‌های قبلی و پرسنل دو وزارتخانه همچنان به شکل قبل به کار خود ادامه می‌دهند.

عارضه‌یابی پدیده قاچاق در ایران

۵۶

محمد رضا مهدیار اسماعیلی

مرکز پژوهشی آرا

اقتصاد

پدیده قاچاق هر ساله آسیب‌های جدی به اقتصاد کشور وارد می‌کند. علاوه بر قاچاق، واردات قانونی کالاهای مصرفی غیرضروری، کالاهای لوکس و کالاهایی که تولید داخلی مشابه دارند، نیز معضلی است که در سال‌های اخیر به دلایل مختلف گریبان‌گیر کشور شده است. در واقع، قاچاق کالا و واردات بی‌رویه، باعث تضعیف تولید داخلی می‌شود. با شناخت عواملی که باعث ایجاد و گسترش قاچاق کالا و افزایش واردات کالاهای غیرضروری می‌شوند و بررسی مشکلات از منظر قوانین تجاری و بازرگانی، امور گمرکی و امور قضایی، می‌توان راهبردهایی را در دو سطح «بلندمدت و ساختاری» و «میان‌مدت و کوتاه‌مدت» تدوین کرد.

طراحی متدولوژی ارزیابی اثربخشی سیاست

۵۷

سید کمال موسوی

شرکت تترا

حکمرانی

یکی از مشکلات اجرای سیاست‌ها عدم ارزیابی صحیح از نحوه تاثیرگذاری آنهاست. در این شرایط یک متدولوژی ارائه شده است که با در نظر گرفتن دو گروه **پردازش** و **مقایسه** و محاسبه یک پارامتر به نام **موقعیت غیرواقعی**، سعی دارد میزان اثربخشی واقعی سیاست‌های اجرا شده را با حذف تاثیر سایر عوامل محاسبه کند. روش‌های اجرای این متدولوژی به نحوه انتخاب گروه‌های پردازش و مقایسه در شرایط مختلف می‌پردازند و به طور کلی به دو روش **تجربی** و **شبه تجربی** تقسیم می‌شوند که به ترتیب از فرآیندهای تصادفی و غیرتصادفی برای انتخاب این گروه‌ها استفاده می‌کنند.

بررسی و تحلیل رویکردهای توسعه نظام ملی تنظیم‌گری

۵۸

سید محمدصادق امامیان

اندیشکده حکمرانی شریف، مرکز پژوهش‌های مجلس

حکمرانی

نظریه دولت تنظیم‌گر به عنوان یکی از نظریات اولیه در حوزه تنظیم‌گری مورد استفاده کشورهای مختلف قرار می‌گرفت. اما نقص‌های این نظریه باعث شد که چهار نظریه رویکرد قانونی خودتولیدی، دیدگاه حکومت‌مندی، رویکرد تنظیم‌گری تعاملی و رویکرد پسادولت تنظیم‌گر ارائه شوند که هر یک به نحوی قصد برطرف کردن نواقص نظریه دولت تنظیم‌گر را داشتند. البته این نظریات نیز هر کدام با اشکالاتی همراه بودند. بنابراین نظریه حکمرانی تنظیم‌گرانه به عنوان مکملی بر تمامی نظریات قبلی به عنوان یک نظریه جامع در حوزه تنظیم‌گری ارائه شد.

آسیب‌شناسی پیشینه تاریخی اصلاح نظام اداری در ایران

۵۹

محمد عبدالحسین زاده

اندیشکده حکمرانی شریف

حکمرانی

ناکارآمدی نظام اداری یکی از چالش‌ها و معضلات جدی کشور است. بررسی سیر تحولات نظام اداری طی صد سال اخیر نشان می‌دهد که برنامه‌های متعددی در راستای اصلاح آن چه قبل و چه بعد از انقلاب اجرا شده است. به خصوص، بعد از انقلاب اسلامی اصلاحات گسترده‌ای در ساختار کلان حکومت صورت گرفته و برنامه‌ها و قوانین متعددی تدوین گردیده است. اما روند تاریخی اصلاح نظام اداری بیانگر آن است که آسیب‌ها و موانع مهمی پیش روی اصلاح برنامه‌های اداری کشور قرار دارد که از آن جمله می‌توان به عدم وجود شاخص‌های قابل سنجش، حاکم نبودن رویکردهای همه‌جانبه‌نگر، نداشتن اولویت برای مسئولان درجه یک کشور و ... اشاره کرد.

رأی‌گیری الکترونیکی در کشورهای مختلف و آموزه‌های آن

۶۰

محسن بنار

مرکز پژوهش‌های مجلس

حکمرانی

در سال‌های اخیر با پیشرفت فناوری، سیستم‌های مختلفی برای اجرای انتخابات الکترونیکی در کشورهای مختلف مطرح و به کار گرفته شده‌اند. تجارب کشورهای مختلف از استفاده از سیستم انتخابات الکترونیکی باعث دستاوردهایی مانند «کاهش قابل توجه زمان رأی‌دهی و شمارش آرا»، «قابلیت دسترسی گسترده»، «امکان رأی‌دهی افراد دارای معلولیت‌های خاص» و «قابلیت ممیزی و نظارت در تمام مراحل انتخابات» شده است. با این وجود مواردی مانند «محرمانگی آرا» و «صحت رأی‌گیری و شمارش آرا» اجرای رأی‌گیری الکترونیکی را با چالش‌های اساسی روبه‌رو کرده‌است. لذا کشورهای مختلف به دنبال ارائه سیستم‌هایی هستند که بتواند برآورده شدن این موارد را تضمین کند.

تدوین الگوی پایه اسلامی ایرانی پیشرفت

۶۱

مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

حکمرانی

الگوی پایه اسلامی ایرانی پیشرفت شامل پنج بخش اصلی مبانی، آرمان‌ها، رسالت، افق و تدابیر است. این الگو در مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و با تلاش نظام مند چند هزار تن از صاحب نظران و استادان دانشگاهی و حوزوی و فرزندان جوان در طول هفت سال تدوین شده است.

بررسی وضعیت مصرف آب شرب و پیامدهای اصلاح یارانه آب در اقتصاد ایران

۶۲

نرجس السادات عبدالمنافی جهرمی

مرکز پژوهش‌های مجلس

انرژی

سازمان آب و فاضلاب کشور، مشترکین آب را در سه طبقه «مصرف صفر تا الگو»، «الگو تا دو برابر الگو» و «بیش از دو برابر الگو» تقسیم می‌کند. بررسی یارانه تخصیص داده شده به هر یک از این طبقات، نشان‌دهنده تخصیص یارانه بسیار زیادی به مشترکینی است که بیش از الگو، آب مصرف می‌کنند. برای برقراری عدالت در یارانه پرداختی می‌توان قیمت آب شرب را برای طبقات دوم و سوم به نحوی افزایش داد که طبقه دوم قیمتی معادل قیمت تمام شده را پرداخت کنند و طبقه سوم نیز با پرداخت قیمت بیش از قیمت تمام شده، جریمه شوند تا یارانه پرداختی به طبقه اول تا حدودی جبران شود و مصرف طبقه سوم نیز کاهش یابد.

بررسی ضرورت تأسیس رگولاتور مستقل در صنعت برق

۶۳

فریدون اسعدی

مرکز پژوهش‌های مجلس

انرژی

صنعت برق، یکی از بزرگ‌ترین و مهم‌ترین صنایع کشور به حساب می‌آید. با این وجود شرایط نامناسب این صنعت باعث شده با بحران جدی روبه‌رو باشد. این بحران ناشی از دو دسته عوامل بیرونی مانند «نرخ ارز» و «تحریم‌ها» و عوامل درونی شامل «نبود مکانیسم صحیح تعیین تعرفه»، «حجم بالای بدهی‌ها»، «واگذاری‌های غیراصولی»، «اجرای ناقص تغییرات ساختاری» و «عدم تدوین و اجرای نقشه راه»، است. عوامل بیرونی، خارج از اختیارات مدیران حوزه برق کشور هستند؛ در حالی که بررسی‌ها نشان می‌دهد مشکلات ناشی از عوامل درونی بر اثر سیاست‌گذاری و مدیریت ناصحیح و به دلیل نبود یک نهاد مستقل و قدرتمند تنظیم‌گر در ساختار صنعت برق کشور، ایجاد شده‌اند.

محاسبه یارانه پنهان انرژی در ایران سهم هر بخش اقتصادی از آن

۶۴

امیرسامان اقتصاد

مرکز پژوهش‌های مجلس

انرژی

به دلیل بالا بودن هزینه یارانه انرژی در ایران، یارانه پنهان انرژی مورد توجه قرار گرفته است. این یارانه که از مابه‌التفاوت ارزش انرژی مصرف شده در داخل کشور و وجوه دریافتی از مردم بابت مصرف آن حاصل می‌شود، به دلیل نوسانات قیمت ارز و عدم احتساب نرخ تورم، بر تصور سیاست‌گذار از اقتصاد کشور بسیار تاثیر دارد. از طرف دیگر، بررسی توزیع مصرف انرژی در بین بخش‌های مختلف اقتصادی کشور و دهک‌های هزینه‌ای و برآورد دو شاخص درصد بهره‌مندی خانوار از یارانه انرژی و نسبت یارانه به هزینه کل خانوار، از عدم وجود عدالت اجتماعی در تخصیص یارانه پنهان انرژی حکایت دارد.

بررسی مصرف برق در بخش خانگی به منظور تدوین سیاست‌های اصلاحی

۶۵

حسین بیات

مرکز پژوهش‌های مجلس

انرژی

عمده مصرف برق کشور به بخش خانگی تخصیص می‌یابد. در این شرایط تدوین سیاست‌های اصلاحی به منظور بهبود شرایط مصرف برق در کشور که تقریباً از سال ۱۳۸۴ تاکنون روندی صعودی داشته است، متمرکز بر بخش خانگی خواهد بود. مطالعات صورت گرفته نشان می‌دهد که توجه به رفتار مصرفی خانوارها، اقلیم جغرافیایی و دهک‌های هزینه‌ای که هر خانوار در آن قرار می‌گیرد، به عنوان مهم‌ترین پارامترهایی که در تدوین سیاست‌های اصلاحی باید مدنظر قرار بگیرند، باعث برقراری تعادل در سهم هزینه‌های برق از سبد هزینه‌های ماهیانه خانوارها و برقراری عدالت در توزیع یارانه برق خواهد شد.

تعیین استراتژی‌هایی مبتنی بر سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در صنعت نفت و گاز با استفاده از تحلیل SWOT

۶۰

سید مهدی پاکذات

مرکز پژوهشی آرا

انرژی

صنعت نفت و گاز به عنوان یکی از بزرگترین صنایع کشور از ابعاد مختلف سیاسی و اقتصادی برای کشور حائز اهمیت است. به همین دلیل در سیاست‌های کلان اقتصاد مقاومتی در سه بند به طور کامل به این صنعت پرداخته شده است. با بررسی نقاط قوت و ضعف این صنعت (عوامل داخلی) و فرصت‌ها و تهدیدهای موجود (عوامل خارجی)، استراتژی‌های قابل استفاده در صنعت نفت و گاز در چهار دسته استراتژی‌های تهاجمی، محافظه‌کارانه، رقابتی و تدافعی تدوین شده‌اند. مطالعات صورت گرفته نشان‌دهنده این است که در شرایط کنونی برای حل مشکلات موجود در این صنعت استراتژی‌های تدافعی بهترین نتیجه را خواهند داشت.

بررسی مصرف گاز طبیعی در بخش خانگی

۶۷

امیرسامان اقتصاد

مرکز پژوهش‌های مجلس

انرژی

بررسی وضعیت مصرف گاز طبیعی نشان می‌دهد که ۲۶ درصد مصرف این حامل انرژی در کشور به بخش خانگی اختصاص داده شده است. اما در بخش خانگی، گاز طبیعی با سهم ۷۸ درصدی از کل مصرف حامل‌های انرژی در این بخش، مهم‌ترین نقش را در انرژی مصرفی در بخش خانگی ایفا می‌کند. بررسی روند مصرف گاز طی ده سال اخیر نشان‌دهنده رشد مصرف گاز در بخش خانگی است. در حال حاضر بخش خانگی با مصرف ۵۱٫۲ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی، یارانه ۵۴٫۶ هزار میلیارد تومانی را به خود اختصاص داده است.

نگاشت وضعیت مصرف حامل‌های انرژی و آب در بخش کشاورزی

۶۸

پژمان اعلائی بروجنی

مرکز پژوهش‌های مجلس

انرژی

روند کلی حاکم بر مصرف انرژی، نشان‌دهنده رشد سالیانه ۵ درصدی مصرف انرژی در بخش کشاورزی و کاهش سهم آن در مصرف حامل‌های انرژی در کشور است. در بین حامل‌های انرژی مصرفی در این بخش نیز، سهم مصرف فرآورده‌های نفتی در حال کاهش و سهم مصرف برق و گاز طبیعی در حال افزایش است. تفاوت تعرفه‌های نهاده‌های انرژی در بخش کشاورزی نسبت به سایر بخش‌ها و محاسبه غیرحجمی آب‌بها در این بخش منجر به کاهش بهره‌وری در مصرف حامل‌های انرژی و آب در نهایت ایجاد یارانه‌های پنهان شده است.

بررسی مبادی واردات محصولات اساسی کشاورزی

۶۹

میرهادی رهگشای

اندیشکده اقتصاد مقاومتی

کشاورزی و آب

در حال حاضر با توجه به سیاست‌های آمریکا در قبال ایران، موضوع امنیت غذایی اهمیت ویژه‌ای یافته است. اولویت‌بندی کشورهای مختلف با استفاده از معیارهای تاثیرگذاری چون «وضعیت روابط تجاری این کشورها با ایران، میزان همسو بودن با سیاست‌های آمریکا و توان تولیدی آن‌ها» نشان‌دهنده اولویت کشورهای همسایه و کشورهای است که روابط دوسویه با ایران دارند. به همین دلیل متولیان بخش بازرگانی کشور باید سیاستی اتخاذ کنند که نیازهای کشور به محصولات اساسی کشاورزی تا حد امکان از طریق این کشورها رفع شود.

بررسی چالش‌های مدیریت منابع خاک در کشور

۷۰

سمیه رفیعی

مرکز پژوهشی آرا

کشاورزی و آب

در حال حاضر خاک به عنوان یکی از مهم‌ترین منابع زیست محیطی در دنیا شناخته می‌شود. این منبع مهم در ایران با مشکلات اساسی از جمله آلودگی حاصل از پساب‌های صنعتی، شهری و کشاورزی، فرسایش ۲٫۵ میلیارد تنی خاک در سال، فرونشست بر اثر برداشت بی‌رویه آب از منابع زیرزمینی و قاچاق روبه‌رو است. سالانه هزینه‌های زیست محیطی و مالی گزافی بر اثر این مشکلات و سوء مدیریت در برخورد با آن‌ها به کشور وارد می‌شود؛ به طوری که فقط خسارت فرسایش خاک در کشور حدود ۵۰ میلیارد دلار در سال برآورد می‌شود. ایجاد بحران خاک در کشور می‌تواند امنیت غذایی و ملی کشور را با تهدیدهای جدی روبه‌رو کند.

بررسی اقتصادی تولید پنبه در ایران

۷۱

حامد نجفی علمدارلو

مرکز پژوهش‌های مجلس

کشاورزی و آب

با وجود اینکه تولید پنبه در سالیان گذشته بیش‌تر از نیاز کشور بوده و بخشی از آن صادر شده، اما در سال ۱۳۹۷ بیش از ۱۴۲ میلیون دلار بابت واردات این محصول هزینه شده است. با توجه به بالا بودن قیمت تمام‌شده پنبه برای تولیدکنندگان کشور در سال‌های اخیر و کاهش جذابیت اقتصادی تولید این محصول، انگیزه کشاورزان برای قرار دادن این محصول در الگوی کشت کاهش یافته است. علاوه بر این، «پایین بودن سطح بهره‌وری»، «ضعف فناوری در صنایع پایین‌دستی» و «پایین بودن تعرفه گمرکی واردات پنبه»، از جمله مواردی هستند که بر تداوم این وضعیت دامن می‌زنند.

عارضه‌یابی نظام آمار و اطلاعات علم و فناوری کشور

۷۲

شرکت تترا، شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)

علم و فناوری

سیستم‌های آمار و اطلاعات علم و فناوری اهداف شش‌گانه «یافتن و بررسی حوزه‌های تمرکز علم، فناوری و نوآوری»، «ارزیابی تعداد محصولات»، «ارزیابی تنوع و گستردگی»، «تعیین کیفیت محصولات علمی و فناورانه»، «کشف الگوهای شبکه‌های علمی و پژوهشی» و «رصد موضوعات خاص» را دنبال می‌کنند. که تاکنون در کشور عمدتاً شاخص‌ها و سازوکارهای «تعدادی» مورد توجه قرار گرفته‌اند و سایر اهداف مغفول مانده‌اند. در راستای تحقق اهداف و اصلاح رویکردهای موجود در نظام آمار و اطلاعات علم و فناوری راهبردها و راهکارهایی پیشنهاد می‌شوند که از آن جمله می‌توان به «ایجاد سرویس‌های مطلوبیت‌زای جاذب اطلاعات»، «ایجاد سامانه‌های لازم جهت استفاده از آمار و اطلاعات علم و فناوری» و ... اشاره کرد.

بررسی و تحلیل چالش‌های تامین مالی شرکت‌های دانش بنیان در کشور

۷۳

سید محمد عباس نیا

مرکز پژوهشی آرا

علم و فناوری

تامین مالی شرکت‌های دانش بنیان از طریق دریافت تسهیلات از نظام بانکی، مشکلاتی را به همراه دارد. شرکت‌های دانش بنیان از یک طرف، عملاً نمی‌توانند ضمانت‌های مورد نیاز بانک‌ها برای دریافت تسهیلات را فراهم کنند. از طرف دیگر، پرمخاطره بودن حوزه فعالیت دانش بنیان می‌تواند کارآفرینان نخبه را در صورت عدم بازدهی فعالیت اقتصادی با مشکل مواجه نماید. راه حل مناسب برای تامین مالی شرکت‌های دانش بنیان در ایران، ارائه کمک‌ها و گزنت‌های پژوهشی برای تولید نمونه آزمایشگاهی محصولات در مراحل ابتدایی و نیز توسعه سرمایه‌گذاری خطرپذیر در مراحل بعدی است.

تدوین راهبردی برای حل معضل اشتغال فارغ‌التحصیلان

۷۴

شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)

آموزش

سهم بخش خدمات از ایجاد اشتغال در کشور ایران حدود ۵۰ درصد است؛ درحالی‌که در برخی کشورهای پیشرفته این رقم به ۷۵ درصد می‌رسد. بررسی چهار حوزه پزشکی، دندانپزشکی، وکالت و دفتر ثبت اسناد به عنوان چهار حوزه خدمات حرفه‌ای با پتانسیل بالا در کشور، نشان‌دهنده وضعیت نامطلوب شاخص‌های توسعه این حوزه‌ها در مقایسه با استانداردهای بین‌المللی و در نتیجه کمبود شدید در هریک از این حوزه‌ها است. ایجاد انحصار در آموزش و بازارهای این خدمات باعث ایجاد این شرایط شده است که در صورت برطرف شدن این انحصار ظرفیت ایجاد حدود ۹۳۵ هزار شغل وجود خواهد داشت.

تدوین چارچوب اولیه آیین‌نامه جذب و ارتقاء اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های کشور

۷۵

حامد سروری

پژوهشکده چشم‌انداز و آینده‌پژوهی

آموزش

اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها به عنوان بخش اصلی نخبگان جوان جامعه نقش بسزایی در راهبری انقلاب در گام دوم آن دارند. در این شرایط مشکلاتی نظیر «سازوکار امتیازدهی غیرهوشمند»، «جهت‌گیری اساتید به سمت افزایش تعداد مقالات» و «یکسان‌نگری نسبت به همه رشته‌ها و نقاط جغرافیایی برای جذب و ارتقا» شرایط جذب و ارتقا اعضای هیئت علمی را با ایرادات اساسی روبه‌رو کرده است؛ به نحوی‌که این مسئله مهم‌ترین گلوگاه در مسیر تحقق راهبردهای سه‌گانه «ایجاد قدرت و ثروت برای کشور»، «فتح قلم و گسترش مرزهای دانش» و «حفظ شتاب علمی فعلی» که توسط رهبر انقلاب در سرفصل علم و پژوهش برای گام دوم انقلاب بیان شده‌اند، است.

نقد و بررسی وضعیت طرح تحول سلامت

۷۶

هادی خان محمدی

مرکز پژوهشی آرا

سلامت

با وجود کاهش چشم‌گیر هزینه‌های پزشکی مردم در ابتدای اجرای طرح تحول سلامت در راستای هدف کاهش پرداخت از جیب مردم به عنوان مهم‌ترین هدف این طرح، اما افزایش ۲٫۵ برابری تعرفه‌های پزشکی هم‌زمان با گام سوم اجرای این طرح موجب افزایش ۷۰ درصدی پرداختی‌های مردم نسبت به قبل از اجرای طرح شد. مشکلات ایجاد شده در ادامه مسیر این طرح نشان از غیرکارشناسانه بودن این طرح دارد و چالش‌هایی از قبیل «تغییر هرم جمعیتی کشور، افزایش تصدی‌گری دولت، درمان‌محور بودن سیستم سلامت کشور و افزایش شدید بدهی‌های بخش سلامت» ادامه مسیر اجرای این طرح را نیز بسیار دشوار نموده است.

تحلیل استراتژیکی وضعیت صنعت دارویی کشور و عوامل مؤثر بر آن

۷۷

سید محمد عباس نیا

مرکز پژوهشی آرا

سلامت

با بررسی وضعیت صنعت دارویی کشور از منظر واردات و صادرات، توان تولیدکننده‌های داخلی و سیاست‌های دولت در حوزه دارو و محصولات دارویی، می‌توان به وجود نقاط قوت و ضعف کشور در این صنعت پی برد. با توجه به نوسانات نرخ ارز و نیاز تولیدکننده‌های داخلی به تامین مواد اولیه وارداتی، نه تنها کیفیت محصولات دارویی کاهش یافته، بلکه بخش صادرات را نیز تحت شعاع قرار داده است. دخالت همه‌جانبه دولت در قیمت‌گذاری داروها و نیز دولتی بودن بخش عظیمی از شرکت‌های دارویی، تاثیر مخربی بر توسعه و تنوع محصولات دارویی داشته است.

بررسی موانع توسعه و ساخت راه‌آهن چابهار-سرخس

۷۸

شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان) | سید میثم لاجوردی

توسعه شهری و منطقه‌ای

موقعیت ویژه ایران در کانون اتصال بین قاره‌ای، ظرفیت منحصربه‌فردی را برای جذب کالاهای ترانزیتی ایجاد کرده است. در نتیجه، لازم است مزایای بسیار ترانزیت بر توانمندسازی اقتصاد کشور مورد توجه قرار بگیرد. از میان کریدورهای ترانزیتی، مزیت مطلق ایران در بهره‌برداری از شاخه شرقی کریدور شمال-جنوب صورت توجه به این محور ترانزیتی را نمایان می‌سازد؛ بر این اساس بندرو ریل به عنوان دو رکن اصلی جهت آماده‌سازی زیرساخت لازم برای فعال‌سازی این کریدور شناسایی شده است. توسعه بندر شهید بهشتی چابهار و تکمیل محور ریلی چابهار-سرخس می‌تواند زمینه‌ساز تحول کریدور شمال-جنوب باشد.

بررسی ابعاد جدید زیست محیطی آلودگی هوای تهران

۷۹

ندا افخمی نمین

مرکز پژوهشی آرا

محیط زیست

اگرچه مشکل آلودگی هوا صرفاً مختص تهران نیست و در حال حاضر ۲۳ استان کشور با این معضل مواجه هستند، اما به دلیل موقعیت توپوگرافی و اقلیمی این شهر و وخامت سطح آلودگی هوا در تهران، این شهر بیشتر از بقیه شهرها مورد توجه است. با وجود گذشت ۲۰ سال از به صدا درآمدن زنگ خطر آلودگی هوا در تهران و اجرای برنامه‌ها و طرح‌های بسیاری توسط نهادها و دستگاه‌های دولتی به منظور کاهش و کنترل آلودگی هوا، این اقدامات موثر واقع نشده‌اند. عواملی مانند «ضعف خودروسازی داخلی»، «وجود مجتمع‌های صنعتی و پالایشگاه‌ها در نزدیک شهر» و «کیفیت پایین بنزین» از مهم‌ترین علل آلودگی هوا هستند.

عارضه‌یابی موضوع حاشیه نشینی در ایران

۸۰

هادی خان محمدی

مرکز پژوهشی آرا

اجتماعی و فرهنگی

با بررسی وضعیت صنعت دارویی کشور از منظر واردات و صادرات، توان تولیدکننده‌های داخلی و سیاست‌های دولت در حوزه دارو و محصولات دارویی، می‌توان به وجود نقاط قوت و ضعف کشور در این صنعت پی برد. با توجه به نوسانات نرخ ارز و نیاز تولیدکننده‌های داخلی به تامین مواد اولیه وارداتی، نه تنها کیفیت محصولات دارویی کاهش یافته، بلکه بخش صادرات را نیز تحت شعاع قرار داده است. دخالت همه‌جانبه دولت در قیمت‌گذاری داروها و نیز دولتی بودن بخش عظیمی از شرکت‌های دارویی، تاثیر مخربی بر توسعه و تنوع محصولات دارویی داشته است.

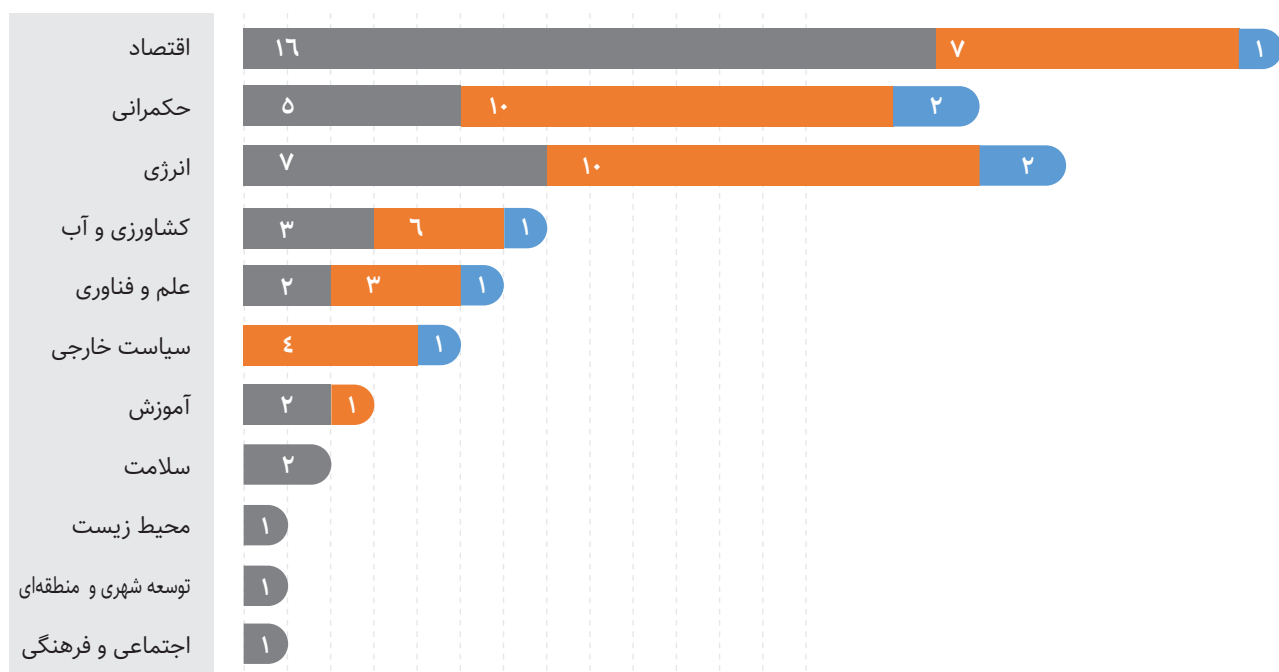
تحلیل پژوهش‌های خلاصه‌شده

۸۰ پژوهش خلاصه‌شده در فصل پاییز در ۱۱ حوزه موضوعی قرار گرفته اند. پراکندگی حوزه‌های موضوعی به‌گونه‌ای است که بیش از نیمی از پژوهش‌ها تنها در دو حوزه اقتصاد و حکمرانی (۴۱ پژوهش) قرار دارند و تعداد ۵ حوزه نیز ۳ و کمتر از ۳ پژوهش در خود جای داده اند.

شکل زیر پراکندگی پژوهش‌های خلاصه‌شده را در حوزه‌های موضوعی بر اساس پژوهش‌هایی که فقط در سایت منتشر شده اند (با رنگ طوسی)، پژوهش‌هایی که در سایت و فصلنامه منتشر شده اند (با رنگ نارنجی)

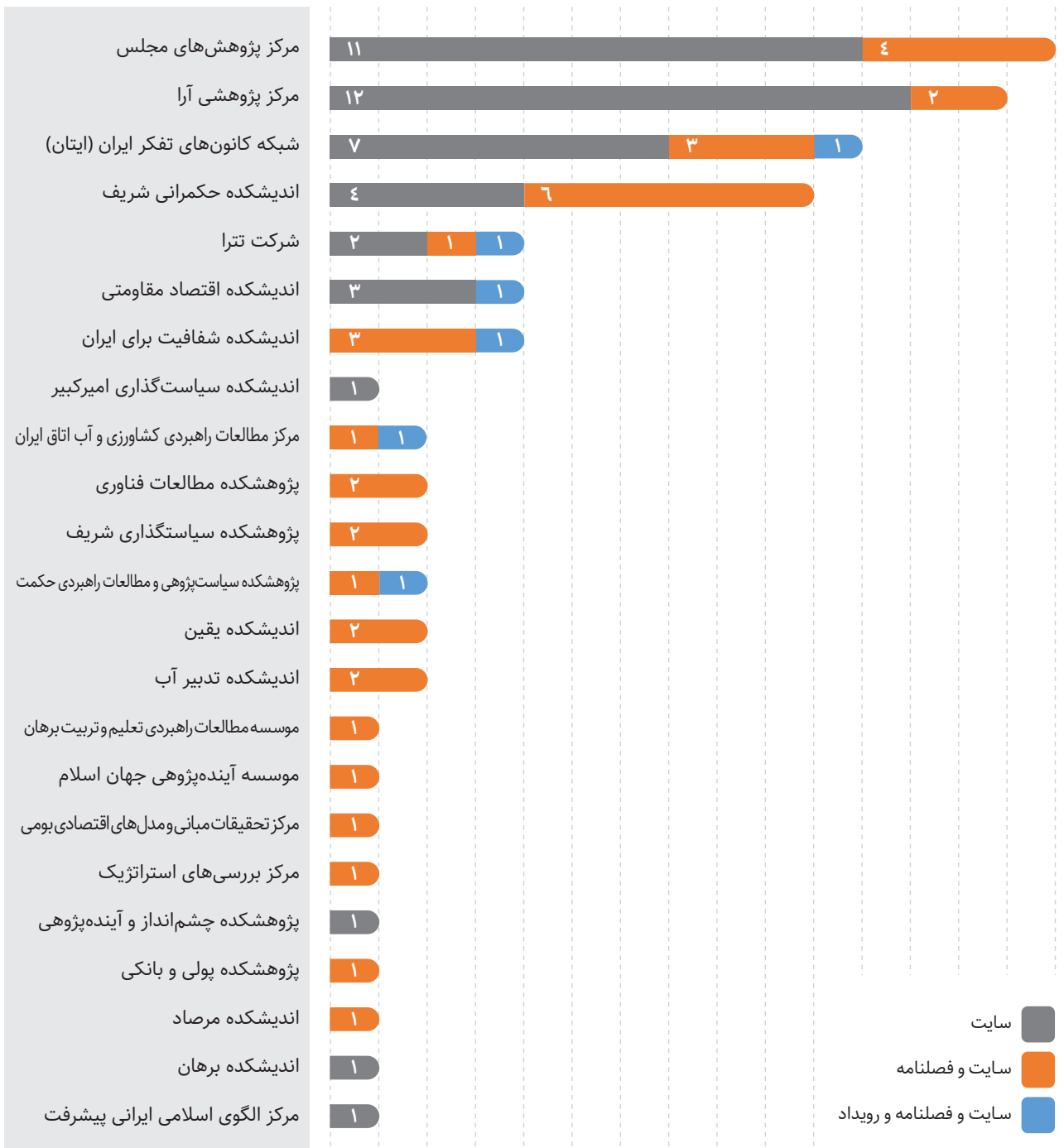
و پژوهش‌هایی که علاوه بر انتشار در سایت و فصلنامه در رویداد نیز ارائه شده اند (با رنگ آبی) نشان می‌دهد.

بر اساس شکل، حوزه اقتصاد بیشترین پژوهش خلاصه‌شده را در فصل پاییز (۲۴ پژوهش) به خود اختصاص داده است و حوزه حکمرانی نیز بیشترین پژوهش منتشرشده در فصلنامه (۱۲ پژوهش) و ارائه‌شده در رویداد (۲ پژوهش) را داشته است. چهار حوزه سلامت، اجتماعی و فرهنگی، محیط زیست، و توسعه شهری و منطقه‌ای نیز هیچ پژوهش انتشاریافته‌ای در فصلنامه ندارند.

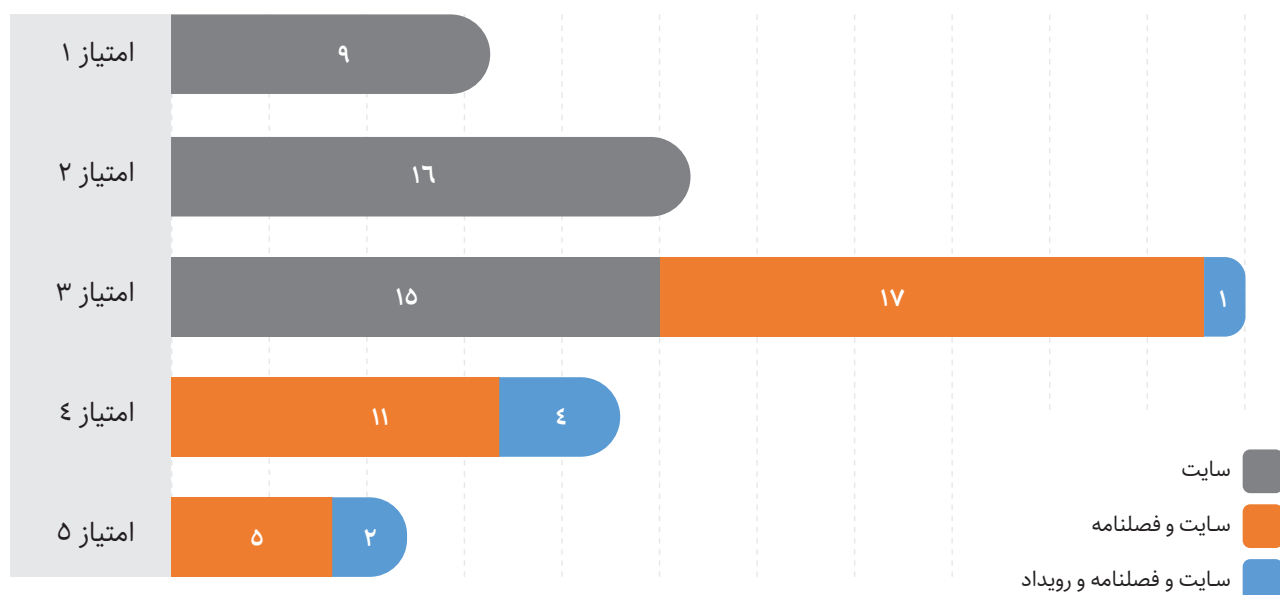

را برحسب اندیشکده‌ها نشان می‌دهد، مرکز پژوهش‌های مجلس با ۱۵ و مرکز پژوهشی آرا با ۱۴ پژوهش، بیشترین خلاصه پژوهش‌ها را به خود اختصاص داده‌اند. اندیشکده حکمرانی شریف نیز بیشترین پژوهش منتشرشده در فصلنامه (۶ پژوهش) را به خود اختصاص داده است و بدنبال آن شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان) و اندیشکده شفافیت برای ایران (هر کدام با ۴ پژوهش) قرار دارند.

در فصل پاییز از ۲۳ اندیشکده پژوهش‌هایی خلاصه شده است، که از میان آنها تعداد ۲۰ اندیشکده، خلاصه پژوهش‌هایشان در فصلنامه انتشار یافته است. پراکندگی پژوهش‌های خلاصه‌شده به گونه‌ای است که ۴ اندیشکده بیش از ۵۰ پژوهش را به خود اختصاص داده‌اند و از ۹ اندیشکده صرفاً یک پژوهش خلاصه شده است. بر اساس شکل زیر که پراکندگی پژوهش‌های خلاصه‌شده

بررسی امتیازات ارزیابی پژوهش‌های خلاصه‌شده نشان می‌دهد که ۲۷,۵ درصد از پژوهش‌ها امتیاز ۴ و ۵ دریافت کرده‌اند و از سطح کیفی قابل قبولی برخوردارند. ۴۱ درصد از پژوهش‌ها امتیاز ۳ و سطح کیفی متوسطی دارند و ۳۱,۵ درصد از پژوهش‌ها نیز امتیاز ۲ و ۱ را بدست آورده و سطح کیفی پایینی دارند.

شکل بالا پراکندگی پژوهش‌های خلاصه‌شده بر حسب امتیازات ارزیابی نشان می‌دهد. بر اساس این شکل پژوهش‌هایی که امتیاز یک و دو کسب کرده‌اند، صرفاً بر روی سایت منتشر شده‌اند. ۵۵ درصد از پژوهش‌های با امتیاز سه، (۱۸ پژوهش) در فصلنامه منتشر شده‌اند و ۱ پژوهش نیز در رویداد ارائه شده است. بر اساس شکل، کلیه پژوهش‌های با امتیاز چهار و پنج در فصلنامه منتشر شده‌اند. از پژوهش‌های ارائه‌شده در رویداد تعداد ۴ پژوهش امتیاز چهار و ۲ پژوهش امتیاز ۵ داشته‌اند.

فصل

۴

برگزاری رویداد

مقدمه

گام دوم انقلاب، به درخواست نماینده دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری، با بررسی اندیشکده‌هایی که در این زمینه اقداماتی انجام داده بودند از مرکز رشد دانشگاه امام صادق (ع) دعوت گردید تا نتیجه اقدام خود را در این رویداد ارائه نماید.

دعوت از اندیشکده‌ها برای حضور در رویداد

با قطعی شدن برنامه ارائه‌ها در روز رویداد، یک دعوت‌نامه رسمی به همه اندیشکده‌هایی که در ارتباط با جامعه اندیشکده‌ها بودند، ارسال گردید و از آنان برای شرکت در رویداد دعوت به عمل آمد.

اندیشکده‌های ارائه‌دهنده می‌توانستند ۲ نفر را برای شرکت در این رویداد معرفی کنند. لیست اندیشکده‌های ارائه‌دهنده به شرح زیر است:

- اندیشکده سیاست‌گذاری امیرکبیر
- شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)
- پژوهشکده سیاست‌پژوهی و مطالعات راهبردی حکمت
- اندیشکده شفافیت برای ایران
- اندیشکده اقتصاد مقاومتی
- مرکز ملی مطالعات کشاورزی و آب اتاق ایران
- مرکز رشد دانشگاه امام صادق (ع)

سایر اندیشکده‌ها نیز می‌توانستند یک نفر را برای شرکت در این رویداد معرفی کنند. لیست اندیشکده‌هایی دعوت‌نامه برای آنها ارسال شد، به شرح زیر است:

- مرکز پژوهشی آرا
- اندیشکده صنعت و فناوری (آصف)
- موسسه افق آینده‌پژوهی راهبردی
- مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
- گروه پژوهشی آیندگان
- اندیشکده برهان انقلاب اسلامی
- اندیشکده راهبردی تبیین
- شرکت تترا
- موسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد
- اندیشکده تدبیر آب
- موسسه مطالعات راهبردی تعلیم و تربیت برهان
- موسسه آینده‌پژوهی جهان اسلام
- پژوهشکده چشم‌انداز و آینده پژوهی
- اندیشکده حکمرانی شریف
- مرکز مطالعات خلیج فارس

با مشخص شدن پژوهش‌های منتخب جهت ارائه در رویداد، هماهنگی‌های اولیه برای آماده‌سازی محتوای ارائه‌ها با اندیشکده‌های مربوطه صورت پذیرفت. پس از نهایی شدن محتوای ارائه‌ها، طی یک دعوت‌نامه رسمی از اندیشکده‌های ارائه‌دهنده و سایر اندیشکده‌های مرتبط با جامعه اندیشکده‌ها برای شرکت در رویداد دعوت به عمل آمد. در نهایت این رویداد در تاریخ ۷ اسفند ۹۸ در محل دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری برگزار گردید.

هماهنگی برای آماده‌سازی محتوای ارائه‌های رویداد

با هماهنگی‌های به عمل آمده مقرر گردید دومین رویداد با اندیشه‌ورزان در تاریخ ۷ اسفند در محل دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری برگزار گردد.

در همین راستا طی یک نامه‌نگاری رسمی با مدیران اندیشکده‌هایی که پژوهش‌هایشان برای ارائه در رویداد انتخاب شده بود، از آنان خواسته شد تا نتایج پژوهش خود را به صورت کوتاه و در مدت زمان ۱۰ دقیقه در رویداد ارائه نمایند و فایل پاورپوینت و فایل صوتی ارائه را برای دبیرخانه جامعه اندیشکده‌ها ارسال کنند.

اندیشکده‌هایی که با آنان نامه‌نگاری گردید به شرح زیر است:

- اندیشکده شفافیت برای ایران برای پژوهش «عارضه‌یابی و شناسایی مصادیق تعارض منافع در سازمان صداوسیما»
- شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان) برای پژوهش «بررسی مشکلات الگوی انتخابات مجلس ایران و معرفی الگوی جایگزین»
- اندیشکده اقتصاد مقاومتی برای پژوهش «بررسی آثار مخرب سوئف بر اقتصاد ایران»
- مرکز ملی مطالعات کشاورزی و آب اتاق ایران برای پژوهش «ارزیابی اثرات سیاست قیمت‌های تضمینی در حمایت از تولیدات داخلی»
- پژوهشکده سیاست‌پژوهی و مطالعات راهبردی حکمت برای پژوهش «طراحی مدل شبیه‌سازی و پیش‌بینی جبهه‌بندی‌ها و ائتلاف‌ها در غرب آسیا»
- شرکت تترا برای پژوهش «رصد کلان حوزه علم، فناوری و نوآوری»

در این مرحله به غیر از شرکت تترا که از ارائه در رویداد انصراف داد، بقیه اندیشکده‌ها آمادگی خود را اعلام نمودند. همچنین با توجه به در پیش بودن سال‌روز بیانیه

- مرکز پژوهش‌های مجلس
- اندیشکده مرصاد
- مرکز تحقیقات مبانی و مدل‌های اقتصادی بومی
- اندیشکده راهبردی مهاجر
- مرکز راهبردی ورثه الانبیا
- اندیشکده یقین

- موسسه مطالعات دین و اقتصاد
- مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری
- پژوهشکده سیاست‌گذاری دانشگاه شریف
- گروه علمی-تحلیلی طیف
- بنیاد توسعه فردا
- پژوهشکده مطالعات فناوری

تصویر دعوت‌نامه ارسالی به اندیشکده‌ها را مشاهده می‌نمایید:

در روز برگزاری رویداد با اندیشه‌ورزان به غیر از پژوهشکده سیاست‌پژوهی و مطالعات راهبردی حکمت که از حضور و ارائه در رویداد انصراف داد، مدیران و نمایندگان اندیشکده‌های ارائه‌دهنده و نیز مدیران و نمایندگان از موسسه آینده‌پژوهی جهان اسلام، مرکز مطالعات خلیج فارس، مرکز پژوهش‌های مجلس، پژوهشکده چشم‌انداز و آینده‌پژوهی، مرکز تحقیقات مبانی و مدل‌های اقتصادی بومی، اندیشکده راهبردی مهاجر و شرکت تترا حضور داشتند. اسامی افرادی که در این رویداد شرکت نمودند به شرح زیر است:

ردیف	نام	اندیشکده	عنوان
۱	مصطفی فارویی	دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری	میزبان
۲	آقای سعیدی	دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری	میزبان
۳	حبیب الله ظفریان	اندیشکده سیاست‌گذاری امیرکبیر	ارائه‌دهنده
۴	علیرضا صفری	اندیشکده سیاست‌گذاری امیرکبیر	مهمان
۵	حسین عطااللهی	اندیشکده اقتصاد مقاومتی	ارائه‌دهنده
۶	ایمان مشایخی	اندیشکده اقتصاد مقاومتی	مهمان
۷	مجتبی رئیسی	شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)	ارائه‌دهنده
۸	مصطفی عباسی	اندیشکده شفافیت برای ایران	ارائه‌دهنده
۹	حامد رفیعی	مرکز ملی مطالعات کشاورزی و آب اتاق ایران	ارائه‌دهنده
۱۰	مطهره بخشایش	مرکز ملی مطالعات کشاورزی و آب اتاق ایران	مهمان
۱۱	مجتبی باباخانی	مرکز رشد دانشگاه امام صادق (ع)	ارائه‌دهنده
۱۲	آقای جعفری	مرکز رشد دانشگاه امام صادق (ع)	مهمان
۱۳	امیرعلی ناقدی	اندیشکده برهان انقلاب اسلامی	مهمان
۱۴	احمد برومند کاخکی	پژوهشکده چشم‌انداز و آینده‌پژوهی	مهمان
۱۵	سید حمزه صفوی	موسسه آینده‌پژوهی جهان اسلام	مهمان
۱۶	امیرحسین مهندسی	مرکز پژوهش‌های مجلس	مهمان
۱۷	مهدی طهماسبی	اندیشکده راهبردی مهاجر	مهمان
۱۸	محمدرضا شریفی	اندیشکده ممتن	مهمان
۱۹	روزبه پارساپور	مرکز مطالعات خلیج فارس	مهمان
۲۰	علی زارعی	مرکز تحقیقات مبانی و مدل‌های اقتصادی بومی	مهمان
۲۱	احمد پورحیدر	شرکت تترا	مهمان
۲۲	امیر رودی	شرکت تترا	مهمان
۲۳	علی سروشیان	جامعه اندیشکده‌ها	برگزارکننده
۲۴	محمد عموی	جامعه اندیشکده‌ها	برگزارکننده
۲۵	سید کمال موسوی	جامعه اندیشکده‌ها	برگزارکننده
۲۶	مجتبی سبحانی	جامعه اندیشکده‌ها	برگزارکننده

فصل

۵

ارائه‌های انجام‌شده در رویداد

مقدمه

دومین رویداد با اندیشه‌ورزان، با ارائه پنج پژوهش از اندیشکده سیاست‌گذاری امیرکبیر، اندیشکده اقتصاد مقاومتی، شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)، مرکز ملی مطالعات کشاورزی و آب اتاق ایران، و اندیشکده شفافیت برای ایران برگزار شد. در ابتدای این نشست جامعه اندیشکده‌ها معرفی و فعالیت‌های آن تشریح گردید.

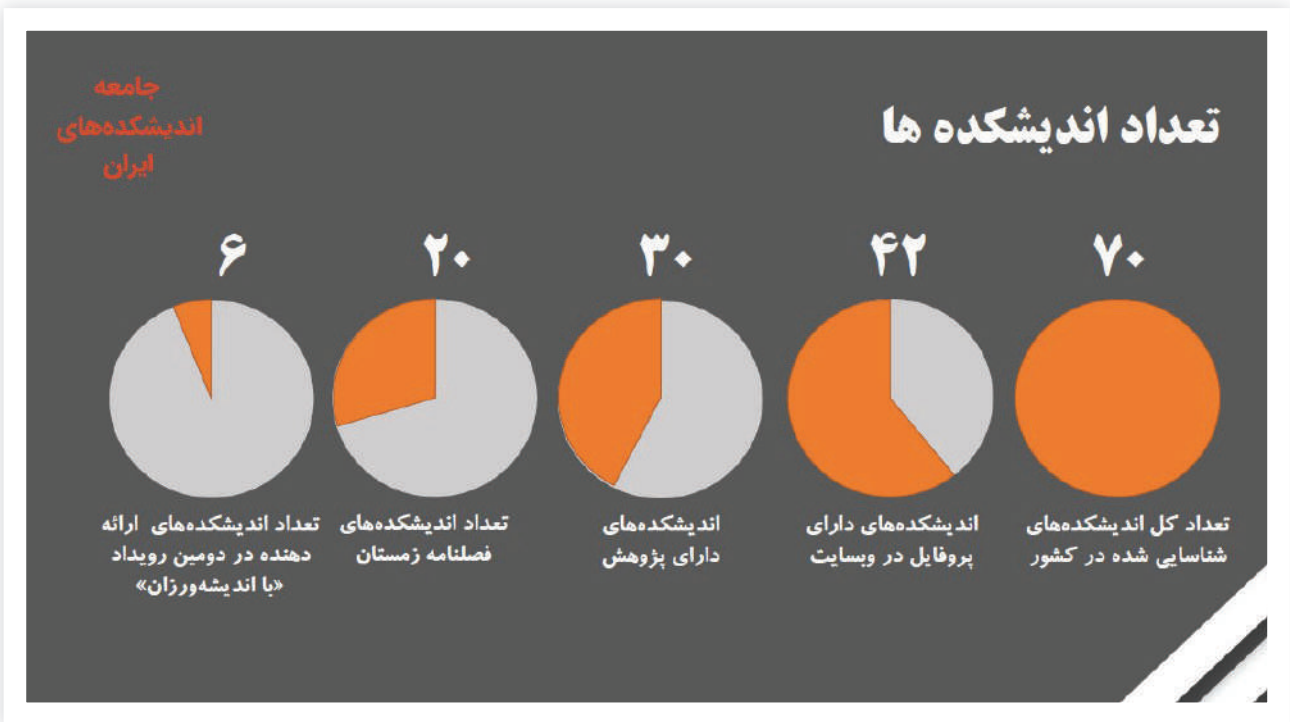
پیش‌ارائه: معرفی جامعه اندیشکده‌ها

توضیحات محمد عمویی، از اعضای تیم جامعه اندیشکده‌ها، در خصوص ماهیت و زمینه‌های فعالیت جامعه اندیشکده‌ها، مطلع دومین رویداد با اندیشه‌ورزان بود. جامعه اندیشکده‌ها در سال ۱۳۹۵ با هدف ایجاد و استقرار سازوکارهایی جهت معرفی و برجسته سازی پژوهش‌ها و اقدامات برتر اندیشکده‌های کشور تشکیل شده و مأموریت خود را شناسایی و الگوسازی از فعالیت‌های موفق اندیشکده‌ها در راستای زمینه‌سازی برای توسعه ظرفیت و اثرگذاری اندیشکده‌های فعلی و ایجاد فضا برای شکل‌گیری اندیشکده‌های جدید تعریف کرده است.

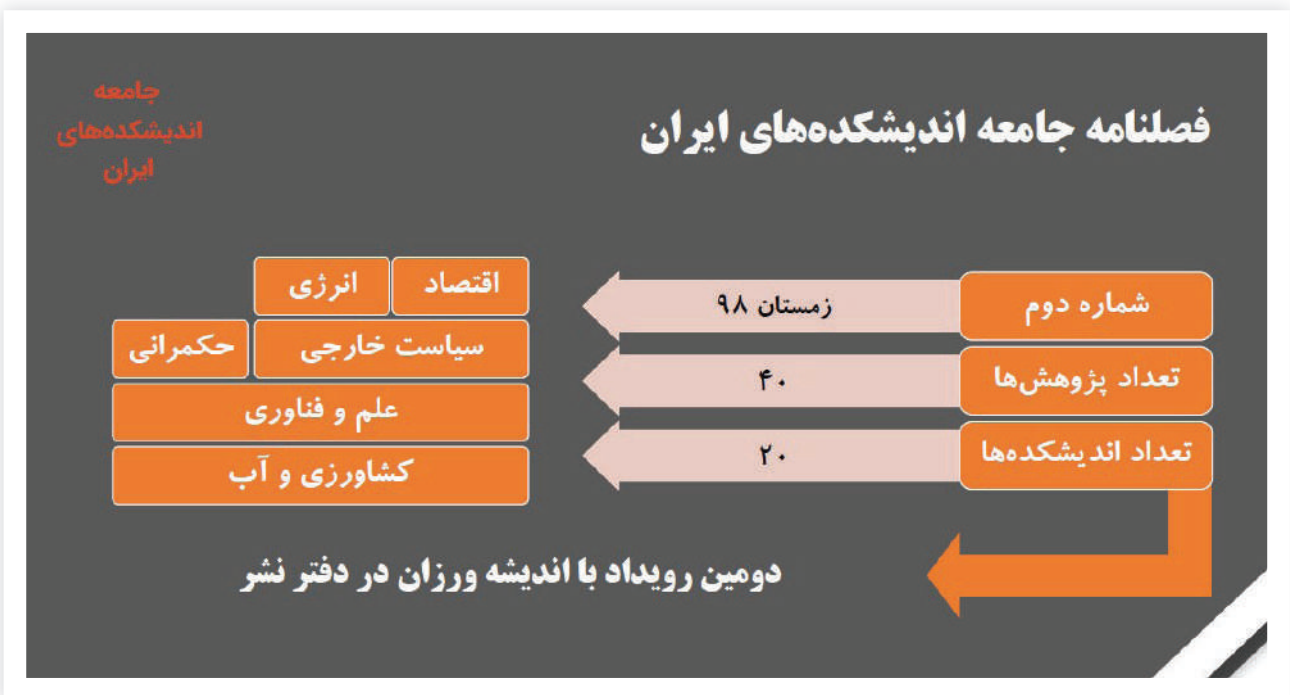
جامعه اندیشکده‌ها با هفت محور زیر به ارائه خدمت و تسهیل ارتباط میان اندیشکده‌ها می‌پردازد:

- سایت جامعه اندیشکده‌ها؛
- فصلنامه جامعه اندیشکده‌ها؛
- رویداد با اندیشه‌ورزان؛
- رویداد آموزشی اندیشه‌ورزی و سیاست‌سازی؛
- سالنامه جامعه اندیشکده‌ها؛ و
- پایگاه داده جامع زیست بوم اندیشکده‌ای کشور.

در این میان فصلنامه و رویداد با اندیشه‌ورزان به عنوان دو فعالیت مکمل هم، به شناسایی، انتشار و معرفی خلاصه پژوهش‌ها و دستاوردهای تحقیقاتی اندیشکده‌های کشور و سپس ارائه پژوهش‌های برتر در حضور سیاست‌گذاران می‌پردازد. تاکنون دو شماره از فصلنامه منتشر و دو رویداد از نشست‌های با اندیشه‌ورزان برگزار شده است.

رویداد آموزشی اندیشه‌ورزی و سیاست‌سازی نیز به آموزش متدولوژی‌ها و فرآیندهای پروژه‌های برتر جایزه اندیشه‌ورزی و سیاست‌سازی تعلق دارد. جامعه اندیشکده‌ها، نخستین کارگاه آموزشی را نیز در ۱۵ بهمن برگزار کرده است.

فایل کامل این ارائه را می‌توانید از طریق این [لینک](#) دریافت نمایید.

معرفی ارائه‌دهندگان

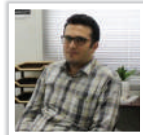
دومین رویداد با اندیشه‌ورزان با پنج ارائه اصلی و یک ارائه جانبی همراه بود، که در ادامه شرح مختصری از افراد ارائه‌دهنده آورده می‌شود:

۱

حبیب الله ظفریان

- ✓ دکتری مهندسی نفت از دانشگاه صنعتی امیرکبیر
- ✓ مسئول گروه انرژی «اندیشکده سیاست‌گذاری امیرکبیر»
- ✓ ارائه با عنوان «تجارت انرژی در شرایط تحریم»

۴

حامد رفیعی

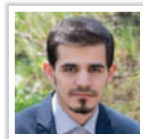
- ✓ دکتری اقتصاد کشاورزی از دانشگاه تهران
- ✓ عضو هیئت علمی دانشگاه تهران و همکار پژوهشی در «مرکز ملی مطالعات راهبردی کشاورزی و آب اتاق ایران»
- ✓ ارائه با عنوان «تأثیر قیمت‌های تضمینی بر وضعیت تولید محصولات کشاورزی»

۲

حسین عطااللهی

- ✓ کارشناسی ارشد علوم اقتصادی از دانشگاه شهید بهشتی
- ✓ پژوهشگر «اندیشکده اقتصاد مقاومتی»
- ✓ ارائه با عنوان «آثار مخرب سوئیفت بر اقتصاد ایران»

۵

مصطفی عباسی

- ✓ عضو تیم تعارض منافع «اندیشکده شفافیت برای ایران»
- ✓ ارائه با عنوان «مصادیق تعارض منافع در سازمان صداوسیما»

۳

مجتبی رئیسی

- ✓ کارشناسی ارشد مدیریت اجرایی از دانشگاه علوم تحقیقات
- ✓ مدیر گروه مدیریت شهری «شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)»
- ✓ ارائه با عنوان «بررسی مشکلات الگوی فعلی انتخابات مجلس ایران و معرفی الگوی جایگزی»

۶

مجتبی باباخانی

- ✓ دکتری معارف اسلامی و علوم سیاسی از دانشگاه امام صادق (ع)
- ✓ رئیس مرکز رشد دانشگاه امام صادق (ع)
- ✓ ارائه با عنوان «تأملاتی در بیانیه گام دوم انقلاب»

ارائه اول: تجارت انرژی در شرایط تحریم

نخستین ارائه این نشست به اندیشکده سیاست‌گذاری امیرکبیر با موضوع «تجارت انرژی در شرایط تحریم» اختصاص داشت. حبیب‌الله ظفریان روش تحقیق این پروژه را مصاحبه با مدیران و تاجران نفتی و فعالان بانکی اعلام کرد.

ظفریان با جمع‌بندی این مصاحبه‌ها و جهت پاسخ به پرسشی مهم «با تحریم نفت چه کنیم؟» توضیح داد: «برخلاف تصور رایج در میان مسئولین کشوری، نفت ایران، تحریم پذیر است و امکان به صفر رسیدن صادرات نفت نیز همانطور که تجربه کردیم، وجود دارد». وی با این مقدمه، وارد تحلیل «چرایی تحریم نفت» و «راهکارهای مقابله با تحریم» شد.

طبق تحلیل این پژوهش، دو اهرم موجود برای تحریم پذیر بودن نفت ایران شامل «امکان جایگزینی» و «امکان شناسایی» می‌شود؛ با این توضیح که:

۱ محصولی تحریم پذیر است که امکان جایگزینی داشته باشد. یعنی به سرعت امکان جابجا کردن خرید نفت از ایران به عربستان وجود دارد؛

۲ امکان شناسایی، دومین ویژگی محصولات تحریم پذیر است.

صادرات نفت تحریم پذیر است!

ظفریان در ادامه توضیح داد که امکان شناسایی به چه طریقی تحقق می‌یابد؟ وی از سه ویژگی بازار نفت گفت که باعث شناسایی معاملات نفتی می‌شود:

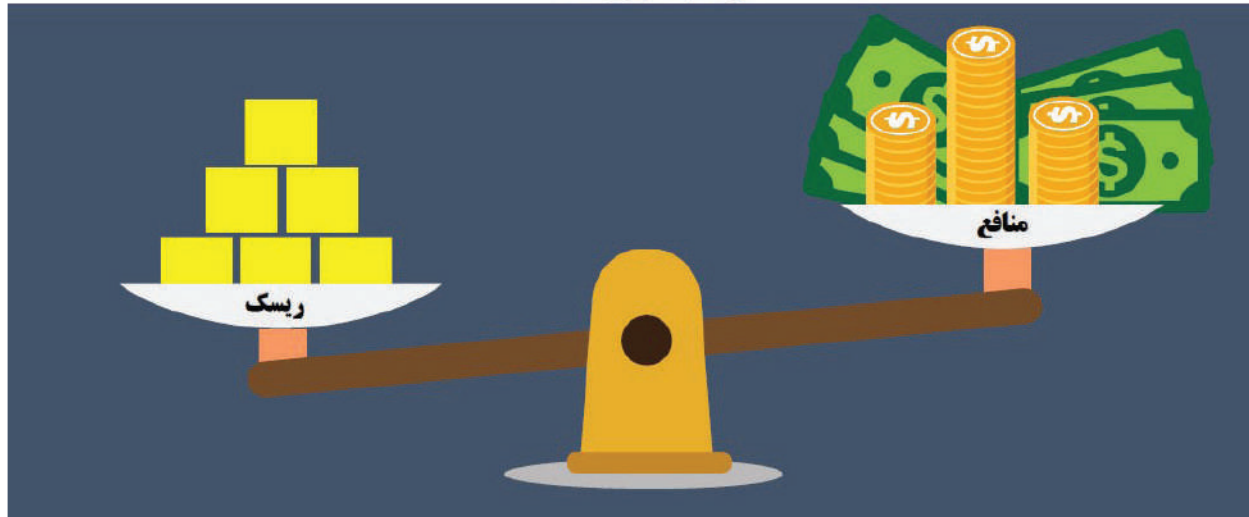
۱ محموله‌های نفت و تراکنش‌های مالی آن‌ها بسیار بزرگ هستند؛

۲ مشتریان نفت محدود هستند؛

۳ نفت، شناسنامه منحصر بفرد دارد.

ناظر به این سه ویژگی، شناسایی معاملات نفتی ایران از سوی آمریکا ممکن است. که می‌توان گفت تحریم نفت ایران، تحریم توسط خریدار است، نه تحریم فروش ایران.

تحریم نفت = تحریم خرید نفت ایران توسط خریدار نه تحریم فروش نفت!

ظفریان معتقد بود وقتی اینطور تحلیل می‌کنید، راهکارهایی که فروش را تسهیل می‌کند، تاثیری ندارد. مشکل ما خرید است. چراکه ریسک‌هایی که خریدار از خرید نفت ایران دارد، از منافع‌هایی که از خرید نفت ایران به دست می‌آورد، بسیار بیشتر است. بحث نهایی این ارائه نیز به راهکارهای بلندمدت و کوتاه مدت مربوط بود.

فایل ارائه این پژوهش قابل انتشار نیست.

ارائه دوم: آثار مخرب سوئیفت بر اقتصاد ایران

«آثار مخرب سوئیفت بر اقتصاد ایران»، دومین پژوهش این نشست بود که به اندیشکده اقتصاد مقاومتی اختصاص داشت. حسین عطااللهی، ارائه‌دهنده این پژوهش، با تعریف سوئیفت و کاربردهای آن آغاز کرد.

سوئیفت چیست و چه کاربردی دارد؟

- با گسترش تجارت بین‌المللی سوئیفت به عنوان یک تعاونی میان ۱۵ کشور و ۲۳۹ بانک آمریکایی و اروپایی در سال ۱۹۷۳ با استقرار در بلژیک شکل گرفت.
- سوئیفت یا انجمن ارتباطات مالی بین بانکی بین‌المللی یک پیام‌رسان مالی بین‌المللی است و کارکردی شبیه سایر پیام‌رسان‌های اجتماعی دارد.
- هدف از ایجاد آن استانداردگذاری و پردازش مبادلات مالی بین بانکی بین‌المللی است.
- سوئیفت به عنوان مرکز عصبی مالی جهانی، محیطی مطمئن و امن برای انتقال سریع، استاندارد و قابل اعتماد پیام‌های مالی است.

سوئیفت یا انجمن ارتباطات مالی بین بانکی بین‌المللی، یک پیام‌رسان مالی بین‌المللی است که هدف آن استانداردگذاری و پردازش مبادلات مالی بین بانکی بین‌المللی است. عطااللهی از سوئیفت به عنوان مرکز عصبی مالی جهانی نام برد که محیطی امن و مطمئن برای انتقال سریع، استاندارد و قابل اعتماد برای پیام‌های مالی فراهم آورده است.

شکل‌گیری سوئیفت مربوط به سال ۱۹۷۳ است که میان ۱۵ کشور و ۲۳۹ بانک آمریکایی و اروپایی به شکل تعاونی آغاز به کار کرد. بر اثر تخلفات آمریکا در استفاده از اطلاعات سوئیفت، به اعتراض کشورهای انجامید که با دو بخش شدن پلتفرم سوئیفت بین آمریکا و اروپا منتج به جاسوسی مشترک اروپا و آمریکا شد.

این جریان که به باز معماری سوئیفت معروف شد، به ایجاد توازن در روابط قدرت میان اروپا و آمریکا منجر شد؛ اما در حال وضعیت کشورهای ثالث تفاوتی ایجاد نکرد.

شکایت ۳۲ کشور و چند نهاد بین‌المللی از آمریکا

- سوئیفت که متهم به ارائه اطلاعات بود، اعلام کرد که اقدام خلاف قوانین آمریکا و اروپا انجام نداده است و از آمریکا نیز تعهد گرفته است که اطلاعات مالی فقط در راستای تحقیقات تروریستی استفاده شود! سوئیفت هیچگاه اتهامات را نپذیرفت.
- کشورهای متعددی از قبیل ژاپن، کره جنوبی، چین، تایوان و غیره شکایتی به مؤسسه حریم خصوصی بین‌المللی ارائه دادند.
- در همین زمینه سیمون داویس مدیر بین‌المللی مؤسسه حریم خصوصی گفته است: «سوئیفت هیچ توجهی به نگرانی‌های مشتریان خود نکرده است. این یک تهدید واقعی در این محیط حساس این است که آسیا و جهان غرب به سمت ایجاد نظامات مخصوص خود حرکت کند.»

سال ۲۰۱۷ با افشای اسنادی توسط هکرها همراه بود؛ این اسناد مبنی بر ادامه دسترسی آژانس امنیت ملی آمریکا به داده‌های پیام‌رسان سوئیفت و نظارت بر جریان پولی بانک‌های خاورمیانه و آمریکای لاتین بود. اما سوئیفت چه کارکردهایی برای آمریکا دارد که وارد چنین کشمکش‌هایی می‌شود؟ کارکردهای سوئیفت برای آمریکا شامل:

- ابزار نظارت و رصد اطلاعات مالی کشورها در سطح بین‌المللی؛ و
- ابزار تحریم کشورهای غیرهمسوس؛

می‌شود.

گسترش پیام‌رسان‌های موازی سوئیفت در جهان

- استفاده دو وجهی آمریکا از سوئیفت کشورها را بر آن داشته است که به فکر تدابیری برای مقابله با این تهدیدات باشند. چین و روسیه در این زمینه پیشرو بوده‌اند؛ اتحادیه اروپا نیز تلاش‌های قابل توجهی در این زمینه کرده است.
- سیستم پرداخت بین‌بانکی فرامرزی چین (CIPS): در سال ۲۰۱۵ راه‌اندازی شده که همزمان به عنوان سیستم پرداخت یوانی نیز فعالیت می‌کند؛ در حال حاضر بانک‌های متعددی از کشورهای مختلف به این سیستم پیوسته‌اند.
- سیستم انتقال پیام‌های مالی روسیه (SPFS): در سال ۲۰۱۴ در پی تهدیدات اروپا و آمریکا علیه روسیه مبنی بر قطع دسترسی به سوئیفت ایجاد شده است، در حال حاضر بانک‌ها و شرکت‌های متعدد روسی و خارجی به این سیستم پیوسته‌اند.
- پیام‌رسان‌های مالی مبتنی بر بلاک چین: رویکردهای توظهور و متعددی در این زمینه وجود دارد.

عطااللهی پس از این مرور تفصیلی بر تاریخچه سوئیفت، به آسیب‌های آن برای اقتصاد ایران پرداخت:

- شناسایی اطلاعات ایران: شناسایی جریان مالی بین‌المللی و حتی داخلی ایران، در نشانه‌گیری مبادلات مالی و انباشت ارزی کشور موثر بوده است؛
- قطع دسترسی ایران به سوئیفت: قطع دسترسی ایران به سیستم سوئیفت از سوی آمریکا، در سال ۱۳۹۰ منجر به ایجاد مشکل در مبادلات ارزی داخلی کشور شد. اما در سال ۱۳۹۷ طراحی سپام جلوی ایجاد بسیاری مشکلات را گرفت.
- استفاده‌های دوگانه آمریکا از سوئیفت، اکنون منجر به گسترش پیام‌رسان‌های موازی شده است. «سیستم پرداخت بین بانکی فرامرزی چین (SIPS)» سیستم انتقال پیام‌های مالی روسیه (SPFS) و «پیام‌رسان‌های مالی مبتنی بر بلاک چین» از جمله این موارد هستند.

عطااللهی پس از این مرور تفصیلی بر تاریخچه سوئیفت، به آسیب‌های آن برای اقتصاد ایران پرداخت:

- شناسایی اطلاعات ایران: شناسایی جریان مالی بین‌المللی و حتی داخلی ایران، در نشانه‌گیری مبادلات مالی و انباشت ارزی کشور موثر بوده است؛
- قطع دسترسی ایران به سوئیفت: قطع دسترسی ایران به سیستم سوئیفت از سوی آمریکا، در سال ۱۳۹۰ منجر به ایجاد مشکل در مبادلات ارزی داخلی کشور شد. اما در سال ۱۳۹۷ طراحی سپام جلوی ایجاد بسیاری مشکلات را گرفت.
- استفاده‌های دوگانه آمریکا از سوئیفت، اکنون منجر به گسترش پیام‌رسان‌های موازی شده است. «سیستم پرداخت بین بانکی فرامرزی چین (SIPS)» سیستم انتقال پیام‌های مالی روسیه (SPFS) و «پیام‌رسان‌های مالی مبتنی بر بلاک چین» از جمله این موارد هستند.

عطااللهی در پیشنهادات سیاستی خود به موارد زیر اشاره کرد:

- از ظرفیت پیام‌رسان مالی سپام در همکاری‌های دو جانبه و چند جانبه با کشورهای دیگر استفاده شود؛
- از پیام‌رسان‌های مالی جایگزین سوئیفت سایر کشورها استفاده شود؛
- از ظرفیت فناوری بلاک چین در همکاری با سایر کشورها جهت ایجاد یک پیام‌رسان مالی مشترک استفاده شود.

فایل ارائه این پژوهش را می‌توانید از طریق این [لینک](#) دریافت نمایید.

❖ ارائه سوم: بررسی مشکلات الگوی فعلی انتخابات مجلس ایران و معرفی الگوی جایگزین

شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان) در سومین ارائه این نشست به «بررسی مشکلات الگوی فعلی انتخابات مجلس ایران و معرفی الگوی جایگزین» پرداخت. مجتبی رئیسی با برشمردن نظام‌های انتخاباتی «اکثریتی»، «تناسبی» و «ترکیبی»؛ به آسیب‌های روش فعلی انتخابات مجلس پرداخت:

- بی‌عدالتی انتخاباتی و احتمال حذف کامل بخشی از اراده مردم؛
- ایجاد اپوزیسیون منسجم در بیرون ساختار قدرت؛
- بروز تنش در تبلیغات انتخاباتی؛ و
- ضعف نظارت اقلیت بر اکثریت.

آسیب‌شناسی روش فعلی انتخابات مجلس

- بی‌عدالتی انتخاباتی و احتمال حذف کامل بخشی از اراده مردم
- ایجاد اپوزیسیون منسجم در بیرون ساختار قدرت
- بروز تنش در تبلیغات انتخاباتی
- ضعف نظارت اقلیت بر اکثریت

و سپس از «نظام انتخابات ترکیبی» به عنوان طرح اصلاحی انتخابات مجلس نام برد و از مزایای آن گفت:

- آزادی ارائه فهرست توسط اشخاص و گروه‌ها؛
- الزام به برابری تعداد نامزدهای فهرست‌های انتخاباتی به تعداد نمایندگان حوزه انتخابیه؛
- حضور هر فرد تنها در یک لیست؛
- فهرست‌های انتخاباتی باز؛
- رای هر فهرست برابر مجموع آراء نامزدهای آن فهرست؛
- اختصاص کرسی‌های نمایندگی به فهرست متناسب با رای هر فهرست؛
- ترتیب نامزدها در هر فهرست بر اساس آراء نامزدها.

مدل پیشنهادی به منظور اصلاح انتخابات مجلس

- نظام انتخاباتی ترکیبی
- آزادی ارائه فهرست توسط اشخاص و گروه‌ها
- الزام به برابری تعداد نامزدهای فهرست‌های انتخاباتی به تعداد نمایندگان حوزه انتخابیه
- حضور هر فرد تنها در یک لیست
- فهرست‌های انتخاباتی باز
- رای هر فهرست برابر مجموع آراء نامزدهای آن فهرست
- اختصاص کرسی‌های نمایندگی به فهرست متناسب با رای فهرست
- ترتیب نامزدها در هر فهرست بر اساس آراء نامزدها

و در نهایت به نتایج برگزاری انتخابات مجلس طبق الگوی جدید پرداخت:

- ایجاد عدالت انتخاباتی؛
- افزایش ثبات سیاسی-اجتماعی؛
- افزایش مشارکت در انتخابات؛
- حفظ مردم سالاری در همه مراحل انتخابات؛
- تقویت تشکل‌های سیاسی بدون ایجاد انتخابات حزبی؛
- امکان شکل‌گیری رقابت‌های درون‌جریانی؛ و
- تطابق با ساختار ریاستی و تقویت نظارت اقلیت بر اکثریت.

فایل ارائه این پژوهش را می‌توانید از طریق این [لینک](#) دریافت نمایید.

ارائه چهارم: تاثیر قیمت‌های تضمینی بر وضعیت تولید محصولات کشاورزی

چهارمین ارائه این نشست با عنوان «تاثیر قیمت‌های تضمینی بر وضعیت تولید محصولات کشاورزی» مربوط به مرکز ملی مطالعات کشاورزی و آب اتاق ایران بود.

ضرورت و اهداف پژوهش

- عدم موفقیت دولت‌ها در اجرای سیاست‌های قیمت تضمینی محصولات استراتژیک کشاورزی
- تصویب قانون تضمین خرید محصولات کشاورزی در مجلس شورای اسلامی در آبان ماه ۱۳۶۸
- تعیین حداقل قیمت تضمینی کالاهایی نظیر گندم، جو، ذرت، برنج، چغندر قند، پنبه، دانه‌های روغنی، چای، سیب‌زمینی، پیاز و حبوبات قبل از سال زراعی (آخر شهریورماه هر سال)
- تاثیر قانون قیمت‌های تضمینی در سیاست خرید تضمینی بر شاخصهای مهم ارزیابی وضعیت محصولات کشاورزی
- ضرورت تعیین تاثیر قیمت‌های تضمینی در سیاست خرید تضمینی بر این شاخص‌ها، در راستای کمک به تصمیمات و سیاستگذاری‌های کشور در این حوزه

حامد رفیعی از شاخص‌های ارزیابی وضعیت محصولات کشاورزی و تعریف هر کدام آغاز کرد:

● **شاخص مزیت نسبی تولید:** مزیت نسبی تولید یک محصول به معنی هزینه‌های کمتر تولید و عرضه آن محصول به نسبت سایر محصولات مشابه است. این شاخص بر اساس نسبت هزینه به منافع اجتماعی و سود خالص اجتماعی اندازه‌گیری می‌شود.

بر اساس نتایج، مزیت نسبی تولید محصولات دیم به جز جو، بیشتر از محصولات آبی است که می‌تواند ناشی از محدودیت منابع آبی در کشور و عدم نیاز محصولات دیم به منابع آبی باشد. تمام محصولات مذکور به جز پنبه، در برنامه اول توسعه از مزیت نسبی برخوردار هستند. اما از برنامه چهارم توسعه به بعد، مزیت نسبی محصولات اساسی یعنی گندم، جو، ذرت و برنج در سطح پایینی قرار گرفته است؛

● **شاخص مزیت‌های فیزیکی:** شامل مزیت مقیاس و کارایی وضعیت سطح زیر کشت است و اثر هر دو را برای محصولات مختلف نسبت به وضعیت جهانی نشان می‌دهد.

بر این اساس محصولات گندم، جو، چغندر و حبوبات به طور میانگین در همه برنامه‌های توسعه از مزیت مقیاس برخوردار بوده‌اند و محصولات برنج، پنبه، سویا و کلزا نیز هیچگاه مزیت مقیاس نداشته‌اند. این در حالی است که شاخص کارایی برای محصولات گندم و جو در تمامی دوره‌ها پایین بوده است؛

● **شاخص خودکفایی:** با توجه به موقعیت حساس ایران در ژئوپلیتیک خاورمیانه، افزایش ضرایب خودکفایی همواره مورد توجه کشور بوده است. با این وجود ضریب خودکفایی تولیدات کشاورزی در مورد محصولات کشاورزی مورد مطالعه نزولی بوده است؛

● **شاخص بهره‌وری:** یکی از اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله و برنامه‌های توسعه کشور، افزایش بهره‌وری در بخش‌های مختلف اقتصادی است. شاخص بهره‌وری بر مبنای محاسبه شاخص تورن کوئیست با در نظر گرفتن سال ۱۳۶۸ به عنوان سال پایه محاسبه شده است. نتایج حاکی از آن است که در اغلب محصولات، بهره‌وری تولیدی اتفاق نیفتاده است. این بدان معنی است که بخش کشاورزی و زیربخش زراعت خسارات جدی را متحمل شده و نتوانسته است از منابع تولیدی خود در راستای تولید محصولاتی اقتصادی بهره بگیرد؛ و

● **شاخص مزیت صادرات:** با توجه به اینکه از بین محصولات مورد مطالعه، صادرات فقط در بخش حبوبات صورت می‌گیرد. لذا این شاخص تنها برای حبوبات محاسبه گردیده است. نتایج نشان می‌دهد که به طور میانگین برنامه سوم توسعه نسبت به سایر برنامه‌ها موفق‌تر عمل کرده است. مزیت صادراتی پس از برنامه سوم افت چشمگیری داشته و در برنامه چهارم و سال اول برنامه پنجم نیز در بازارهای جهانی شرایط نامناسبی داشته است.

در بخش دوم این ارائه، ارتباط بین قیمت تضمینی محصولات کشاورزی و شاخص‌های محاسبه شده توضیح داده شد. فایل ارائه این پژوهش را می‌توانید از طریق این [لینک](#) دریافت نمایید.

جمع‌بندی

برای هر نوع از محصولات مورد مطالعه، سیاست قیمت تضمینی تأثیرات متفاوتی داشته است. در بیشتر موارد قیمت تضمینی مشوق سطح زیرکشت، تولید و مزیت مقیاس بوده و با مزیت کارایی، مزیت هزینه و بهره‌وری ارتباط عکس داشته است و از این بین نیز مهمترین اثر چالش افزایش قیمت‌های تضمینی، کاهش مزیت‌های هزینه‌ای و رقابت‌پذیری محصولات خواهد بود.

به منظور دسترسی به اهداف خودکفایی لازم است به همراه رسیدن به کارایی تولید، مزیت نسبی و بهره‌وری تولیدی نیز تحقق یابد و دستیابی به خودکفایی بدون تحقق شاخص‌های مورد نظر مسلماً به هدررفت منابع تولیدی، به ویژه آب و زمین، خواهد انجامید.

در نهایت، مهم‌ترین چالش‌های پیش روی افزایش قیمت‌های تضمینی در زیربخش زراعی کشور، کاهش مزیت‌های هزینه‌ای، مزیت کارایی و بهره‌وری تولید خواهد بود؛ که باید در کنار سیاست افزایش قیمت‌های تضمینی مورد توجه قرار بگیرند.

ارائه پنجم: مصادیق تعارض منافع در سازمان صداوسیما

پژوهش نهایی این نشست به اندیشکده شفافیت برای ایران با عنوان «مصادیق تعارض منافع در صدا و سیما» تعلق داشت.

مصطفی عباسی در ابتدا به تعریف «تعارض منافع در حکمرانی» پرداخت: موقعیتی است که در آن یک مقام دولتی در نقش‌های سازمانی خود هنگام اعمال اراده در مورد موضوعاتی که در حیطه وظایف اوست، بر سر دوراهی انتخاب بین منافع عالی و دانی قرار بگیرد و احتمال معقولی وجود داشته باشد که در آینده چنین اتفاقی رخ دهد.

و سپس به مصادیق تعارض منافع در صدا و سیما وارد شد و مصادیق شناسایی شده را توضیح داد:

- تعارض درآمد و وظایف (به طور مثال درآمدزایی از طریق تبلیغات بازرگانی که ترویج مصرف‌گرایی است و وظیفه سازمان که مسئول تبلیغ برای تزکیه انسانی است)؛
- تعارض وظایف (از طرفی سازمان وظیفه جذب مخاطب دارد که این از طریق ایجاد تفریح و سرگرمی میسر می‌شود و از طرف دیگر باید نقش دانشگاه عمومی را ایفا کند)؛
- اتحاد قاعده‌گذار و مجری؛
- اشتغال همزمان (اشتغال پسا‌شغلی کارمندان بعد از بازنشستگی در قسمت‌های تولید و فنی وجود دارد یا جابجایی میان سازمان‌ها و نهادهای مختلف)؛

◀ مثال هایی از نفع عالی و نفع دانی

- پذیرش هدیه (که انواع مختلفی دارد؛ از گرفتن آنتن تا جهت دهی و تغییر اولویت‌ها را شامل می‌شود)؛
- انگیزه‌های قومی، منطقه‌ای و قبیله‌ای (در استخدام و انتصاب)؛
- خویشاوندسالاری؛

● انعقاد قراردادهای سازمان (که فرد می‌تواند با خودش قرارداد ببندد یا به صورت صوری فردی را مثلاً به عنوان تهیه‌کننده معرفی کند).

راهکارهای این پژوهش هم قابل تامل می‌نمودند:

- تغییر قواعد بازی

۱ تبدیل سازمان به نهاد تنظیم‌گر به جای نهاد تولید و پخش؛

۲ چابک‌سازی سازمان و تغییر ساختار و تعدیل نیرو؛

۳ ایجاد یا واگذاری مالی پایدار و مستقل به سازمان؛

۴ نظارت عمومی و قوی در سازمان از طریق سازوکار گزارشگری تخلف.

- شفافیت

۱ شفافیت زنجیره تولید، استانداردها و فرآیندها؛

۲ شفافیت مالی به ویژه در اداره بازرگانی و نحوه تامین مالی؛

۳ در مزایده‌ها و مناقصه‌ها و به طور کلی در برون سپاری‌های تولید و فنی؛

۴ در جذب، استخدام و ارتقا؛

۵ استفاده از جمع سپاری در تامین مالی برنامه‌ها، پروژه‌ها و ایده‌ها؛

۶ اموال و دارایی و حقوق و مزایای مسئولین؛

۷ اعلام منافع.

● محدودیت یا ممنوعیت

۱ ممنوعیت اشتغال همزمان به جز کارهای علمی و پژوهشی؛

۲ محدودیت در اشتغال پسا و پیش‌اشغلی تا چند سال؛

۳ ممنوعیت در مالک یا دارا بودن شرکت یا سهام دار بخش خصوصی؛

۴ ممنوعیت به کارگیری خویشاوندان یا اقوام مگر با آزمون استخدام عمومی و شفاف؛

۵ ممنوعیت تبلیغات نامحسوس؛

۶ محدودیت سقف زمان تبلیغات و مدیریت بعضی شبکه‌ها بدون تبلیغات؛

۷ محدودیت رای دهی در مواقع تعارض منافع.

فایل ارائه این پژوهش قابلیت انتشار ندارد.

مصادیق تعارض منافع بر اساس منشا بروز

اشکال ناشی از قواعد و ساختار
مانند:

تعارض درآمد و وظایف

تعارض وظایف با وظایف

اتحاد ناظر و منظور

اتحاد قاعده‌گذار و مجری

امضای طلائی

برخورداری از اطلاعات نهانی

اشکال ناشی از کنش‌ها یا ویژگی‌های زیر:
(کنش یا ویژگی‌ها مربوط به فرد هستند)

پذیرش هدیه

فعالیت شغلی ثانویه

درب‌های گردان

روابط خویشاوندی، قومی،
دوستی و ...

ارائه جانبی: تأملاتی در بیانیه گام دوم انقلاب

با توجه به سال روز بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، از مرکز رشد دانشگاه امام صادق (ع) دعوت گردید تا در بخش جانبی این رویداد به تشریح فعالیت‌های خود در این زمینه بپردازد.

نقاط اصلی بیانیه در بیان رهبر معظم انقلاب

چرایی صدور بیانیه

- * جایگاه تمدنی انقلاب اسلامی
- * عملکرد و کارنامه انقلاب اسلامی
- * هدف صدور بیانیه در چله انقلاب

شاخصه‌های متن بیانیه

- * منطقی موجود در متن بیانیه
- * سنجه‌های استفاده شده در تحلیل حوزه‌های مختلف
- * شاخص‌های بازار یا بانه متن

الزامات و راهکارهای تحقق

- * امید و توجه به نقش جوانان
- * راهکارهای ورود بیانیه به متن جامعه
- * راهکارهای ورود بیانیه به سیاست‌ها

مجتبی باباخانی، مدیر مرکز با اشاره به فعالیت‌های هسته مکتب امام خمینی این مرکز در برگزاری چندین نشست با حضور اساتید دانشگاه، مسئولین کشوری و مدیران اندیشکده‌های کشور، به تفسیر بیانیه گام دوم رهبری پرداخت و از انتشار نشریه‌ای بر همین مبنا خبر داد.

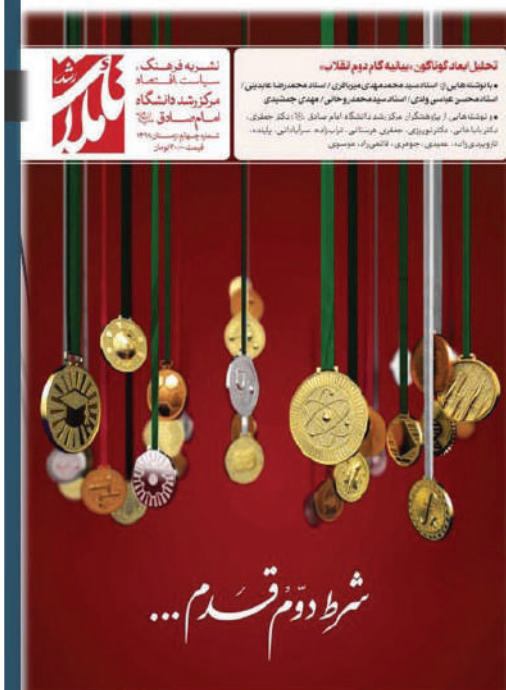
فایل این ارائه را می‌توانید از طریق این [لینک](#) دریافت نمایید.

نشست رونمایی از ویژه‌نامه بیانیه گام دوم نشریه تأملات رشد

نشست با عنوان

تأملاتی در بیانیه گام دوم

از زمینه‌های صدور تا راهکار تحقق

فصل

۶

نظرسنجی ارائه‌ها توسط شرکت‌کنندگان

مقدمه

پس از برگزاری رویداد، از شرکت‌کنندگان در مورد ارائه‌های انجام‌شده نظرسنجی گردید. بر اساس نتایج نظرسنجی (۱) تجارت انرژی در شرایط تحریم، (۲) معرفی الگوی جایگزین برای انتخابات مجلس و (۳) آثار مخرب سوئیفت بر اقتصاد ایران به عنوان سه ارائه برتر انتخاب شدند. در پایان به کلیه ارائه‌دهندگان لوح تقدیر به همراه مبالغی اهدا گردید.

ارسال فرم نظرسنجی

در این نظرسنجی در قالب ارسال یک فرم، از حاضران در رویداد درخواست گردید با در نظر گرفتن معیارهای پیشنهادی زیر، نظر خود را درباره هر پژوهش به صورت کلی (نه به تفکیک هر شاخص) از ۱ (کمترین امتیاز/ بسیار ضعیف) تا ۵ (بیشترین امتیاز/ بسیار قوی) اعلام کنند. معیارهای پیشنهادی به ترتیب زیر است:

- غنای محتوایی مطالب و نکات مطرح شده (تحلیل‌ها و راهکارهای پیشنهادی)
- کیفیت و جذابیت فایل ارائه (پرزنتیشن)
- گیرایی و کیفیت شیوه بیان مطلب (سخنرانی)
- نحوه پاسخگویی به سوالات حاضران
- رعایت زمان بندی جلسه

محاسبه امتیازهای نظرسنجی

پس از ارسال فرم نظرسنجی، تعداد ۲۲ نفر از حاضران در رویداد با تکمیل فرم، در نظرسنجی شرکت کردند. محاسبه امتیاز نهایی هر ارائه با میانگین‌گیری از امتیاز آرای داده‌شده به آن ارائه مشخص گردید. برای محاسبه امتیاز آرا، دو ملاحظه وجود داشت:

۱ افرادی که به نمایندگی از اندیشکده ارائه‌دهنده در جلسه حضور داشتند، نمی‌توانستند به ارائه اندیشکده خود رای دهند.

۲ نظرسنجی هر ارائه صرفاً از افرادی صورت گرفت که در زمان آن ارائه حضور داشتند.

با این توصیفات، امتیاز نهایی هر ارائه -به ترتیب بیشترین به کمترین امتیاز- طبق جدول زیر محاسبه گردید:

امتیاز نهایی	مجموع آرا	تعداد آرای هر ارائه بر حسب امتیاز					عنوان ارائه	
		امتیاز ۵	امتیاز ۴	امتیاز ۳	امتیاز ۲	امتیاز ۱		
۳,۹۴	۱۶	۲	۱۱	۳	-	-	تجارت انرژی در شرایط تحریم	۱
۳,۶۵	۲۰	۵	۷	۵	۲	۱	بررسی مشکلات الگوی فعلی انتخابات مجلس و معرفی الگوی جایگزین	۲
۳,۱۲	۱۷		۶	۸	۲	۱	آثار مخرب سوئیفت بر اقتصاد ایران	۳
۳,۱۰	۲۰	۲	۴	۹	۴	۱	مصادیق تعارض منافع در صداوسیما	۴
۲,۷۹	۱۹	-	۳	۱۰	۵	۱	تاثیر قیمت‌های تضمینی بر تولید محصولات کشاورزی	۵
۲,۳۳	۱۵	۱	۲	۲	۶	۴	تاملاتی در بیانیه گام دوم انقلاب	۶

معرفی ارائه‌های برتر رویداد

بر اساس آرای شرکت‌کنندگان در رویداد، پژوهش «تدوین راهبرد تجارت انرژی در شرایط تحریم و ارائه راهکارهای فنی- عملیاتی» از اندیشکده سیاست‌گذاری امیرکبیر، با ارائه حبیب الله ظفریان، به عنوان بهترین ارائه رویداد و «پژوهش برتر فصل پاییز ۱۳۹۸» انتخاب گردید.

پژوهش‌های «بررسی مشکلات الگوی فعلی انتخابات مجلس ایران و معرفی الگوی جایگزین» از شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)، با ارائه مجتبی رئیس‌ی و «آثار مخرب سوئیت بر اقتصاد ایران» از اندیشکده اقتصاد مقاومتی، با ارائه حسین عطااللهی به عنوان ارائه‌های دوم و سوم دومین رویداد با اندیشه‌ورزان برگزیده شدند.

تقدیر از ارائه‌دهندگان رویداد

در پایان به کلیه ارائه‌دهندگان در رویداد لوح تقدیر به همراه مبالغی اهدا گردید. این مبالغ به ترتیب زیر به افراد ارائه‌دهنده اهدا شد:

- ارائه اول؛ کارت هدیه به مبلغ ۵۰۰ هزار تومان؛
 - ارائه دوم؛ کارت هدیه به مبلغ ۴۰۰ هزار تومان؛
 - ارائه سوم؛ کارت هدیه به مبلغ ۳۰۰ هزار تومان؛
 - ارائه چهارم تا ششم؛ کارت هدیه به مبلغ ۲۰۰ هزار تومان.
- تصویر لوح تقدیر اهداشده به ارائه‌دهندگان را مشاهده می‌کنید:

رویداد با «اندیشه و رزان»

با احترام از ارائه محققانه و ارزشمند جناب آقای **حبیب الله ظفریان** با موضوع **راهبرد تجارت انرژی در شرایط تحریم و ارائه راهکارهای فنی-عملیاتی** به عنوان پژوهش برتر حوزه انرژی از مطالب شماره دوم فصلنامه «جامعه اندیشکده‌های ایران» که در تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۷ در محل موسسه حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله خامنه‌ای برگزار گردید، تقدیر و تشکر به عمل می‌آید.

امید است که با پیگیری‌های مجدانه اعضای **اندیشکده سیاست‌گذاری امیرکبیر** در جهت پیگیری این پژوهش ارزشمند، زمینه‌های بهره‌مندی نظام اسلامی از نتایج آن فراهم گردد.

جامعه اندیشکده‌های ایران

جامعه اندیشکده‌ها

IranThinktanks.com

جامعه
اندیشکده‌های
ایران

دبیر رویداد

مجتبی سبحانی

پیوست‌ها

پیوست ۱: فرم نظرخواهی از شرکت‌کنندگان

فرم نظرخواهی از شرکت‌کنندگان دومین رویداد «با اندیشه‌ورزان» درباره کیفیت ارائه‌های انجام شده

نام و نام خانوادگی:

تاریخ تکمیل:

مهلت ارسال فایل: دوشنبه ۱۲ اسفند ۱۳۹۸

دومین رویداد «با اندیشه‌ورزان» بر مبنای برترین مطالب فصلنامه زمستان جامعه اندیشکده‌های ایران در تاریخ ۷ اسفند ۱۳۹۸ در محل دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله خامنه‌ای برگزار شد. در این نشست ۶ مورد از پژوهش‌های اندیشکده‌های کشور ارائه گردید. فایل حاضر جهت دریافت نظرات اعضای این نشست درباره کیفیت ارائه‌های انجام شده است.

از حاضران رویداد تقاضا می‌گردد، با در نظر گرفتن معیارهای پیشنهادی ذیل، نظر خود را درباره هر پروژه را به صورت کلی (نه به تفکیک هر شاخص) از ۱ (کمترین امتیاز/ بسیار ضعیف) تا ۵ (بیشترین امتیاز/ بسیار قوی) اعلام فرمایند. امتیاز نهایی هر ارائه با محاسبه میانگین امتیازهای داده شده مشخص می‌شود. معیارهای پیشنهادی به ترتیب زیر است:

- ✓ غنای محتوایی مطالب و نکات مطرح شده (تحلیل‌ها و راهکارهای پیشنهادی)
- ✓ کیفیت و جذابیت فایل ارائه (پرزنتیشن)
- ✓ گیرایی و کیفیت شیوه بیان مطلب (سخنرانی)
- ✓ نحوه پاسخگویی به سوالات حاضران
- ✓ رعایت زمان بندی جلسه

لازم به ذکر است که لطفاً تنها به مواردی امتیاز دهید که در زمان ارائه آن‌ها به صورت کامل (از ابتدا تا انتها) در جلسه حضور داشته‌اید. همچنین افراد هر اندیشکده نمی‌توانند به پژوهش‌های مجموعه خود امتیازی بدهند. لطفاً این فایل را از طریق پیام‌رسان‌های بله و تلگرام به شماره ۰۹۳۶۷۱۷۰۵۴۰ (محمد عموتی) و یا آدرس ایمیل info@iranthinktanks.com ارسال فرمایید.

عنوان ارائه	اندیشکده	۱ (خیلی ضعیف)	۲ (ضعیف)	۳ (متوسط)	۴ (قوی)	۵ (خیلی قوی)
۰ نمونه پر شده			امتیاز ۲			
۱ بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی	مرکز رشد دانشگاه امام صادق (ع)					
۲ راهبرد تجارت انرژی در شرایط تحریم و ارائه راهکارهای فنی- عملیاتی	اندیشکده سیاستگذاری امیرکبیر					
۳ آثار مخرب سوئیفت بر اقتصاد ایران	شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی					
۴ مشکلات الگوی انتخابات مجلس ایران و معرفی الگوی جایگزین	شبکه کانون‌های تفکر ایران (ایتان)					
۵ اثرات سیاست قیمت‌های تضمینی در حمایت از تولیدات داخلی	مرکز ملی مطالعات راهبردی کشاورزی و آب اتاق ایران					
۶ مصادیق تعارض منافع در سازمان صدا و سیما	اندیشکده شفافیت برای ایران					

لطفا سایر نظرات خود را درباره دومین رویداد «با اندیشه و رزان» در اینجا مرقوم فرمایید.

دیدگاه شما:

جامعه اندینتنگده ها

IranThinktanks.com

- t.me/IranThinktanks
- IranThinktanks.com
- ble.ir/IranThinktanks
- [IranThinktanks--com](https://www.instagram.com/IranThinktanks--com)

